

UAGESSS

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ SERAMİK CAM BÖLÜMÜ

**ULUSLARARASI SEMPOZYUM VE SERGİ
ANADOLU'NUN GELENEKSEL EL SANATLARI
"SANATÇI VE ZANAATKAR BULUŞMASI"**

**INTERNATIONAL SYMPOSIUM AND EXHIBITION
TRADITIONAL CRAFTS OF ANATOLIA
"ARTIST AND CRAFTSMEN MEETING"**

08-10 SEPTEMBER 2021

SAMSUN / TURKEY

**BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
BOOK OF ABSTRACTS**

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY
FACULTY OF FINE ARTS

KÜNYE

Editörler

Doç. Dr. Tamer ASLAN & Doç. Dr. Tarık YAZAR

Yardımcı Editörler

Arş. Gör. Serap BEDEL ÖZEK
Arş. Gör. Ece Büşra ERYILMAZ
Arş. Gör. Pelin ÖZTÜRK

Bildiri Özetleri Kitabı Tasarımı

Arş. Gör. Mehmet Hakan MAMUŞ

Sempozyum Kurumsal Görsel Kimlik Tasarımı

Doç. Dr. Tarık YAZAR

İletişim Kurulu

Arş. Gör. Serap BEDEL ÖZEK
Arş. Gör. Pelin ÖZTÜRK
Arş. Gör. Ece Büşra ERYILMAZ
Arş. Gör. Hüseyin UZUNTAŞ
Arş. Gör. Mehmet Hakan MAMUŞ
Arş. Gör. Kemal AYDIN
Aslıhan TURNA
Derya AYDIN

İletişim

anadolusanatsamsun@gmail.com

ISBN

978-625-7464-16-1

Telif hakkı © 2021 İksad yayınevine aittir. Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, kritik metinlerde yer alan kısa alıntılar, telif hakkı yasaının izin verdiği incelemeler ve diğer ticari olmayan kullanımlar dışında, yayıncının önceden yazılı izni olmaksızın, fotokopi, kayıt veya diğer elektronik veya mekanik yöntemler dahil olmak üzere herhangi bir biçimde veya herhangi bir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya iletilemez.

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Yayınları®

(Yayıncının Lisans Numarası: 2014/31220)

TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75

ABD: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

Yayın etiği kurallarına uymak yazarın sorumluluğundadır.

İksad Yayınevi – 2021©

İKSAD ULUSLARARASI YAYINLAR

www.iksadyayinevi.com

www.iksadinstitute.org

TAG

Editor

Assoc. Prof. Tamer ASLAN & Assoc. Prof. Tarık YAZAR

Assistant Editors

Res. Asst. Serap BEDEL ÖZEK
Res. Asst. Ece Büşra ERYILMAZ
Res. Asst. Pelin ÖZTÜRK

Book of Abstracts Design

Res. Asst. Mehmet Hakan MAMUŞ

Symposium Corporate Visual Identity Design

Assoc. Prof. Tarık YAZAR

Communication Committee

Res. Asst. Serap BEDEL ÖZEK
Res. Asst. Pelin ÖZTÜRK
Res. Asst. Ece Büşra ERYILMAZ
Res. Asst. Hüseyin UZUNTAŞ
Res. Asst. Mehmet Hakan MAMUŞ
Res. Asst. Kemal AYDIN
Aslıhan TURNA
Derya AYDIN

Contact

anadolusanatsamsun@gmail.com

ISBN

978-625-7464-16-1

Copyright © 2021 by iksad publishing house All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

Institution of Economic Development and Social Research Publications®

(The Licence Number of Publisher: 2014/31220)

TURKEY TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

It is the responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

İksad Publications – 2021©

İKSAD INTERNATIONAL PUBLICATIONS

www.iksadyayinevi.com

www.iksadinstitute.org

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL
Rektör

Değerli Katılımcılar

Yaklaşık olarak yarım asırlık tecrübesiyle yapılanmasını büyük ölçüde tamamlamış olan Ondokuz Mayıs Üniversitesi, eğitim konusundaki rehberlik görevini kültür, sanat ve bilimsel etkinliklerle de sürdürmektedir. Yurtiçi ve yurt dışından olmak üzere çok farklı coğrafi bölgelerden öğrencilerin tercih ettiği üniversitemiz, bu özelliğiyle de çok zengin ve çok renkli kültürlerin bir arada olduğu dünya çapında bir yapıya sahiptir. Gençlerimizin geleceğine yön verdiğine ve vereceğine inandığımız bu türden etkinliklerin üniversitemiz bünyesinde gerçekleşmesinden duyduğum memnuniyeti belirtmek isterim.

Günümüzde el sanatları olarak nitelendirdiğimiz, el ile yapılan üretimler, toplumların kültürel kimliklerinin mirasları ve temsilcileri olarak, sanatın geleceğine yön veren veya şekillenmesinde etkisini sürdüren, ustaların disiplinler arası çalışmaları olmuşlardır. Sanayi devrimiyle başlayan makineleşme ve tüketime yönelik seri üretimler elbette el sanatlarını olumsuz etkilemiş, geleneksel yöntemlerin terk edilmesinde etkili olmuştur. Küçük esnaflar veya zanaatkarlar yok olmayla yüz yüze gelmişlerdir. Endüstrileşme sonrası el sanatlarında yaşanan niteliksizlik sanatın değerini ve önemini sorgulatır duruma getirmiştir. William Morris ve John Ruskin'in önderliğinde The Arts and Crafts (Güzel Sanatlar ve El Sanatları) hareketiyle, sanat ve el sanatlarını birleştirme çabaları, zanaatkarları yeniden değerli kılmış ve el işçiliğinin sanat ve zanaatın güzelliğine estetiğine kattığı değerini farkındalığının artmasında yeniden etken olmuştur.

Artık el sanatlarının sanat mı yoksa zanaat mı olduğu gibi kısır tartışmaların sona ermesi gerekmektedir. Sanat varsa İnsan vardır veya insan varsa sanat vardır. İlk insandan bu yana sanatın üslup, üretim felsefesi veya tekniklerinde değişkenler olmuştur, ancak değişim göstermeyen tek unsur sanatın ve zanaatın üreticisi insandır. Anadolu geleneğinde ustanın erdemli bir duruşu ve tavrı vardır. Usta-çırak gibi ilişkilerde karşılıklı sevgi, saygı ve ahlaki değerlerin sanatına yansması çok önemlidir. Anadolu kültüründe "usta" olmak kolay değildir. Sanatkar mesleğinde yaptığı işin inceliklerini belirli bir hiyerarşi içerisinde (yiğit-yamak-çırak-usta gibi) öğrenirken aynı zamanda ahlaki değerleri ve insan olmanın felsefi değerlerini de öğrenir. Bunun önemi, sanatın evrensel boyutlarda temsil gücünün doğru kullanılması ve sanatın özellikle bize, bizim kültürümüze dair özelliklerinin korunması ve yaşatılması anlamını taşımaktadır. İşte, tam da burada Uluslararası Anadolu'nun Geleneksel El Sanatları "Sanatçı ve Zanaatkar" Buluşması: sempozyum ve sergisinin önemi, bizim kültürümüzün ve geleneklerimizin yaşatılması ve geleceğe aktarılmasında el sanatları sanatçılarımızın gösterdikleri çabanın ve ne kadar değerli işler yaptıklarının karşılığıdır. Bunu çok önemsiyoruz.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Cam Bölümü tarafından koordine ve Sinop İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün paydaş olduğu bu etkinlik, Türkiye ve UNESCO'nun listelerinde yer alan Geleneksel Türk El Sanatları içindeki alanlarla ilgili tüm üniversitelerimizden akademisyenler, öğrenciler, somut olmayan kültürel miras taşıyıcıları, el sanatları dernekleri, araştırmacılar, sanatçı ve zanaatkarlarla ustaların bir araya geldiği oldukça geniş bir alana hitap etmiştir.

Akademik çalışmaların yanı sıra, hiçbir hiyerarşinin yer almadığı bu etkinlikte; usta-akademisyen-öğrenci-mektepli ve alaylının bir araya gelebildiği, bilgi ve tecrübenin paylaşıldığı; bize dair sevgi, saygı, hoşgörü çerçevesinde içten ve samimi duygularla yeni dostluk bağlarının kurulduğu veya tazelenildiği bir çalışma olmuştur. Diğer bir yönüyle de özellikle Türk El Sanatları alanında kayıtlı veya kayıt dışı olarak çalışmalar yapan sosyal medya aracılığıyla bireysel çalışmalarını sergileyen yerel sanatçılarla, bu alanlarda çalışan usta sanatçıların buluşmasına vesile olmuş, sanatçı ve ustalarımızın kendilerini, çalışmalarını ve buldukları yörenin tanıtımlarını yaparak tüm katılımcılara ve Geleneksel Türk El Sanatlarına yarar sağlaması bu sempozyumun ana hedefini oluşturmuştur.

Bu anlamda, UAGESSS Uluslararası Anadolu'nun Geleneksel El Sanatları "Sanatçı ve Zanaatkar" Buluşması: Sempozyum ve Sergisinde Sempozyum düzenleme kurulu başkanı Doç. Dr. Tamer Aslan ve Sempozyum Düzenleme Kurulu nezdinde emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

70 akademisyen-usta ve öğrencinin kaleme aldığı 50 bildirinin çevrimiçi sözlü sunumunu yapan ve 103 sanatçı-usta-akademisyenin 120 farklı eseriyle çevrimiçi gerçekleştirildiği serginin başarıyla tamamlanmasına katkı sağlayan tüm katılımcıları kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Saygılarımla

PREFACE

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL
Rector

Dear Participants,

Ondokuz Mayıs University, which has almost completed its formation with nearly half-century experience, has had its educational guidance with cultural, artistic, and scientific activities. Our university preferred by students from many different geographical regions, both from Turkey and abroad, has a world-embracing characteristic, where very rich and diverse cultures come together. I would like to express my gratitude and satisfaction because of aforementioned activities in our university which are said to have a greater role in shaping the future of the young.

Today, handmade products expressed as handicrafts have been the interdisciplinary works of craftsmen that may shape the future of art as the heritage and representatives of the cultural identities of the communities. Mechanization and mass production starting with the Industrial Revolution have affected handicrafts in a negative way, and been effective in abandoning traditional methods. Small retailers or artisans have been threatened with extinction. The lack of quality in handicrafts after the industrialization has made the value and importance of art questionable. Efforts to combine art and crafts with The Arts and Crafts Movement, led by William Morris and John Ruskin, has again made artisans valuable, and raised handicraft awareness in the beauty of art.

The vicious debates as to whether crafts are an art or craft must be over. If there is art, there is a man, or if there is a man, there is art. There have been numerous variations in the style, production philosophy, or techniques of art since the ancient times, but the only thing that does not change is man, the producer of the arts and crafts. In the Anatolian tradition, the craftsman has a virtuous posture and manner. Reflection of mutual love, respect, and moral values on art is very important in master-and-apprentice relationships. Being a "master" in Anatolian culture is not that easy. While the artist learns the ropes at his job in a certain hierarchy (as youngster-assistant-apprentice-master), he also learns the moral and philosophical values of being human. It means that the power of representation of art in universal arena is required to be used correctly, and the features of art concerning our culture need to be preserved and kept alive. Therefore, We attach great importance to The International Symposium of Anatolian Traditional Handicrafts "Artists and Craftsmen" Union which is said to be a reward for the efforts of our handicraft artists and the valuable work they have done in keeping our culture and traditions alive and transferring them to the future.

This event has been organized and coordinated by the Department Ceramics-Glass in the Faculty of Fine Arts at Ondokuz Mayıs University, and Sinop Provincial Directorate of Culture and Tourism has been the stakeholder of the organization. It has also reached a wide audience of academicians, students, representative carriers of intangible cultural heritage, handicraft associations, researchers, artists, craftsmen and masters from all the universities related to the fields of Traditional Turkish Handicrafts included on the lists of Turkey and UNESCO.

In addition to academic studies, this event with no hierarchy exist, has brought together the masters-academicians-learners-students and the laymen, sharing their knowledge and experience, establishing and rebuilding ties of new intimate friendship with sincere feelings within the framework of love, respect and tolerance. Moreover, this organization has led to the meeting of local artists working in the field of Turkish Handicrafts, either registered or unregistered, and exhibiting their individual works through social media, and master artists working in these fields. The main goal of this symposium is to introduce our artists and masters themselves, their work and the region they are in, and to benefit all the participants and Traditional Turkish Handicrafts.

Thus, I would like to congratulate Assoc. Prof. Tamer Aslan, Chair of International Anatolian Traditional Handicrafts "Artists and Craftsmen" Meeting Symposium Organizing Committee, and all those who have made contributions to the Symposium.

I would also like to congratulate and express my sincere gratitude to all the participants on the successful completion of this online exhibition in which both 50 oral presentations have been delivered by 70 academicians, artisans, students, and 120 different works of 103 academicians, artisans, and students.

Best Regards

KURULLAR

Onursal Başkan

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü

Onur Konuğu

İsmail BÜTÜN UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi - Çanakkale Seramik

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Doç. Dr. Tamer ASLAN Seramik Cam Bölümü - Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Tamer ASLAN Seramik Cam Bölümü - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR Güzel Sanatlar Fakültesi - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Eser EKE BAYRAMOĞLU Deri Mühendisliği - Mühendislik Fakültesi - Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Tarık YAZAR Grafik Bölümü - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Asst. Prof. Britta KALKREUTER Textile and Design - Herriot Watt University - Scotland - UK
Asst. Prof. Alexandra P. KUJINDZISKI Graphic Design - International Balkan University
Dr. Öğr. Üyesi Fidan TONZA HELVACIKARA Seramik Cam Bölümü - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Liliya SATTOROVA Art Historian - National Museum - Tataristan
Metin SÜREN Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürü
Öğr. Gör. Seyit Taha BAYDAR Seramik Cam Bölümü - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Öğr. Gör. Ayşe Nur DANABAŞ Seramik Cam Bölümü - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Öğr. Gör. Mitat KANDEMİR Selçuk Üniversitesi - El Sanatları Derneği Başkanı
Öğr. Gör. Abdulkerim TURKAYA Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü - Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi
Yasemin AKBULUT Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Cengiz BATUK Felsefe ve Din Bilimleri - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Ali TOMAK Grafik - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Hakan SAĞLAM Mimarlık Fakültesi - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR El Sanatları - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Eser EKE BAYRAMOĞLU Mühendislik Fakültesi - Deri Mühendisliği - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma YETİM El Sanatları - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Emine KOCA Moda Tasarımı - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Sinem ŞANLI Geleneksel Türk Sanatları - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. S. Gonca TELLİ İİBF - Pazarlama - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Aysen SOYSALDI Tekstil Tasarımı - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ Geleneksel Türk El Sanatları - Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Özlem ALP Temel Sanat Eğitimi - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Metin EKER Resim - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Ali SEYLAN Grafik - Ondokuz Mayıs Üniversitesi

COMMITTEE

Honorary President

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL Rector of Ondokuz Mayıs University

Honored Guest

İsmail BÜTÜN UNESCO Living Human Treasure - Çanakkale Ceramic

Symposium Organization Committee President

Assoc. Prof. Tamer ASLAN Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University

Symposium Organization Committee

Assoc. Prof. Tamer ASLAN Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR Faculty of Fine Arts- Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. Eser EKE BAYRAMOĞLU Leather Engineering - Ege University
Assoc. Prof. Tarık YAZAR Graphic - Ondokuz Mayıs University
Asst. Prof. Britta KALKREUTER Textile and Design - Herriot Watt University - Scotland - UK
Asst. Prof. Alexandra P. KUJINDZISKI Graphic Design - International Balkan University
Asst. Prof. Fidan TONZA HELVACIKARA Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University
Dr. Liliya SATTOROVA Art Historian - National Museum- Tataristan
Metin SÜREN Sinop Provincial Director of Culture and Tourism
Lecturer Seyit Taha BAYDAR Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University
Lecturer Ayşe Nur DANABAŞ Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University
Lecturer Mitat KANDEMİR Selçuk University - Handicraft Association President
Lecturer Abdulkerim TURKAYA Ankara Music and Fine Arts University
Yasemin AKBULUT Bearer of Intangible Cultural Heritage

Science Committee

Prof. Dr. Cengiz BATUK Philosophy and Religious Sciences - Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Ali TOMAK Graphic - Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Hakan SAĞLAM Faculty of Engineering - Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR Handicrafts - Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. Eser EKE BAYRAMOĞLU Leather Engineering - Ege University
Prof. Dr. Fatma YETİM Handicrafts - Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. Emine KOCA Fashion Design - Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. Sinem ŞANLI Traditional Turkish Arts - Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. S. Gonca TELLİ Marketing - Doğu University
Prof. Dr. Aysen SOYSALDI Textile Design - Ankara Hacı Bayram Veli University
Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ Traditional Turkish Arts - Ahi Evran University
Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN Preservation and Restoration of Cultural Assets - Ankara University
Prof. Dr. Özlem ALP Basic Art Education - Ankara University
Prof. Dr. Metin EKER Painting - Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Ali SEYLAN Graphic - Ondokuz Mayıs University

Prof. Dr. Valida PASHAYEVA	Tekstil ve Moda Tasarımı - Atatürk Üniversitesi	Prof. Dr. Valida PASHAYEVA	Fashion and Textile Design - Atatürk University
Prof. Dr. Ziyadxan ALİYEV	Bakü - Azerbaycan Devlet Ressamlar Akademisi	Prof. Dr. Ziyadxan ALİYEV	Azerbaijan State Academy of Painters
Prof. Dr. Sadıqov Samir QİSMET	Bakü - Azerbaycan Devlet Ressamlar Akademisi	Prof. Dr. Sadıqov Samir QİSMET	Azerbaijan State Academy of Painters
Prof. Dr. Sevil Sadıxova YUSİF	Bakü - Azerbaycan Devlet Ressamlar Akademisi	Prof. Dr. Sevil Sadıxova YUSİF	Azerbaijan State Academy of Painters
Prof. Dr. Yeralin K. YERALİLİ	Design and Education - Akhmet Yassawi University	Prof. Dr. Yeralin K. YERALİLİ	Design and Education - Akhmet Yassawi University
Prof. Dr. Emine NAS	El Sanatları Tasarımı ve Üretimi - Selçuk Üniversitesi	Prof. Dr. Emine NAS	Handicrafts Design and Manufacture - Selçuk University
Asst. Prof. Britta KALKREUTER	Textile and Design - Herriot Watt University	Asst. Prof. Britta KALKREUTER	Textile and Design - Herriot Watt University
Asst. Prof. Alexandra P. KUJINDZISKI	Graphic Design - International Balkan University	Asst. Prof. Alexandra P. KUJINDZISKI	Graphic Design - International Balkan University
Dr. Liliya SATTOROVA	Art Historian - National Museum	Dr. Liliya SATTOROVA	Art Historian - National Museum
Dr. Gulzinat YELDİYAR	Design and Education - Akhmet Yassawi University	Dr. Gulzinat YELDİYAR	Design and Education - Akhmet Yassawi University
Dr. Jazuli A. MOENİB	Faculty of Arts and Designs - UNS Sebelas Maret University	Dr. Jazuli A. MOENİB	Faculty of Arts and Designs - UNS Sebelas Maret University
Honorary Prof. V. John SUNDAR	Central Leather Research Institute - Anna University	Honorary Prof. V. John SUNDAR	Central Leather Research Institute - Anna University
Angela BURNS	Fashion and Textile Design - University of Ulster, Belfast	Angela BURNS	Fashion and Textile Design - University of Ulster - Belfast
Lecturer Maila KAOS	Leather Arts - Pallas University of Applied Sciences	Lecturer Maila KAOS	Leather Arts - Pallas University of Applied Sciences
Doç. Dr. Tamer ASLAN	Seramik Cam - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Assoc. Prof. Tamer ASLAN	Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University
Doç. Dr. Tarık YAZAR	Grafik - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Assoc. Prof. Tarık YAZAR	Graphic - Ondokuz Mayıs University
Doç. Dr. Engin GÜNEY	Resim - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Assoc. Prof. Engin GÜNEY	Painting - Ondokuz Mayıs University
Doç. Dr. Elif ŞENEL	Resim - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Assoc. Prof. Elif ŞENEL	Painting - Ondokuz Mayıs University
Doç. Dr. Feryal SÖYLEMEZOĞLU	Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım - Ankara Üniversitesi	Assoc. Prof. Feryal SÖYLEMEZOĞLU	Conservation and Restoration of Cultural Heritage - Ankara University
Doç. Dr. Gülizar ÇELEBİLİK	El Sanatları - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Assoc. Prof. Gülizar ÇELEBİLİK	Handicrafts - Muğla Sıtkı Koçman University
Doç. Dr. Haldun ŞEKERCİ	El Sanatları Tasarımı ve Üretimi -Dumlupınar Üniversitesi	Assoc. Prof. Haldun ŞEKERCİ	Handicrafts Design and Manufacture -Dumlupınar University
Doç. Dr. Mine CAN	El Sanatları - Kocaeli Üniversitesi	Assoc. Prof. Mine CAN	Handicrafts - Kocaeli University
Doç. Dr. Zeynep BALKANAL	Geleneksel Türk Sanatları - Bolu Abant İzzet Baysal	Assoc. Prof. Zeynep BALKANAL	Traditional Turkish Arts - Bolu Abant İzzet Baysal University
Doç. Dr. Şölen KİPÖZ	Moda ve Tekstil Tasarımı - İzmir Ekonomi Üniversitesi	Assoc. Prof. Şölen KİPÖZ	Fashion and Textile Design - İzmir Ekonomi University
Dr. Öğr. Üyesi Fidan TONZA HELVACIKARA	Seramik Cam - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Asst. Prof. Fidan TONZA HELVACIKARA	Ceramic and Glass - Ondokuz Mayıs University
Dr. Öğr. Üyesi Sadık ŞENER	Endüstriyel Tasarım - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Asst. Prof. Sadık ŞENER	Industrial Design - Ondokuz Mayıs University
Dr. Öğr. Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ	Grafik - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Asst. Prof. Özlem AYVAZ TUNÇ	Graphic - Ondokuz Mayıs University
Dr. Öğr. Üyesi Hülya DEMİR	Grafik - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Asst. Prof. Hülya DEMİR	Graphic - Ondokuz Mayıs University
Dr. Öğr. Üyesi Erkan LİKOS	Endüstriyel Tasarım- Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Asst. Prof. Erkan LİKOS	Industrial Design - Ondokuz Mayıs University
Dr. Öğr. Üyesi Emel ERKAPLAN	El Sanatları - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Asst. Prof. Emel ERKAPLAN	Handicrafts - Ankara Hacı Bayram Veli University
Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan TURAN	Geleneksel Türk Sanatları - Kafkas Üniversitesi	Asst. Prof. Aslıhan TURAN	Traditional Turkish Arts - Kafkas University
Dr. Ceylan SEBİK GÜNDÜZ	Resim - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Dr. Ceylan SEBİK GÜNDÜZ	Painting - Ondokuz Mayıs University

SEMPOZYUM PROGRAMI SYMPOSIUM PROGRAM

1.GÜN DAY

8 Eylül / 8 September – Çarşamba / Wednesday (Local Time in Turkey 10.00)

- **Açılış Töreni** Opening Ceremony
- **Sergi Açılışı** Exhibition Opening: gsfgaleri.omu.edu.tr
- **Sergi Link** Exhibition Link: <https://gsfgaleri.omu.edu.tr/2021/09/05/uagess-sanal-sergi/>
- **Moderatör** Moderator: Doç. Dr. Tamer ASLAN
- Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Doç. Dr. Tamer ASLAN tarafından yapılan Açılış töreni; T.C. Kültür ve Turizm Bakanı, Sayın Mehmet Nuri ERSOY Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Sayın Okan İBİŞ'in sempozyuma gönderdikleri kutlama telgraflarının okunmasıyla başladı.
- **Açılış Konuşmaları** Opening Speeches:
  - Prof. Dr. Yavuz ÜNAL Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü - Onursal Başkan
  - İsmail BÜTÜN UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi - Çanakkale Seramik - Onur Konuğu
  - Prof. Dr. Cengiz BATUK Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektör Yardımcısı - Bilim Kurulu Başkanı
  - Dr. Serkan Emir ERKMEN Kültür ve Turizm Bakanlığı - Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
  - Prof. Dr. Ali TOMAK Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı
  - Cemal AYDIN Saraciye Sanayiciler Derneği Başkanı
  - Metin SÜREN Sinop İl Kültür Turizm Müdürü
  - Doç. Dr. Tamer ASLAN Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı
  - Doç. Dr. Tarık YAZAR Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Sempozyum Sergi Düzenleme Başkanı

1.Oturum (Açılış Oturumu) Opening Session

8 Eylül / 8 September 2021 - Çarşamba / Wednesday (Local Time in Turkey 14:00)

Oturum Başkanı Chairman: Filiz ADIGÜZEL

- Türk Kozmolojisinin ve Mitolojisinin Sivas Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası Bezemelerine Etkileri** 14.15 - 14.30
The Effects of Turkish Cosmology and Mythology on The Decorations of Sivas Divriği Ulu Mosque and Hospital
Kifayet ÖZKUL
- Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı'sında 'Minyatür'e Dair Betimlemeler** 14.30 - 14.45
Narration of 'Miniature' in Orhan Pamuk's My Name is Red
Filiz ADIGÜZEL
- Süretten Sirete: El Hamra Sarayı Duvar Bezemelerinde Fraktalite** 14.45 - 15.00
From Form to Essence: Fractality on The Wall Decorations of The Alhambra Palace
Serpil UYSAL
- Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Disiplinlerarası Çalışmalara Konu Edilirliğinin İncelenmesi: Ebru Sanatı Örneği** 15.00 - 15.15
Examination of The Subjects of Intangible Cultural Heritage to Interdisciplinary Studies: The Case Of Ebru Art
Turgut TÜRKOĞLU & Erdem BAYDENİZ
- Van-Hakkari Yöresinde Görülen Yeni Kilim Desenlerinden Örnekler** 15.15 - 15.30
Examples of New Kilim Patterns Seen in The Van-Hakkari Region
Mine TAYLAN

2.Oturum Session

8 Eylül / 8 September 2021 - Çarşamba / Wednesday (Local Time in Turkey 16:00)

Oturum Başkanı Chairman: Melda ÖZDEMİR

- Nevşehir Açık Hava Müzelerinde Bulunan Fresklerin Figür İncelemesi** 16.15 - 16.30
Figure Examination Of Fresks Found In Nevşehir Open Air Museums
Tamer NACAR
- Geleneksel Doğal Boyamacılığın Sürdürülmesinde Doğal Boyama Laboratuvarlarının Önemi** 16.30 - 16.45
The Importance of Natural Dye Laboratories in Sustainable Traditional Natural Dye
Hürrem Sinem ŞANLI & Gözde UZGİDİM & Gözde KEMER GÜRİSOY
- Bulut Motifinin Tipolojik İncelenmesi ve Türk Sanatlarından Örnekleri** 16.45 - 17.00
Typological Examination of The Cloud Motif and Examples from Turkish Arts
Zeynep BALKANAL & Sultan SÖKMEN
- Tarihsel Dökümanları Kullanarak Güncel Sanata Değinmek** 17.00 - 17.15
Touching Contemporary Art Using Historical Documents
Ayşe KARABEY TEKİN
- Karabağ'da Ermeniler Tarafından Tahrip Edilen Müzelerimiz, Dün ve Bugün** 17.15 - 17.30
Our Museums Destroyed by Armenians in Karabakh Yesterday and Today
Sahiba ALAKBAROVA

3.Oturum Session

8 Eylül / 8 September 2021 - Çarşamba / Wednesday (Local Time in Turkey 18:00)

Oturum Başkanı Chairman: Zeynep BALKANAL

- Harflerin Kalemle Dans Ettiği İçten Bir Yolculuk = Hüsn-ü Hat** 18.15 - 18.30
A Heartfelt Journey Where Letters Dance with a Pen= Calligraphy
Meral KINAYTÜRK
- Samsun Vezirköprü Yörük Dokumalarında Nakışlar** 18.30 - 18.45
Embroidery in Samsun Vezirköprü Yörük Weavings
Coşkun YANAR
- El Örgüsü Çorap Geleneği ve Zeynep Gülpınar** 18.45 - 19.00
The Tradition of Hand-Knitted Socks and Zeynep Gülpınar
Tahsin BOZDAĞ
- Geleneksel Bir İşleme Tekniği Olarak Sarma ve 20.Yüzyıla Ait Dekoratif Sarma Örnekleri** 19.00 - 19.15
Sarma as A Traditional Embroidery Technique and Examples of 20th Century Decorative Sarma
Mine CAN
- Bafra Zembil Örucülüğü ve Zembil Örne Ustası: Nuran Güngör** 19.15 - 19.30
Bafra Zembil Knitting and Zembil Knitting Master: Nuran Güngör
Sultan SÖKMEN & Zeynep BALKANAL

2.GÜN DAY

9 Eylül / 9 September – Perşembe / Thursday (Local Time in Turkey 10.00)

4.Oturum Session

9 Eylül / 9 September 2021 - Perşembe / Thursday (Local Time in Turkey 10:00)

Oturum Başkanı Chairman: Mücahit YILDIRIM

- Sivas İlinde Yemeni Sanatı ve Son Temsilcilerinden Bekir Yıldız'ın Çalışmalarının Bir Değerlendirmesi** 10.15 - 10.30
Yemeni Art in Sivas and an Evaluation of The Works of Bekir Yıldız, One of The Last Representatives
Fatmagül SAKLAVCI
- Geleneğin Ustalarına (Ağaç İşçiliği ve Ahşap Oymacılığı) Samsun'dan Bir Yaşayan İnsan Hazinesi** 10.30 - 10.45
Önerisi: Yüksel Korkmaz
A Living Human Treasure Proposal From Samsun to The Masters of The Tradition (Woodworking and Woodcarving): Yüksel Korkmaz
Mücahit YILDIRIM

Ladik'te Yaşayan Kültür Miraslarından Birisi: İğne Oyası 10.45 - 11.00
One of The Cultural Heritages Living in Ladik: Needle Lady
İsmail GELEN & Tarık YAZAR & Şahin ÖRNEK

Samsun Vezirköprü Yöresinde Nakışlı Çuvalar 11.00 - 11.15
Embroidery Sacks in Samsun Vezirköprü Region
Coşkun YANAR

5.Oturum Session

9 Eylül / 9 September 2021 - Perşembe / Thursday (Local Time in Turkey 14:00)

Oturum Başkanı Chairman: Eser EKE BAYRAMOĞLU

Vidala Derilere Yaygın Olarak Uygulanan Finisaj Türleri 14.15 - 14.30
Types of Finishing Widely Applied to Chrome Tanned Upper Leathers
Eser EKE BAYRAMOĞLU & Sultan ÇİVİ

Ankara Etnografya Müzesinde Bulunan İşlemeli Deri Eserler 14.30 - 14.45
Embroidered Leather Work in Ankara Ethnography Museum
Melda ÖZDEMİR & Emine ODABAŞI

Deri El Sanatlarında Sürdürülebilirlik 14.45 - 15.00
Sustainability for Leather Crafts
Eser EKE BAYRAMOĞLU

Deri İşleme Sanatı / Zanaatı Örnekleminde: Sanatın Ustaları & Ustaların Sanatı 15.00 - 15.15
In The Sample of Leather Processing Art / Craft: Masters of The Art & Art of The Masters
Tamer ASLAN

Deri El Sanatlarında Kullanılan Boyar Maddeler 15.15 - 15.30
Dyeing Materials Used in Leather Crafts
Eser EKE BAYRAMOĞLU & Nilgün KAYAHAN KOLAN

6.Oturum Session

9 Eylül / 9 September 2021 - Perşembe / Thursday (Local Time in Turkey 16:00)

Oturum Başkanı Chairman: Tamer ASLAN

İşlemeli Keçe Seccadelerde Kullanılan Bazı Motiflerin İslam Sanatında Yeri 16.15 - 16.30
The Place of Some Motifs Used in Embroidered Felt Rugs in Islamic Art
Şerife DOĞAN

Unutulmaya Yüz Tutmuş El Sanatları; Taş Oyma Sanatı 16.30 - 16.45
Stone Carving Art; One of The Forgotten Handicrafts
Ensar ŞAHİN

Konya İli Çumra İlçesinde İçeriçumra Mahallesinde Kanaviçe İşlemeleri 16.45 - 17.00
Canvas Embroidery in İçeriçumra Neighborhood in Çumra District of Konya Province
Şerife DOĞAN

7.Oturum Session

9 Eylül / 9 September 2021 - Perşembe / Thursday (Local Time in Turkey 18:00)

Oturum Başkanı Chairman: Serap ÜNAL

The Grow Bag Using Coconut Coir Waste as Educational Medium for Children 18.15 - 18.30
Çocuklar İçin Eğitsel Bir Ortam Olarak Hindistan Cevizi Lif Atıklarının Fidan Poşeti Yapımında Kullanımı
Jazuli A Moenib

Giysi Tasarımında Geleneksel ve Kültürel Esinlenme 18.30 - 18.45
Traditional and Cultural Inspiration in Clothing Design
Ayşegül PARALI & Müşerref ÇAKIR

İzmir İli Hamam Geleneği ve Hamam Takımları Giyim ve Süsleme Özellikleri 18.45 - 19.00
Features of Turkish Bath Tradition and The Clothes and Ornaments of Turkish Bath Sets in İzmir Province
Feride GÜLER & Yasemin YASA

Pişmiş Toprak Kültüründe Zanaatın Sanata Evrilmesi 19.00 - 19.15
Evolution of Craft Into Art in Terracotta Culture
Serap ÜNAL

Victoria and Albert Müzesi ve Koleksiyonunda Bulunan Osmanlı Dönemi İznik Seramikleri 19.15 - 19.30
Victoria and Albert Museum and Ottoman Period İznik Ceramics in Its Collection
Ezgi GÖKÇE

3.GÜN DAY

10 Eylül / 10 September – Cuma / Friday (Local Time in Turkey 10:00)

8.Oturum Session

10 Eylül / 10 September 2021 - Cuma / Friday (Local Time in Turkey 10:00)

Oturum Başkanı Chairman: Firdevs Müjde GÖKBEL

Türk Hamam Kültürü ve Çini Sanatında Uygulama Örnekleri 10.15 - 10.30
Turkish Bath Culture and Turkish Ceramic Art Example
Ezgi GÖKÇE & Gül TEPE

Çanakkale Seramiklerinde Endüstriyelleşme ve Etkileri 10.30 - 10.45
Industrialization and Its Influences on Çanakkale Ceramics
Yeliz SAYDAN & Ergün ARDA

Seramik Sanatçısı Seyhan Yılmaz'ın Eserleri ve Seramik Sanatına Katkıları 10.45 - 11.00
Ceramic Artist Seyhan Yılmaz's Artworks and Contributions to Ceramic Art
Fidan TONZA HELVACIKARA & Firdevs Müjde GÖKBEL

Selçuklu Dönemi Minai Tekniğinde Üretilmiş Seramiklerde Figür Anlayışı 11.00 - 11.15
Figure Conception in Ceramics of Minai Technique Produced in Seljuk Period
Filiz ADIGÜZEL & Devrim TEKİN TÖMEK

Anadolu Mimarisinde Tepe Pencere ve Revzen Kullanımı: Boyabat (Sinop) Latife Matuk Evi Örneği 11.15 - 11.30
Usage of Dormer and Stained Glass in Anatolian Architecture: Example of Boyabat (Sinop) Latife Matuk House
Tamer ASLAN & Aslıhan TURNA

9.Oturum Session

10 Eylül / 10 September 2021 - Cuma / Friday (Local Time in Turkey 14:00)

Oturum Başkanı Chairman: Seyit Taha BAYDAR

Çağdaş Seramik Sanatında Fotogerçekçilik 14.15 - 14.30
Photorealistic in Contemporary Ceramic Art
Oya AŞAN YÜKSEL & Buse TINMAZ

Balatlar Kilisesi Kazıları: Sinop Bölgesi Antik Cam Bulgular 14.30 - 14.45
Balatlar Church Excavations: Ancient Glass Findings in Sinop Region
Tamer ASLAN & Derya AYDIN

Ölüm Gömme Gelenekleri ve Seramik Malzemenin Kullanımı 14.45 - 15.00
The Traditions of Death Burial and The Use of Ceramic Material
Oya AŞAN YÜKSEL & Suna PAŞAOĞLU

Geleneksel Ebru Sanatının Sıcak Cam Şekillendirme Yöntemiyle Uygulanması 15.00 - 15.15
Application of Traditional Ebru Art to Hot Glass Forming Method
Seyit Taha BAYDAR

Amasis Vazo Resimlerinde Günlük Hayat Betimlemelerinin İncelenmesi <i>Examination of Daily Life Descriptions in Amasis Vase Pictures</i> Ayşe Nur DANABAŞ	15.15 – 15.30
Cam Sanatında Yeni Bir İfade Arayışı: Geleneksel Lületaşının Artistik Kullanımı <i>A New Search for Expression in Glass Art: The Artistic Use of Traditional Meerschaum</i> Serap BEDEL ÖZEK	15.30 – 15.45
10.Oturum Session 10 Eylül / 10 September 2021 - Cuma / Friday (Local Time in Turkey 16:00) Oturum Başkanı Chairman: Tark YAZAR	
Covid 19 ile İlgili Emojilerin Grafik Tasarım Açısından Değerlendirilmesi <i>Evaluation of Emojis Related to Covid 19 in Terms of Graphic Design</i> Engin UĞUR	16.15 - 16.30
Doğayı Taklit Eden Tasarım Modeli Biyomimikri ve Grafik Tasarıma Yansıması <i>The Design Model Biomimicry Which is Imitating Nature and Its Reflection on Graphic Design</i> Müge CAFEROĞLU	16.30 - 16.45
Grafik Dil ve Anlatım Biçimleri İlgisinde Kavramsal Düşünme <i>Conceptual Thinking About Graphic Language and Expression</i> Aslı YILMAZ & Tark YAZAR	16.45 - 17.00
Tasarımların Tescil Yolu ile Korunması <i>Protection of Designs by Registration</i> Müge CAFEROĞLU	17.00 - 17.15
Marka Tasarım Sürecinde Ön Çalışma Olarak Eskiz <i>Sketch as Preliminary Study in The Brand Design Process</i> Tark YAZAR & Ertuğrul KARAHAN	17.15 - 17.30
Mitolojik Unsurların Kurumsal Kimlik Tasarımlarında Kullanımı Üzerine Bir İnceleme <i>An Examination on The Use of Mythological Elements in Corporate Identity Designs</i> Şule BAYRAK	17.30 - 17.45

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Türk Kozmolojisinin ve Mitolojisinin Sivas Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası Bezemelerine Etkileri 20 <i>The Effects of Turkish Cosmology and Mythology on The Decorations of Sivas Divriği Ulu Mosque and Hospital</i> Kifayet ÖZKUL	
Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı'sında 'Minyatür'e Dair Betimlemeler 22 <i>Narration of 'Miniature' in Orhan Pamuk's My Name is Red</i> Filiz ADIGÜZEL	
Süretten Sürete: El Hamra Sarayı Duvar Bezemelerinde Fraktalite 24 <i>From Form to Essence: Fractality on The Wall Decorations of The Alhambra Palace</i> Serpil UYSAL	
Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Disiplinlerarası Çalışmalara Konu Edilirliğinin İncelenmesi: Ebru Sanatı Örneği 26 <i>Examination of The Subjects of Intangible Cultural Heritage to Interdisciplinary Studies: The Case Of Ebru Art</i> Turgut TÜRKOĞLU & Erdem BAYDENİZ	
Van-Hakkari Yöresinde Görülen Yeni Kilim Desenlerinden Örnekler 28 <i>Examples of New Kilim Patterns Seen in The Van-Hakkari Region</i> Mine TAYLAN	
Nevşehir Açık Hava Müzelerinde Bulunan Fresklerin Figür İncelemesi 30 <i>Figure Examination of Fresks Found in Nevşehir Open Air Museums</i> Tamer NACAR	
Geleneksel Doğal Boyamacılığın Sürdürülmesinde Doğal Boyama Laboratuvarlarının Önemi 32 <i>The Importance of Natural Dye Laboratories in Sustainable Traditional Natural Dye</i> Hürrem Sinem ŞANLI & Gözde UZGİDİM & Gözde KEMER GÜRİSOY	
Bulut Motifinin Tipolojik İncelenmesi ve Türk Sanatlarından Örnekleri 34 <i>Typological Examination of The Cloud Motif and Examples from Turkish Arts</i> Zeynep BALKANAL & Sultan SÖKMEN	
Tarihsel Dökümanları Kullanarak Güncel Sanata Değirmek 36 <i>Touching Contemporary Art Using Historical Documents</i> Ayşe KARABEY TEKİN	
Karabağ'da Ermeniler Tarafından Tahrip Edilen Müzelerimiz, Dün ve Bugün 38 <i>Our Museums Destroyed by Armenians in Karabakh Yesterday and Today</i> Sahiba ALAKBAROVA	
Harflerin Kalemle Dans Ettiği İçten Bir Yolculuk = Hüsn-ü Hat 40 <i>A Heartfelt Journey Where Letters Dance with a Pen = Calligraphy</i> Meral KINAYTÜRK	
Samsun Vezirköprü Yörük Dokumalarında Nakışlar 42 <i>Embroidery in Samsun Vezirköprü Yörük Weavings</i> Coşkun YANAR	
El Örgüsü Çorap Geleneği ve Zeynep Gülpınar 44 <i>The Tradition of Hand-Knitted Socks and Zeynep Gülpınar</i> Tahsin BOZDAĞ	
Geleneksel Bir İşleme Tekniği Olarak Sarma ve 20.Yüzyıla Ait Dekoratif Sarma Örnekleri 46 <i>Sarma as a Traditional Embroidery Technique and Examples of 20th Century Decorative Sarma</i> Mine CAN	
Bafra Zembil Örucülüğü ve Zembil Örne Ustası: Nuran Güngör 48 <i>Bafra Zembil Knitting and Zembil Knitting Master: Nuran Güngör</i> Sultan SÖKMEN & Zeynep BALKANAL	
Sivas İlinde Yemeni Sanatı ve Son Temsilcilerinden Bekir Yıldız'ın Çalışmalarının Bir Değerlendirmesi 50 <i>Yemeni Art in Sivas and an Evaluation of The Works of Bekir Yıldız, One of The Last Representatives</i> Fatmagül SAKLAVCI	
Geleneğin Ustalarına (Ağaç İşçiliği ve Ahşap Oymacılığı) Samsun'dan Bir Yaşayan İnsan Hazinesi 52 Önerisi: Yüksel Korkmaz <i>A Living Human Treasure Proposal From Samsun to The Masters of The Tradition (Woodworking and Woodcarving): Yüksel Korkmaz</i> Mücahit YILDIRIM	
Ladik'te Yaşayan Kültür Miraslarından Birisi: İğne Oyası 54 <i>One of The Cultural Heritages Living in Ladik: Needle Lady</i> İsmail GELEN & Tarık YAZAR & Şahin ÖRNEK	
Samsun Vezirköprü Yöresinde Nakışlı Çuvalar 56 <i>Embroidery Sacks in Samsun Vezirköprü Region</i> Coşkun YANAR	
Vidala Derilere Yaygın Olarak Uygulanan Finisaj Türleri 58 <i>Types of Finishing Widely Applied to Chrome Tanned Upper Leathers</i> Eser EKE BAYRAMOĞLU & Sultan ÇİVİ	
Ankara Etnografya Müzesinde Bulunan İşlemeli Deri Eserler 60 <i>Embroidered Leather Work in Ankara Ethnography Museum</i> Melda ÖZDEMİR & Emine ODABAŞI	
Deri El Sanatlarında Sürdürülebilirlik 62 <i>Sustainability for Leather Crafts</i> Eser EKE BAYRAMOĞLU	
Deri İşleme Sanatı / Zanaatı Örnekleminde: Sanatın Ustaları & Ustaların Sanatı 64 <i>In The Sample of Leather Processing Art / Craft: Masters of The Art & Art of The Masters</i> Tamer ASLAN	
Deri El Sanatlarında Kullanılan Boyar Maddeler 66 <i>Dyeing Materials Used in Leather Crafts</i> Eser EKE BAYRAMOĞLU & Nilgün KAYAHAN KOLAN	
İşlemeli Keçe Seccadelerde Kullanılan Bazı Motiflerin İslam Sanatında Yeri 68 <i>The Place of Some Motifs Used in Embroidered Felt Rugs in Islamic Art</i> Şerife DOĞAN	
Unutulmaya Yüz Tutmuş El Sanatları; Taş Oyma Sanatı 70 <i>Stone Carving Art, One of The Forgotten Handicrafts</i> Ensar ŞAHİN	
Konya İli Çumra İlçesinde İçericumra Mahallesinde Kanaviçe İşlemeleri 72 <i>Canvas Embroidery in İçericumra Neighborhood in Çumra District of Konya Province</i> Şerife DOĞAN	
The Grow Bag Using Coconut Coir Waste as Educational Medium for Children 74 <i>Çocuklar İçin Eğitsel Bir Ortam Olarak Hindistan Cevizi Lif Atıklarının Fidan Poşeti Yapımında Kullanımı</i> Jazuli A Moenib	
Giysi Tasarımında Geleneksel ve Kültürel Esinlenme 76 <i>Traditional and Cultural Inspiration in Clothing Design</i> Ayşegül PARALI & Müşerref ÇAKIR	
İzmir İli Hamam Geleneği ve Hamam Takımları Giyim ve Süsleme Özellikleri 78 <i>Features of Turkish Bath Tradition and The Clothes and Ornaments of Turkish Bath Sets in İzmir Province</i> Feride GÜLER & Yasemin YASA	
Pişmiş Toprak Kültüründe Zanaatın Sanata Evrilmesi 80 <i>Evolution of Craft Into Art in Terracotta Culture</i> Serap ÜNAL	
Victoria and Albert Müzesi ve Koleksiyonunda Bulunan Osmanlı Dönemi İznik Seramikleri 82 <i>Victoria and Albert Museum and Ottoman Period İznik Ceramics in Its Collection</i> Ezgi GÖKÇE	

Türk Hamam Kültürü ve Çini Sanatında Uygulama Örnekleri <i>Turkish Bath Culture and Turkish Ceramic Art Example</i> Ezgi GÖKÇE & Gül TEPE	84
Çanakkale Seramiklerinde Endüstriyelleşme ve Etkileri <i>Industrialization and Its Influences on Çanakkale Ceramics</i> Yeliz SAYDAN & Ergün ARDA	86
Seramik Sanatçısı Seyhan Yılmaz'ın Eserleri ve Seramik Sanatına Katkıları <i>Ceramic Artist Seyhan Yılmaz's Artworks and Contributions to Ceramic Art</i> Fidan TONZA HELVACIKARA & Firdevs Müjde GÖKBEL	88
Selçuklu Dönemi Minai Tekniğinde Üretilmiş Seramiklerde Figür Anlayışı <i>Figure Conception in Ceramics of Minai Technique Produced in Seljuk Period</i> Filiz ADIGÜZEL & Devrim TEKİN TÖMEK	90
Anadolu Mimarisinde Tepe Pencere ve Revzen Kullanımı: Boyabat (Sinop) Latife Matuk Evi Örneği <i>Usage of Dormer and Stained Glass in Anatolian Architecture: Example of Boyabat (Sinop) Latife Matuk House</i> Tamer ASLAN & Aslıhan TURNA	92
Çağdaş Seramik Sanatında Fotogerçekçilik <i>Photorealistic in Contemporary Ceramic Art</i> Oya AŞAN YÜKSEL & Buse TINMAZ	94
Balatlar Kilisesi Kazıları: Sinop Bölgesi Antik Cam Bulgular <i>Balatlar Church Excavations: Ancient Glass Findings in Sinop Region</i> Tamer ASLAN & Derya AYDIN	96
Ölüm Gömme Gelenekleri ve Seramik Malzemenin Kullanımı <i>The Traditions of Death Burial and The Use of Ceramic Material</i> Oya AŞAN YÜKSEL & Suna PAŞAOĞLU	98
Geleneksel Ebru Sanatının Sıcak Cam Şekillendirme Yöntemiyle Uygulanması <i>Application of Traditional Ebru Art to Hot Glass Forming Method</i> Seyit Taha BAYDAR	100
Amasis Vazo Resimlerinde Günlük Hayat Betimlemelerinin İncelenmesi <i>Examination of Daily Life Descriptions in Amasis Vase Pictures</i> Ayşe Nur DANABAŞ	102
Cam Sanatında Yeni Bir İfade Arayışı: Geleneksel Lületaşının Artistik Kullanımı <i>A New Search for Expression in Glass Art: The Artistic Use of Traditional Meerschaum</i> Serap BEDEL ÖZEK	104
Covid 19 ile İlgili Emojilerin Grafik Tasarım Açısından Değerlendirilmesi <i>Evaluation of Emojis Related to Covid 19 in Terms of Graphic Design</i> Engin UĞUR	106
Doğayı Taklit Eden Tasarım Modeli Biyomimikri ve Grafik Tasarıma Yansıması <i>The Design Model Biomimicry Which is Imitating Nature and Its Reflection on Graphic Design</i> Müge CAFEROĞLU	108
Grafik Dil ve Anlatım Biçimleri İlgisinde Kavramsal Düşünme <i>Conceptual Thinking About Graphic Language and Expression</i> Aslı YILMAZ & Tarık YAZAR	110
Tasarımların Tescil Yolu ile Korunması <i>Protection of Designs by Registration</i> Müge CAFEROĞLU	112
Marka Tasarım Sürecinde Ön Çalışma Olarak Eskiz <i>Sketch as Preliminary Study in The Brand Design Process</i> Tarık YAZAR & Ertuğrul KARAHAN	114
Mitolojik Unsurların Kurumsal Kimlik Tasarımlarında Kullanımı Üzerine Bir İnceleme <i>An Examination on The Use of Mythological Elements in Corporate Identity Designs</i> Şule BAYRAK	116

TÜRK KOZMOLOJİSİNİN VE MİTOLOJİSİNİN SİVAS DİVRİĞİ ULU CAMİ VE DARÜŞŞİFASI BEZEMELERİNE ETKİLERİ

THE EFFECTS OF TURKISH COSMOLOGY AND MYTHOLOGY ON THE
DECORATIONS OF SİVAS DİVRİĞİ ULU MOSQUE AND HOSPITAL

Kifayet ÖZKUL

Doktora Öğrencisi, Aydın Üniversitesi, ORCID ID 0000-0001-5778-9557
kifayet.ozkul@istanbul.edu.tr

ÖZET

Medeniyetlerin, kültürlerin ve coğrafyaların insanların yaşamına, bakış açısına, hayat tarzına ve sanatsal oluşumuna oldukça büyük etkisi bulunmaktadır. Her ne kadar birbirlerinden etkileşim içerisinde bulunmuş olsalar da her bir kültürün ifade şekli farklıdır ve kendine özgüdür. Kültürlerin ve coğrafyaların bu farklılıkları mimari yapılaşma çehresinde de kendini göstermiştir. Mimarlar ve sanatkârlar tasarım güçlerini kullanarak bu mimari öğeleri birer sanatsal abideye çevirmişlerdir. Mimari öğelerde kurdukları denge, tasarım içerisinde kullanım biçimleri ile tasarımın etkisini ve gücünü artırmışlar, çağının sosyal ve ekonomik durumunu, kendi duygu, düşünce ve içyapılarını eserlerine yansıtılmışlardır. Bu çalışmada medeniyetlere ve kültürel farklılıklara ev sahipliği yapmış olan Türkiye’de, Anadolu Selçuklu Dönemine ait olan özel bir bezeme karakteri taşıyan Sivas Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası hakkında araştırmalar yapılmış ve yapının mimari özellikleri, dönem özellikleri, işlevsellikleri, bezeme unsurları ve özellikleri araştırılmıştır. Mevcut kültürlerin yapıya etkileri, kullanılan malzemenin yapıya kattığı ruh, görsel kalite açısından önemli olan ölçü, oran, biçim, denge, birlik, renk, gölge, hacim gibi unsurların tüm incelikleri, Türk kozmolojisi ve mitolojisinin bezeme programına etkileri estetiksel açıdan yorumlanarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sivas Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası, Mimari, Türk Kozmolojisi, Türk Mitolojisi, Taş işlemeçiliği.

ABSTRACT

Civilizations, cultures and geographies have a great impact on people’s life, perspective, lifestyle and artistic formation. Although they interacted with each other, the expression of each culture is different and unique. These differences of cultures and geographies also showed themselves in the face of architectural construction. Architects and craftsmen have turned these architectural elements into artistic monuments by using their design powers. They have increased the effect and power of design with the balance they have established in architectural elements, the way they are used in design, and they have reflected the social and economic situation of their age, their own feelings, thoughts and internal structures in their works. In this study, researches were made about Sivas Divriği Great Mosque and Hospital, which has a special ornamental character belonging to the Anatolian Seljuk Period in Turkey, which has hosted civilizations and cultural differences, and the architectural features, period features, functionalities, ornamental elements and features of the building were investigated. The effects of existing cultures on the structure, the spirit that the used material adds to the structure, all the subtleties of elements such as size, proportion, shape, balance, unity, color, shade, volume, which are important in terms of visual quality, and the effects of Turkish cosmology and mythology on the decoration program will be analyzed by interpreting them aesthetically.

Keywords: Sivas Divriği Great Mosque and Hospital, Architecture, Turkish Cosmology, Turkish Mythology, Stonework.

ORHAN PAMUK'UN BENİM ADIM KIRMIZI'SINDA 'MİNYATÜR'E DAİR BETİMLEMELER

NARRATION OF 'MINIATURE' IN ORHAN PAMUK'S MY NAME IS RED

Filiz ADIGÜZEL

Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
f.adiguzeltoprak@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma, 2006 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı romanında öykünün belkemiğini oluşturan Osmanlı minyatürlerinin nasıl ve hangi ortamlarda üretildiğine ve biçimsel özelliklerine ilişkin betimlemelerin incelenmesi çerçevesinde geliştirilmiştir. Romanda minyatür sanatı ve nakkaşlar ile ilgili kısımlar, minyatürün biçimsel özellikleri ve İslam dünyasında egemen olan tasvir anlayışına ilişkin ipuçları içermektedir.

Benim Adım Kırmızı, anakronistik bir biçimde örgütlenmiş karakterler ile 16. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti İstanbul'da geçmektedir. Romanın ana karakterleri nakkaşlar ve aileleri, ana mekanları ise bu nakkaşların çalışma ortamlarıdır. Romanın öykü anlatımı bakımından en ilginç yönü, minyatürlerde görülen figürler ile 'ölüm' ve 'kırmızı' gibi kavramların da kişileştirilerek romana dahil edilmiş olmasıdır. Öykü, tek bir karakterin dilinden anlatılmamakta, öyküye dahil olan tüm karakterler kendi mekan ve zamanları çerçevesinde birinci ağızdan yaşadıklarını anlatmaktadır. Bu mekanlardaki nesnelere ise dile gelip, gördüklerini ve yaşadıklarını anlatmaktadır. Nesnelere dışında, öykünün ana karakterlerini oluşturan nakkaşların resmettikleri figürler de öyküye dahil olarak, bununla birlikte kendi varoluşlarıyla ve kimlikleriyle ilgili minyatür sanatının zihinsel ve görsel kurgusuna ilişkin söz söylemektedirler. Bu noktada roman, öykü anlatmanın ötesine geçerek, minyatürün zihinsel ve görsel kurgusu hakkında yorum yapmaya izin veren fikirler üretmektedir.

Romanın öykü anlatımı (betimleme) bakımından farklı bakış açıları (farklı karakterler üzerinden öykü anlatımı) ile kurgulanmış olması daha en başta minyatür ile bir bağ kurmaya izin verir. İslam dünyasında minyatür, içinde yer aldığı metni görselleştiren ve açıklayan kitap resimleridir. Minyatürün biçimi, merkezi perspektif kullanan Batı'nın tek bakış açılı resimleme ilkelerinden farklı olarak perspektif kullanmaz ve çoklu bakış açısına sahiptir. Bu bağlamda, farklı karakterlerin öyküyü kendi bakış açılarından anlatmaları, minyatürün kurgusunda görülen farklı olay ve mekanların aynı kompozisyon içinde tasvir edilmesi ile yakınlık göstermektedir. Buradan hareketle romanın öykü örgüsünde yer alan 'minyatür'e ilişkin ifadeler belirlenmiş ve romanda minyatürle bağ kurduğu düşünülen kısımlar birebir alıntılar halinde bu çalışmanın metnine yerleştirilmiştir. Bu alıntılar, kendine özgü bir görme biçimi olarak minyatürün perspektifi kullanışı, zaman-mekan ilişkisini ele alışı, görmeyi sadece insan gözüyle görmeye indirgememesi ve doğrusal (lineer) zamandan ayrılması hakkında bilgiler sunmaktadır. Bu çalışma, minyatürün tasarım ilkeleri üzerinde yeniden düşünmeyi ve minyatürün dış dünyayı izleyiciye/okura nasıl yansıttığını romanın betimlemeleri ışığında tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Minyatür, Osmanlı Minyatürleri, Nakkaşlar, Orhan Pamuk, Benim Adım Kırmızı

ABSTRACT

This study has been developed within the framework of examining the descriptions of how and in what kind of places the Ottoman miniatures, which form the backbone of the story, were produced and their formal principles in Orhan Pamuk's novel My Name is Red, the winner of the 2006 Nobel Prize in Literature. The parts about miniature art and painters in the novel contain clues about the formal features of the miniature and the concept of visual depiction that is dominant in the Islamic world.

My Name Is Red is set in Istanbul, the capital of the 16th century Ottoman Empire, with characters organized in an anachronistic manner. The main characters of the novel are the painters and their families, and the main places are the working places of these painters. The most interesting aspect of the novel in terms of storytelling is that the figures seen in miniatures and concepts such as 'death' and 'red' are also personified and included in the novel. The story is not told in the language of a single character, all the characters involved in the story tell their first-hand experiences within the framework of their own place and time. Objects, on the other hand, start to talk and describe what they see and experience. Apart from the objects, the figures painted by the painters, who are the main characters of the story, are also included in the story, and they also speak about the mental and visual composition of miniature art about their own existence and identities. At this point, the novel goes beyond telling a story and produces ideas that allow to comment on the mental and visual construction of the miniature.

The fact that the novel is fictionalized with different perspectives (storytelling through different characters) in terms of storytelling (narration) allows to establish a connection with the miniature from the very beginning. In the Islamic world, miniatures are book illustrations that visualize and explain the text in which they are included. The form of the miniature does not use perspective and has multiple perspectives, unlike the Western principles of single point of view painting that uses central perspective. In this context, the fact that different characters tell the story from their own perspectives is similar to the depiction of different events and places in the same composition in the miniature. From this point of view, the expressions related to the 'miniature' in the story pattern of the novel were examined and the parts in the novel that were thought to be related to the miniature were placed in the text of this study as direct quotations. These excerpts provide information about the miniature's use of perspective as a unique way of seeing, its handling of the time-space relationship, not reducing vision to seeing only with the human eye and separating it from linear time. This study aims to rethink the design principles of the miniature and to discuss how the miniature reflects the outside world to the viewer/reader in the light of the novel's descriptions.

Keywords: Miniature, Ottoman Miniatures, Painters, Orhan Pamuk, My Name Is Red

SÛRETEN SİRETE: EL HAMRA SARAYI DUVAR BEZEMELERİNDE FRAKTALİTE

FROM FORM TO ESSENCE: FRACTALITY ON THE WALL DECORATIONS OF THE ALHAMBRA PALACE

Serpil UYSAL

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Ana Sanat Dalı
serpil.uysal11@gmail.com

ÖZET

20. yüzyıl sonlarında ortaya konan bilimsel buluşlar, evren algımızı dönüştürmekle birlikte fizik, kimya, biyoloji, matematik, geometri, mimari ve sanat gibi farklı disiplinleri etkilemiştir. Mandelbrot tarafından tanımlanan fraktal geometri de bu paradigma dönüşümlerinin bir yansıması olarak beyin sinir hücrelerinin oluşturduğu iletişim ağından evrende tanımlanabilen enerji alanlarının oluşturduğu bilgisayar görüntülerine kadar varoluşun uyumunu, ritmini, işlevselliğini ve estetiğini ortaya koymaktadır. Doğadaki fraktal formlar incelendiğinde bütüne dair öz bilginin her bir parçada taşındığı, karmaşık gibi görünen sistemlerin aslında kendi içerisinde bir düzene sahip olduğu, formun daha küçük oranlarda kendi tekrar edebildiği ve pürüzlülüğün kesirli oranlarla ifade edildiği görülmektedir. Doğaya ait bu geometri dilinin, eski medeniyetlerden günümüze tapınaklarda, şehir planlamasında, saray mimarisinde, çeşitli tasarımlarda ve sanat eserlerinde kullanıldığı, kültürel yapıyı bütünleyen estetik bir değer oluşturduğu görülmektedir.

Bildiride, İslam sanatının en muazzam eserlerinden olan El Hamra Sarayı'na ait duvar süslemelerinin fraktal nitelikleri incelenmektedir. Mermer, alçı ve ahşabın ahengiyle oluşturulmuş soyut geometrik motiflerde ve yüksek düzey simetri içeren çini desenlerde görülen fraktal örüntüler, ihtişamlı ve bir o kadar da duru bir estetik bütünlük ortaya koymaktadır. Saray inşasında kullanılan matematik ve mühendislik bilgisi, tavan ve duvar bezemelerinde kullanılan algoritma, üretilen simetri grupları, duvarlarda tekrarlanan hat yazıları, avluları ve bahçe peyzajıyla El Hamra Sarayı, İslam sanatının anlamlandırılmasına yönelik sembolleri, düşünce sistemini ve bu düşünce sistemine ait dünya tasavvurunu da yansıtmaktadır. Bildiride, soyut geometrik formların oluşturduğu fraktal örüntüler analiz edilerek bu örüntülerin ardındaki özü, estetiği ve İslam sanatının tasavvuf felsefesiyle ilişkisini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fraktal geometri, Simetri, İslam sanat felsefesi, İslam sanatı, Fraktal örüntü

ABSTRACT

Scientific discoveries at the end of the 20th century transforming our perception of the universe and affected different disciplines such as physics, chemistry, biology, mathematics, geometry, architecture and art. Fractal geometry defined by Mandelbrot, as a reflection of these paradigm transformations, reveals the harmony, rhythm, functionality and aesthetics of existence, from the communication network formed by the brain nerve cells to the computer images formed by the energy fields that can be defined in the universe. When fractal forms in nature are examined, it is seen that the essence of the whole is carried in each part, systems that seem complex actually have an order in themselves, the form can repeat itself at smaller rates, and the roughness is expressed in fractional proportions. It is seen that this geometric language of nature has been used in temples, city planning, palace architecture, various designs and works of art from ancient civilizations to the present and creates an aesthetic value that complements the cultural structure.

In the paper, the fractal qualities of the decorations of the Alhambra Palace, one of the most magnificent works of Islamic art, are examined. The fractal patterns seen in the abstract geometric motifs created with the harmony of marble, plaster and wood and in the tile patterns with a high level of symmetry reveal a magnificent and simple aesthetic integrity. With its mathematics and engineering knowledge used in the construction of the palace, the algorithm used on the wall decorations, the symmetry groups produced, the repeated calligraphy on the walls and the garden landscape, the Alhambra Palace also reflects the thought system of Islamic art and the world vision of this thought system. In this paper, it is aimed to reveal the essence behind these patterns, aesthetics and the relation of Islamic art with Sufi philosophy by analyzing the fractal patterns formed by abstract geometric forms.

Keywords: Fractal geometry, Symmetry, Islamic philosophy of art, Islamic art, Fractal pattern

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS UNSURLARININ DİSİPLİNLERARASI ÇALIŞMALAR KONUSUNA EDİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ: EBRU SANATI ÖRNEĞİ

EXAMINATION OF THE SUBJECTS OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE TO INTERDISCIPLINARY STUDIES: THE CASE OF EBRU ART

Turgut TÜRKOĞLU

Doktorant, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
turgut.turkoglu44@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Erdem BAYDENİZ

Doktorant, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı
erdembydeniz@gmail.com

ÖZET

Ebru, toprak boya ile gül dalı ve atın kuyruk dalından yapılan fırça ile kıvamı artırılmış suyun üzerine atılmasıyla yapılan bir kâğıt süsleme sanatıdır. Nerede ve ne zaman çıktığına dair net bir bilgi olmamakla birlikte tarihinin 15. yy'a ve Orta Asya'ya dayandığı tahmin edilmektedir. Daha önceleri cilt, hat ve tezhip sanatları için tamamlayıcı olarak kullanılan ebru sanatı daha sonraları müstakil bir sanat haline gelerek yaygınlaşmıştır. Bu araştırmanın amacı, 2014 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras temsili listesine dâhil edilen Ebru Sanatının disiplinlerarası çalışmalara konu edilirliliğinin incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Dünya'da Ebru Sanatı ile ilgili yapılan makale ve tez yayınları oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında doküman-arşiv tarama yöntemiyle üniversitelerin web siteleri, akademik veri bilgi sistemleri ve YÖK akademik veri tabanı taramış olup ulaşılan çalışmaların kaynakçalarına girilerek detaylı tarama yapılmıştır. Veriler 01-30 Temmuz 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Ulaşılan çalışmaların tamamı detaylı bir şekilde incelenerek içerik ve kapsamına göre değerlendirilmiştir. Çalışmaların içerik ve niteliklerine ilişkin tanımlayıcı veriler betimsel ve içerik analizi yapılarak tablo haline getirilmiştir. Çalışma kapsamında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras unsuru olan Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı kapsamında toplamda 71 makale 43 tez çalışması belirlenmiştir. Yayın dili ağırlıklı olarak Türkçe yayınların öne çıktığı görülmüştür. Ebru Sanatının daha çok güzel sanatlar alanında incelendiği ve Ebru Sanatının farklı yüzlere uygulanmasına yönelik teorik ve uygulamalı çalışmaların yaygın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Ebru Sanatı, Geleneksel El Sanatları

ABSTRACT

Marbling is a paper decoration art made by throwing earth dyes on water with increased consistency with a brush made from a rose branch and a horse's tail branch. Although there is no clear information about where and when it originated, it is estimated that its history dates back to the 15th century and Central Asia. The art of marbling, which was used as a complement to the binding, calligraphy and illumination arts, later became an independent art and became widespread. The aim of this research is to examine the subject of the art of marbling, which was included in the representative list of UNESCO Intangible Cultural Heritage in 2014, in interdisciplinary studies. The universe of his research consists of articles and thesis publications about the Art of Marbling in the World. In the collection of the data of the research, web sites of universities, academic data information systems and YÖK academic database were scanned with the document-archive scanning method, and a detailed scan was made by entering the bibliographies of the studies reached. Data were collected between 01-30 July 2021. All of the reached studies were examined in detail and evaluated according to their content and scope. Descriptive data on the content and characteristics of the studies were tabulated by making descriptive and content analysis. Within the scope of the study, a total of 71 articles and 43 thesis studies were determined within the scope of Marbling: Turkish Paper Decoration Art, which is a UNESCO Intangible Cultural Heritage element. It has been observed that the publication language is predominantly Turkish. It has been seen that Marbling Art is mostly studied in the field of fine arts and theoretical and applied studies on the application of Marbling Art to different faces are common.

Keywords: Intangible Cultural Heritage, Marbling Art, Traditional Crafts

VAN-HAKKARI YÖRESİNDE GÖRÜLEN YENİ KİLİM DESENLERİNDEN ÖRNEKLER

EXAMPLES OF NEW KILIM PATTERNS SEEN IN THE VAN-HAKKARI REGION

Mine TAYLAN

Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
minetayln@gmail.com (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Van-Hakkari yöresi kilimleri; motif ve renk çeşitliliğinin fazla olduğu, karmaşık desenlere sahip, yöresel isimlerle anılan aşiret kilimleridir. Yöre kilimlerinde geleneksel desenlerin yanı sıra, yörenin karakteristik renk ve motiflerinden çıkışlı yeni desenler de görülmektedir. Bu çalışmada, Van-Hakkari yöresinde bir kilim markası için dokunmuş yeni desenli kilimler incelenmiştir. Aşiret Kavgası ve Yamalı desenli kilimler bunların en ilgi çekici olanlarıdır. Her iki desende de renk ve motif çeşitliliği fazladır. Aşiret Kavgasında desenin temeli, üçgen ve baklava formunun birim tekrarına ve bu formlara eşlik eden geleneksel motiflere dayanmaktadır. Desen, dokuyucu tarafından tezgah başında doğaçlama bir şekilde gelişmektedir. Bu yüzden dokunan her kilim biriciktir, birebir aynısı yapılamaz. Aşiret Kavgası deseni ismini oldukça karmaşık olan yapısından almaktadır. Yamalı deseni ise nispeten sade bir kompozisyona sahiptir. Bu desende motifler genellikle boyanmamış yünün kullanıldığı düz bir zemin üzerinde sıralanır. Zemin rengini koyunun kendi yün rengi belirlemekle birlikte, bu renk genellikle gridir. Motifler, zemin renginden farklı bir çerçeveye içine alındığı gibi, tek başlarına da zemine yerleştirilirler. Geleneksel motiflerin ve geometrik formların dışında her iki desende de çeşitli çiçek, hayvan ve insan figürlerine rastlanmaktadır. Bunlar resimsel bir yapıda olup dokuyucunun yeteneğine ve hayal gücüne bağlı olarak değişmektedir. İncelenen kilimler arasında iki desenin birlikte kullanıldığı örnekler de yer almaktadır. İki desenin renk ve biçim açısından birbirlerinden keskin bir şekilde ayrılmakta olması dikkat çekici sonuçlar doğurmaktadır. Çalışmada; Aşiret Kavgası ve Yamalı deseninin yanında yörede görülen diğer yeni desenlerden bahsedilerek renk, desen, kompozisyon ve ebat açısından birbirinden ayrılan örnekler sunulacaktır. Yörenin eski bir dokuma merkezi olması dolayısıyla bu kilimler, kilim dokumacılığının yeni desenler ile devamını sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Van-Hakkari Kilimleri, Desen, Aşiret Kavgası, Yamalı

ABSTRACT

Van-Hakkari region kilims are tribal kilims, have a wide variety of motifs and colours, complex patterns, and local names. In addition to the traditional designs, new patterns originating from the characteristic colours and motifs of the region are also seen in regional kilims. In this study, new patterned kilims woven for a kilim brand in the Hakkari-Van region were examined. Tribal Conflict and Patched kilims are the most interesting of them. In both patterns, the variety of colours and motifs is wide. The basis of the pattern in Tribal Conflict is based on the unit repetition of the triangle and lozenge form and the traditional motifs accompanying these forms. The pattern is improvised by the weaver at the loom. That's why every kilim woven is unique, it cannot be made the same. The Tribal Conflict pattern takes its name from its very complex structure. The Patched pattern, on the other hand, has a relatively simple composition. In these patterns, motifs are usually lined up on a flat surface using undyed wool. Although the sheep's wool colour determines the ground colour, this colour is generally grey. Motifs are placed in a frame different from the ground colour or placed on the ground alone. Apart from traditional motifs and geometric forms, various flower, animal and human figures are encountered in both patterns. These are in a pictorial structure and vary depending on the weaver's skill and imagination. Among the examined kilims, there are also examples where two patterns are used together. The fact that the two patterns differ sharply in terms of colour and form crates remarkable results. In the study, in addition to the Tribal Conflict and Patched pattern, other new patterns seen in the region will be mentioned and examples that differ from each other in terms of colour, design, composition and size will be presented. Since the region is an old weaving centre, these rugs are essential to ensure the continuation of kilim weaving with new patterns.

Keywords: Van-Hakkari Kilims, Design, Tribal Conflict, Patched

NEVŞEHİR AÇIK HAVA MÜZELERİNDE BULUNAN FRESKLERİN FİGÜR İNCELEMESİ

FIGURE EXAMINATION OF FRESKS FOUND IN NEVSEHIR OPEN AIR MUSEUMS

Tamer NACAR

Yüksek Lisans Mezunu, Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
tamernacar@hotmail.com

ÖZET

Nevşehir'deki kayalık açık hava müzesinin ve Kapadokya bölgesindeki doğal şekillerin oluşumu günümüzden yaklaşık 12 milyon yıl önce yer kabuğunun derin kırıklarla yarılmasıyla başladığı çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Bu kırıkların araladığı yarıklardan dışarı çıkan volkanik eriyik madde ile yeryüzü şekillerinin biçimlenmesinde etkili olmuşlardır. Halk dilinde peribacaları olarak da bilinen bu doğal kayalıklar çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Nevşehir bölgesi fresklerinin 9-12 yüzyıl arasına tarihlendiği birçok kaynakta belirtilmektedir. Nevşehir'in açık hava müzesi olmasının sebebi bu doğal kayalıklar ve bu kayalıklarda yaşayan medeniyetlerin bıraktığı izlerdir. Bu izler, çoğunlukla kayalıkların içlerine yapılan yaşam alanları ve ibadet amaçlı kiliseler ve yer altında oluşturulan yaşam alanları, yollar ve geçitlerdir. Bu yaşam alanları ve kiliselerde İsa ve Meryem ile yaşantılarına ait birçok fresk, mezar, su kanalları ve şarap mahzenleri bulunmaktadır.

Nevşehir açık hava müzelerindeki bu zengin tarihin içinde, kiliselerde bulunan fresklerdeki figürlerin sembolik anlamlarının dönem bazında incelenerek, sanat tarihi ve Müze Eğitimi ve Uygulamaları alanında verilen derslerde pekiştirmek, anlaşılır hale getirmek amacıyla hazırlanan bu çalışmada, Kapadokya bölgesinde bulunan yaklaşık olarak 400 adet kilise ve şapelden; özellikle Gülşehir Aziz Jean Kilisesi freskleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda İncil'de anlatılan konuların sahneleri, semboller üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fresk, Sahne, Figür, İkon, İncil, Sembol, Kilise

ABSTRACT

In several resources it is suggested that the formation of rocky open air museum in Nevşehir and the natural shapes in Cappadocia region was started by deep cracks in earth's crust approximately 12 millions years ago. Volcanic lava that was released from these fractions were effective in the formation of earth's land forms. Those natural rocks, fairy chimneys as commonly called by the public, also hosted several civilizations in the past. It is stated in several resources that the frescos in Nevşehir date back to 9th and 12th centuries. The reason why Nevşehir is an open air museum is these natural rocks and the tracks left from civilizations lived here. These tracks are usually composed of living areas formed inside the rocks, churches for praying, routes and pathways under the ground. In these living areas and churches there are many frescos, tombs, water channels and wine cellars belonging to the lives of Jesus and Mary.

In this study prepared for the purpose of reinforcing and making clear of the symbolic meanings of figures in the frescos in churches through examining them in period base within historical richness of Nevşehir open air museums for the lectures given in the fields of art history, education in museums and applications especially Gulşehir Aziz Jean Church frescos among approximately 400 churches and chapels has been examined. As a result of this observation, scenes of the stories told in Bible, symbols and their meanings have been focused on.

Keywords: Church, Fresco, Scene, Figure, İkon, Bible, Symbol

**GELENEKSEL DOĞAL BOYAMACILIĞIN SÜRDÜRÜLMESİNDE
DOĞAL BOYAMA LABORATUVARLARININ ÖNEMİ**
THE IMPORTANCE OF NATURAL DYE LABORATORIES
IN SUSTAINABLE TRADITIONAL NATURAL DYE

Hürrem Sinem ŞANLI

Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
hurrem.sanli@hbv.edu.tr

Gözde UZGİDİM

Dr. Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
gozde.uzgidim@hbv.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Gözde KEMER GÜRSOY

Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
gozde.kemer@hbv.edu.tr

ÖZET

Doğal boyamacılık, ülkemizin yüzyıllardır geleneksel ve modern yaşamının önemli bir parçası olmuştur. Özellikle geleneksel yaşam biçiminde estetik sanat ürünleri üretilmesi kaygısından ziyade, yaşanılan alanın güzel ve hoş hale getirilmesi için uygulanmıştır. Geçmişte konar-göçer bir yaşantıya sahip olan Türk toplulukları, bulunduğu ve göç ettiği alanın imkanları doğrultusunda yaşam alanı oluşturmuşlardır. Sahip olduğu hayvanların çeşitliliğine göre ürünler üretmiş, bulunduğu ortamın çevresel koşulları doğrultusunda ürünlerini desenlendirmiş ve renklendirmişlerdir. Bu noktada insanlar doğal boyama malzemeleri ve yöntemlerini kullanarak ürünlerini renklerle zenginleştirmiştir. Anadolu coğrafyası ise verimli toprakları nedeni ile endemik türler de dahil olmak üzere bitki açısından oldukça zengin bir bölgedir. Öyle ki Dünya’da kök boyama kavramı Anadolu ile tanınmıştır.

Kültürümüze ait yüzyıllardır süregelen doğal boyama reçeteleri ve boyama teknikleri bulunmaktadır. Söz konusu reçetelerden bazıları günümüze kadar gelebilmiş, bazıları ise yok olmuştur. Bu noktada bilimsel bir ortamda yapılacak boyama uygulamasının önemi ortaya çıkmaktadır. Donanımlı bir laboratuvarla söz konusu reçetelerin ve geleneksel uygulamaların yanında, boyarmadde analizleri, renk analizleri ve ekolojik baskı uygulamaları da faaliyet gösterebilmektedir. Doğal boyama alanı geleneksel sanat dallarının tümü için önem arz etmekte olup, alanda çalışan uzmanlar, sanatçılar, ustalar ise özellikle geçmişten gelen geleneği devam ettirmekte ve böylece disiplinler arası çalışmalara katkı sağlamaktadırlar. Laboratuvar ortamında bilimsel verilerden yararlanılarak kayıt altına alınan ve uygulanan reçeteler ise ileriki yüzyıllarda uygulanmaya devam edecek ve böylece doğal boyamacılık alanının sürdürülmesine katkı sağlayacaktır. Öyle ki günümüzde sadece üniversite bünyesinde değil; müzelerde, enstitülerde, özel kurumlarda ve üretim tesislerinin bünyelerinde doğal boya laboratuvarları bulunmaktadır. Nitekim ülkemizde ve dünyada söz konusu nitelikleri ile çalışmalarını sürdüren laboratuvar sayısı zaman geçtikçe artış eğilimindedir. Çalışmanın amacı donanımlı bir Doğal Boyama Laboratuvarının doğal boyamacılık alanına sağladığı katkı ve doğal boyamacılığın sürdürülmesinde ki rolünün araştırılmasıdır. Bu bağlamda ülkemizde bulunan ulaşılabilen doğal boya laboratuvarları incelenecek ve söz konusu laboratuvarların doğal boyamacılığın gelişiminde ki yeri vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, Doğal boyamacılık, laboratuvar, geleneksel sanatlar, sürdürülebilirlik

ABSTRACT

Natural dye has been an important part of our country’s traditional and modern life for centuries. It was especially applied to make the living area beautiful and pleasant, rather than the concern of producing aesthetic art products in the traditional way of life. Turkish communities, which had an ongoing migration life in the past, created a living area in accordance with the possibilities of the environment where they lived and migrated. They produced products according to the variety of animals, patterned and colored their products in accordance with the environmental conditions which they were located. At this point, people have enriched their products with colors using by natural dye materials and methods. Anatolian geography is a very rich region due to its fertile soils, so it has variety plants and including endemic species. As a matter of fact, the concept of root dye has been recognized with Anatolia in the world.

There are natural dye recipes and dye techniques of our culture for centuries. Some of these recipes have survived until today, while some have disappeared. At this point, the importance of dye application emerges in a scientific area. In addition to these prescriptions and traditional applications, dyestuff analysis, color analysis and ecological printing applications can also be operated in a equipped laboratory. Natural dye is important for all fields of traditional art, and experts, artists and masters working in the field continue the tradition, especially from the past, and thus contribute to interdisciplinary studies. Recipes, which are recorded and applied with scientific data in a laboratory area, will continue to be applied in the coming centuries. In this way, it will contribute to the maintenance of the natural dye. So today there are natural paint laboratories not only within the university, but also in museums, institutes, private institutions and production facilities. As a matter of fact, the number of laboratories working with these qualifications tends to increase in our country and around the world over time. The aim of the study is to investigate the contribution of an equipped natural dye laboratory to the field of natural dye and its role in maintaining natural dye. In this context, the accessible natural dye laboratories in our country will be examined and the place of these laboratories in the development of natural dye will be emphasized.

Keywords: Cultural Heritage, Natural dye, laboratory, traditional, sustainability

BULUT MOTİFİNİN TİPOLOJİK İNCELENMESİ VE TÜRK SANATLARINDAN ÖRNEKLERİ

TYOLOGICAL EXAMINATION OF THE CLOUD MOTIF AND EXAMPLES FROM TURKISH ARTS

Zeynep BALKANAL

Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
zbalkanal@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Sultan SÖKMEN

Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Sanatlar Bölümü
sultan.sokmen@hotmail.com

ÖZET

Türk sanatlarında motifler kompozisyonu oluşturan ya da süsleyen unsurlardır. Bulut motifinin Türk sanatlarındaki örnekleri incelendiğinde çoğunlukla süsleme özelliğine ve kompozisyonu tamamlayacağı yere göre şekillendirildiği görülmektedir. Bulut motifi tipolojik olarak incelendiğinde çok farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bulut motifi yığma ve dolantı bulut şeklinde Türk sanatları içerisinde yerini almıştır. Dolantı bulut motifinin serbest dolantı, ayırma dolantı, ortabağ, tepelik, hurde bulut olmak üzere beş çeşide ayrıldığı yazılı kaynaklarda belirtilmiştir. Literatürde bulut motifinin kaynağı konulu çalışmalar incelendiğinde Türk sanatına Çin kültüründen geçtiği belirtilmektedir. Geçmişten günümüze bulut motifi Türk sanatlarında kompozisyonu süsleyici ve bütünleyici bezeme unsuru olarak çok çeşitli şekillerde kullanılmaktadır. Bulut motifi Çin bulutu ve çığ gibi isimler de almıştır. Bulut motifine Çin bulutu denilmesinin sebebinin Farsçada çin kelimesinin kıvrım anlamına geldiği için bu ismin verildiğini öne süren çalışmalar mevcuttur.

Bildiride bulut motifinin tipolojik incelemesi yapılarak, mimari, taş işlemeciliği, ağaç işleri, maden işleri, tezhip, çini, kalemîşi duvar süslemeleri, minyatür, cilt, dokuma vb. sanatlarda görülen bulut motifleri örnekler verilerek açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bulut, bulut motifi, çin bulutu, motif.

ABSTRACT

In Turkish arts, motifs are the elements that make up or decorate the composition. When the examples of the cloud motif in Turkish arts are examined, it is seen that it is mostly shaped according to the ornamental feature and the place where it will complete the composition.

When the cloud motif is examined typologically, it appears in many different forms. The cloud motif "stacking and wandering" has taken its place in Turkish arts in the form of a cloud. It is stated in the written sources that the wandering cloud motif is divided into five types as "free-roaming, separating, wandering, middlebag, hilly, scrap cloud". When the studies on the source of the cloud motif in the literature are examined, it is stated that Turkish art has passed from the Chinese culture. From past to present, the cloud motif has been used in a wide variety of ways in Turkish arts as an ornamental and complementary element of composition. The cloud motif has also received names such as "Chinese cloud and avalanche". There are studies suggesting that the reason why the cloud motif is called "Chinese cloud" is because the word china in Persian means fold. In the paper, typological analysis of the cloud motif was made, and architecture, stonework, woodwork, metalwork, illumination, tile, hand-drawn wall decorations, miniature, binding, weaving, etc. Cloud motifs seen in the arts will be explained by giving examples.

Keywords: Cloud, cloud motif, china cloud, motif.

TARİHSEL DÖKÜMANLARI KULLANARAK GÜNCEL SANATA DEĞİNMEK TOUCHING CONTEMPORARY ART USING HISTORICAL DOCUMENTS

Ayşe KARABEY TEKİN

Dr. Arş Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Mimarlık Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Grafik Sanatlar Bölümü
aysekrby@gmail.com

ÖZET

Maddi ve manevi kültür varlıkları binlerce yıl içerisinde doğup büyümüş ve geçmiş medeniyetler için evresini tamamlamış veya henüz gelişim aşamasında iken, şimdide varlığını sürdürme çabası içine girmiş ve toplumların yaşamış oldukları dönemin referanslarını içeren somut izdüşümlerini oluşturmaktadır.

Doğdukları coğrafya ve o bölgede yaşam sürmüş insanların yaşanmışlıkları hakkında bir çok argüman oluşturan eserlerin bugüne ulaşmış olanlarını tanımak ve tanışılmış olanlar ile geçmiş imgelemenin yanısıra ulaşılabilen yada ulaşılamayan bir çok eserin varlığının düşüncesi insan zihninin sınırlarını aşip güncel bilgilerin varlığı için yeni ufuklar açmaktadır. Gerek bugüne ait kültüre gerekse geçmiş kültürlerle ev sahipliği yapmış coğrafyalarda yaşanmışlıkların izini taşımış ve bugüne ulaşan izlerin uyandırdığı merak sanatçı için sanat dallarının artistik deneyimlerinin çıkış noktası olmaktadır. Bu bağlamda maddi ve manevi kültür varlıkları aracılığı ile geçmiş ve gelenek sanat içinde farklı disiplinlerin çıkış noktası olarak ayrı ayrı formlar içinde biraradılığı sağlayan eserlerin oluşması ile geçmişin güncel aynasını oluşturmaktadır. Ulusal ve uluslararası literatür taraması yapılarak oluşturulan çalışmada geleneğin sürekli yenilenen sanat anlayışı aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarımının sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmada etnografik biçimlerin yansımaları ve tarihsel dokümanları kullanarak güncel değinen ve geleneksel estetiğin yeni biçim dilini oluşturan Ayhan Tomak, Erol Akyavaş, Süleyman Saim Tekcan, İnci Eviner, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Balkan Naci, Murat Morova, Ekrem Yalçındağ gibi farklı disiplinlerden sanat pratikleri çerçevesinde sanatçıların üretimleri üzerinden geçmiş şimdi ve gelecek arasındaki bağ anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür Varlıkları, Tarihsel Dokümantasyon, Etnografik Biçimler

ABSTRACT

Material and spiritual cultural assets were born and raised over thousands of years and have completed their phase for past civilizations, or while they are still in development, they are now struggling to survive and form concrete projections containing references to the period in which societies lived.

The idea of the existence of many works that are accessible or unattainable, as well as visualizing the past with those who have been introduced, which makes many arguments about the geography in which they were born and the experiences of the people who lived in that region, opens new horizons for the existence of current information. The curiosity evoked by the traces that have been created in the geographies that have hosted both today's culture and past cultures is the starting point of artistic experiences of the art branches for the artist. In this context, the past and tradition through material and spiritual cultural assets form the current mirror of the past with the formation of works that provide a combination in separate forms as the starting point of different disciplines within art. In this study, the connection between the past and the future is explained through the reflection of ethnographic forms and the artist works interpreted in different disciplines that form Ayhan Tomak, Erol Akyavaş, Süleyman Saim Tekcan, İnci Eviner, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Balkan Naci, Murat Morova, Ekrem Yalçındağ the new form language of traditional aesthetics, which touches on the current using historical documents.

Keywords: Cultural Assets, Historical Documentation, Ethnographic Forms

KARABAĞ'DA ERMENİLER TARAFINDAN TAHRİP EDİLEN MÜZELERİMİZ DÜN VE BUGÜN

OUR MUSEUMS DESTROYED BY ARMENIANS IN KARABAKH YESTERDAY AND TODAY

Sahiba ALAKBAROVA

Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi, Azerbaycan Ulusal Tarih Müzesi
Bilimsel-Kitlesele Çalışma ve Eğitim Bölümü Araştırmacısı , Doktora Öğrencisi
sahiaz.ailem@gmail.com

ÖZET

Makale, Karabağ savaşının acı ve dehşetini gençlerimize ve geleceğimize aktarabilecek ana ideolojik mabet olan müzelerimizin durumunu anlatmaktadır. 1988 yılından itibaren Ermenilerin Azerbaycan, Karabağ ve çevre bölgelerine yönelik saldırıları sonucunda bölgenin tarihi ve kültürel değerlerinin düşman tarafından tahrip edildiği ve yağmalandığı bilinmektedir. Yıllarca Ermeni vandalları tarafından işgal edilen topraklarımızda yüzlerce sergi yıkıldı, yakıldı, yağmalandı ve müzelerin acı kaderi biz müzecileri endişelendiren inkar edilemez bir faktördü. Son 30 yılda, Ermenistan'ın işgal ettiği topraklarda, 4 devlet sanat galerisinden 376 tablo, 761 kütüphaneden 4.6 milyon kitap, 13 arşivden 260.000 arşivlenmiş belge ve vatandaşların kişisel eşyaları dahil olmak üzere 150.000'den fazla kültürel eser taşındı. Koleksiyonlarında tutulan 50.000'den fazla tarihi ev eşyası, 22 müzeden 102.757 müze sergisi Ermeniler tarafından yağmalandı ve Ermenistana götürüldü.

Ermeni saldırganlar tarafından yağmalanan müzelerde Azerbaycan halkının tarihi ve kültürü ile ilgili değerli eşyalar, tablolar ve heykeller, dünyaca ünlü Azerbaycan halıları, halı ürünleri, önde gelen Azerbaycan şahsiyetlerinin hatıraları ve diğer değerli sergiler yer alıyordu. Uzmanlara göre, Ermeni saldırganların Azerbaycanın Dağlık Karabağ bölgesi ve çevresindeki ulusal kültür merkezlerine verdiği zararı doğru bir şekilde hesaplamak mümkün değil. Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, halkımızın geçen yıl eylül ayında başlayan 44 günlük adalet davasının Başkomutanı olarak bir fatih olarak otuz yıllık savaşı büyük bir zaferle sonlandırmıştır. İşgal altındaki topraklarımız gerçek sahiplerine iade edildi. Kısa bir süre sonra, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının 29 ekim 2020 tarih ve 1170 sayılı "Azerbaycan Cumhuriyetinin kurtarılmış topraklarında geçici özel idarenin düzenlenmesi hakkında" kararnamesi uyarınca ilk envanter ve koruma amacıyla Azerbaycan Cumhuriyetinin kurtarılmış topraklarındaki tarihi ve kültürel objelerin kurumlarının izlenmesine başlandı. Kurtarılmış topraklarımızdaki kültürel hazinelerin tescili, restorasyonu, korunması ve kullanımı alanında geniş çaplı, çok yönlü ve koordineli faaliyetler sağlanarak, kurtarılmış topraklarımızdaki tarihi ve kültürel anıtların restore edilerek korunacağını güvenle söyleyebiliriz. yakın gelecek. , propaganda çalışmalarına ve gelecek nesillere aktarmaya layık bir katkı olacaktır. Bir müzeci olarak bize düşen en önemli görev, Karabağın maddi ve kültürel örneklerini yansıtan müzeleri tanıtmak ve bu doğrultuda bilimsel araştırma ve çalışmalar yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Karabağ, müze, kültür, genç nesil.

ABSTRACT

The article describes the state of our museums, which are the main ideological temple that can convey the pain and horrors of the Karabakh war to our youth and future. It is well known that since 1988, as a result of the Armenian aggression against Azerbaijan, Karabakh and surrounding areas have been occupied, the historical and cultural values of the region have been destroyed and looted by the enemy. Hundreds of exhibits were destroyed, burned and looted in our territories, which were occupied by Armenian vandals for many years, and the bitter fate of museums was an undeniable factor that worries us museum scholars. Over the past 30 years, more than 150,000 cultural artifacts have been transported in the territories occupied by Armenia, including 376 paintings from 4 state art galleries, 4.6 million books from 761 libraries, 260,000 archived documents from 13 archives, and personal belongings of citizens. More than 50,000 historical household items kept in their collections, 102,757 museum exhibits from 22 museums were looted by Armenians and taken to Armenia.

The museums looted by the Armenian aggressors contained valuable items related to the history and culture of the Azerbaijani people, paintings and sculptures, world-famous Azerbaijani carpets, carpet products, memorabilia of prominent Azerbaijani personalities and other valuable exhibits. According to experts, it is impossible to accurately calculate the damage caused by Armenian aggressors to the national cultural centers of Azerbaijan in the Nagorno-Karabakh region and surrounding areas. As a conqueror, President İlham Aliyev, as the Supreme Commander-in-Chief of the 44-day struggle of our people for the cause of justice, which began in September last year, ended the thirty-year war with a resounding victory with the decisive action of the victorious Azerbaijani Army. Our occupied lands were returned to their rightful owners. Shortly afterwards, in accordance with the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan No. 1170 of October 29, 2020 "On the organization of temporary special management in the liberated territories of the Republic of Azerbaijan" for the purpose of initial inventory and protection of historical and cultural objects in the liberated territories of the Republic of Azerbaijan began monitoring of institutions. We can say with confidence that by providing large-scale, multifaceted and coordinated activities in the field of registration, restoration, protection and use of cultural treasures in our liberated territories, historical and cultural monuments located in our liberated territories will be restored and preserved in the near future. , will be a worthy contribution to the work of propaganda and transmission to future generations. The promotion of museums that reflect the material and cultural samples of Karabakh and the conduct of scientific research and studies in this direction is already the most important task facing us as a museologist.

Keywords: Karabakh, museum, culture, tick generation

HARFLERİN KALEMLE DANS ETTİĞİ İÇTEN BİR YOLCULUK= HÜSN-Ü HAT A HEARTFELT JOURNEY WHERE LETTERS DANCE WITH A PEN= CALLIGRAPHY

Meral KINAYTÜRK

Memur, Süleyman Demirel Üniversitesi Erasmus Kurum Koordinatörlüğü
meralkinayturk@sdu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Yazının ve görselin zarafeti olan hat sanatı (Hüsnü hat), Türk İslam medeniyeti içerisinde Arap yazısına bağlı olarak doğmuş ve gelişmiş önemli bir yere sahip olan; mürekkep, çeşitli yazı takımları, aharlı kâğıt, kalem, lika, mühre vb gibi çeşitli araçlarla oluşturulan güzel sanatlardan birisidir. Kelime olarak “doğru”, “yazı”, “çizgi” anlamlarına gelen hat, geometrik ilkeleri ve olağanüstü sistematikliği ile pek çok insanı cezbeden güzel bir yazı çeşiti olup bu sanata uğraşan kişi “hattat” olarak adlandırılır. Hat sanatı, Doğu’da ve İslam topraklarında büyük önem ve gelişme kazanmış olsa da, her kültürde rastlamak mümkündür. Hat sanatının çok özel bir form, kural ve belirli unsurları ile özel bir form sistemine sahip olup dinamizmi ile büyük bir denge oluşturmaktadır. Aharlı kağıda dökülen ruhun estetiği Hat sanatı, Kur’an harflerinin yazılışına renk, ölçü, dizayn kattığı için bu sanata ve hattatlara Osmanlı’nın tüm zamanlarında padişahlar, vezirler, Sadrazamlar ve âlimler tarafından büyük önem verilmiştir. Hat sanatı, okta’daki mürekkebe batırılarak yazı yazmaya yarayan, yazı çeşitlerine göre değişik uçlara meyillenen ve adına “divit” denilen kamış kalemi ile kullanılarak kâğıtlara aksettirilir. Hat kamışları her zaman hürmet görmüş bir araç olup kamışın ucundan kesilen ve adına “bürâde-i kalem” denilen bu yongalar, hattatlar tarafından çöpe ve yere atılmama geleneğine sahiptir. Genellikle cenaze sularının bu yongaların yakılıp ısıtılması veya mezar topraklarına karıştırılması vasiyet edilmektedir. Güzel ve hakikat arayışında harflerin birbiriyle uyumuyla hayal dünyasına açılan, İslam estetiğinin zirve noktasını oluşturan hat sanatı, Kur’ani Kerim ve hadislerdeki estetik görünüşüyle bu yazıları öğrenmeyi bir nevi teşvik ettiği düşünüldüğü için korunup desteklendiği bilinmektedir. Mürekkebin kamışla, kamışın aharlı kâğıtla uyum içerisinde dans ederek estetik harflerin ortaya çıktığı hat sanatı, hem görsellik hem de ifade ettiği anlam açısından eşsiz bir sanat objesi olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hüsn-ü Hat, yazı, hattat, Kur’anı Kerim

ABSTRACT

The art of calligraphy, which is the elegance of writing and visual, is one of the fine arts with various tools such as ink, various writing sets, sized paper, pen, lika, burnisher etc. Calligraphy, which means “straight”, “writing”, “line” as a word, is a beautiful type of writing that attracts many people with its geometric principles and extraordinary systematicity, and the person who deals with this art is called the “calligrapher”. Although the art of calligraphy has gained great importance and development in the East and Islamic lands, it is possible to find it in every culture. It has a special form system with a very special form, rule and certain elements of the art of calligraphy and creates a great balance with its dynamism. The aesthetics of the soul poured on ahared paper The art of calligraphy adds color, measure, and design to the writing of the Qur’an letters, so this art and calligraphers were given great importance by sultans, viziers, grand viziers and scholars in all times of the Ottoman Empire. Calligraphy reeds have always been a revered tool and these chips, which are cut from the end of the reed and called “bürâde-i pencils”, have a tradition of not being thrown away by calligraphers. Generally, the funeral waters are burned and heated or mixed into the grave lands. It is known that the art of calligraphy, which opens to the world of imagination with the harmony of letters in the search for beauty and truth, constitutes the peak of Islamic aesthetics, and its aesthetic appearance in the Qur’an and hadiths is thought to be protected and supported because it is thought to encourage learning these writings. It is known that the art of calligraphy, which opens to the world of imagination with the harmony of letters in the search for beauty and truth, constitutes the peak of Islamic aesthetics, and its aesthetic appearance in the Qur’an and hadiths is thought to be protected and supported because it is thought to encourage learning these writings. Calligraphy art, in which the aesthetic letters emerge by dancing in harmony with the ink with the reed and the reed with the sized paper, is seen as a unique art object in terms of both visuality and meaning it expresses.

Keywords: Calligraphy, Writing, Calligraphist, Qur’an

SAMSUN VEZİRKÖPRÜ YÖRÜK DOKUMALARINDA NAKIŞLAR EMBROIDERY IN SAMSUN VEZİRKÖPRÜ YÖRÜK WEAVINGS

Coşkun YANAR

Öğretim Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Meslek Yüksekokulu
cyanar@omu.edu.tr

ÖZET

Samsun Vezirköprü Yöresi geleneksel Türk el sanatları içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Günümüzde bu sanatlardan bir kısmı unutulmaya yüz tutmuş, bir kısmı da kısmen devam etmektedir. Dokumacılık devam eden el sanatlarından olup bez dokumalar ve düz dokumalar günümüzde de dokunmaya devam edilmektedir. Halı dokumalar ise yakın zamanlara kadar (20-30 yıl) dokunmaya devam edilmiş ancak günümüzde dokunmamaktadır.

Geleneksel sanatlarımız geçmişten geleceğe bir kültür mirası, bir kültür köprüsü, oluşturmaktadırlar. Samsun Vezirköprü Yöresi dokumaları da geçmişten geleceğe uzanan birer "köprü" niteliğindedirler. Çalışmamızda Vezirköprü Yöresi Yörük dokumalarındaki nakışlar (motifler) ele alınarak bu nakışların (motiflerin) yöredeki isimleri, isimlendirmelerdeki etkenler, varsa anlamları, beslendiği kaynaklar, yöre içerisinde benzer ve farklı yönleri, isim farklılıkları araştırılarak değerlendirilmeler yapılmıştır. Yine Anadolu'da diğer dokuma yörelerindeki dokumalarla karşılaştırmalar yaparak benzer ve farklı yönler, nakış (motif) isimlerindeki benzerlikler ve farklılıklar, birbirinden etkileme durumları ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Geleneksel sanatlarımızda nakış (motif) isimlendirmelerinde etki eden faktörler ele alınarak yöredeki dokumalarda da bu faktörlerin yansımaları değerlendirilmiş, Türk sanatında nakışların önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nakış, Yörük dokumaları, Vezirköprü Dokumaları

ABSTRACT

Samsun Vezirköprü Region has an important place in traditional Turkish handicrafts. Today, some of these arts have sunk into oblivion, and some of them are still in part. Weaving is one of the ongoing handicrafts, and cloth weaving and plain weavings are still woven today. Carpet weaving has continued to be woven until recently (20-30 years), but it is not woven today.

Our traditional arts form a cultural heritage, a cultural bridge, from the past to the future. Weavings of Samsun Vezirköprü Region are also "bridges" extending from the past to the future. In our study, the embroidery (motifs) in the Nomadic weavings of the Vezirköprü Region were discussed and the names of these embroidery (motifs) in the region, the factors in the naming, their meanings, if any, the sources they were fed, the similar and different aspects within the region, and the name differences were evaluated. Again, by making comparisons with the weavings in other weaving regions in Anatolia, similar and different aspects, similarities and differences in embroidery (motif) names, and their influence from each other were tried to be revealed. By considering the factors affecting embroidery (motif) naming in our traditional arts, the reflections of these factors in the weavings in the region were evaluated, and the importance of embroidery in Turkish art was emphasized.

Keywords: Embroidery, Yörük Weaving, Vezirköprü Weaving

EL ÖRGÜSÜ ÇORAP GELENEĞİ VE ZEYNEP GÜLPINAR THE TRADITION OF HAND-KNITTED SOCKS AND ZEYNEP GÜLPINAR

Tahsin BOZDAĞ

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı Plastik Sanatlar
tbozdag99@gmail.com

ÖZET

Anadolu birçok medeniyete yurt olmakla kalmayıp bir o kadar da eşsiz kültüre ev sahipliği yapmış kadim bir coğrafyadır. Türklerin yaşadığı bir bölge olan Sibiryada -Altay dağları eteklerinde- Pazırık kurganlarının beşincisinde bulunan atlı kültür mensubu atalarımızın kullandıkları eşyalar ve bu eşyaların her bir ayrıntısındaki hüner, sanat ve incelik timsali nesnelere bu kadim zenginliğin gün yüzüne çıkan en eski örnekleri olarak kabul edilir. Takdir edilmelidir ki dokuma eserlerindeki eşsiz sanat estetiği ve teknik açıdan üstünlük Türk dokuma kültürünün geçmişi hakkında bizlere derin bilgiler sunmaktadır. Türk dokuma kültürünün en zengin örneklerini barındıran Anadolu'da birçok dokuma türü mevcuttur. Bu dokuma türlerinden geniş bir konu, üslup ve teknik çeşitlilik sunan el örgücülüğü, Türk el sanatlarının önemli ve en eski sanat dallarından biridir. Anadolu'da geçmişten günümüze süregelen ve giyim kültürü içerisinde yer alan el örgüsü çoraplar asırlarca süregelen toplumun özünü, yaşayışını, dini inançlarını, duygularını, özelemlerini, gelenek göreneklerini ve sanatsal bakış açılarını eserlerine yansıtan usta ellerde bütünleşerek tarih sahnesinde önemli bir yer edinmiştir.

El sanatları içinde el örgüsü çoraplar; halkın geçmişle olan kültürel bağını güçlendiren, özlerinden kalan inanç, kültür ve estetik duyguları gelecek kuşaklara aktaran en önemli görsel sanat eserleri olarak varlığını sürdürmektedir. Halkın el sanatlarını kavraması ve kültürel değerleri hakkında bilinçlenmesine bağlı olarak, atalarının köy yaşamından kalan bu somut kültürel eserleri, günümüzde kimi özel günlerde kullandıkları, bunların, evlerde, müzelerde sergilenmesi için büyük bir çaba gösterdiklerine tanık olmaktayız. Bu çalışmada amaç, el örgüsü çorapların bir nebze de olsa hak ettiği değeri görmesi, bu somut kültürel mirasa emek veren kıymetli dokuyucuların tarihe not düşülmesi ve yeni kuşaklar nezdinde bu eşsiz sanat ürünlerinin hak ettiği ilgiyi görmeye başladığını kendilerine hissettirmektir.

Ülkemizin genelinde var olan el örgüsü çoraplar, Malatya, Adıyaman ve çevre illerde nadir olarak, son dokuyucuların ellerinde bizi karşılamaktadır. Bu çalışmada, el örgüsü çorap geleneğinin son ve köy sınırları içerisinde tek olan doksan yaşındaki Zeynep Gülpınar'ın ördüğü el örgüsü çorap örneği çerçevesinde; malzeme, teknik desen, renk ve kullanım özellikleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Türk Sanatı, Çorap, Örgü, Kültür

ABSTRACT

Anatolia is not only home to many civilizations, but also an ancient geography that has hosted so many unique cultures. In Siberia, a region where the Turks live, in the foothills of the Altay mountains, the belongings used by our ancestors who are members of the equestrian culture and the ingenuity, art and sophisticated objects in every detail of these items are regarded as the oldest examples of this ancient wealth. It should be appreciated that the unique artistic aesthetics and technical superiority in the woven works provide us with deep information about the history of Turkish weaving culture. There are many types of weaving in Anatolia, which contains the richest examples of Turkish weaving culture. Hand knitting, which offers a wide range of subject, style and technical diversity from these types of weaving, is one of the most important and oldest art branches of Turkish handicrafts. Hand-knitted socks, which were common in the past, but still exist in rural areas today, are basically shaped by master hands who accept that they are an effort to meet the needs of the tissue, to make use of their spare time, to earn income, and most importantly, to achieve spiritual satisfaction by keeping their culture alive.

Hand knitted socks in handicrafts; It continues its existence as the most important visual art works that strengthen the cultural bond of the people with the past and transfer the belief, culture and aesthetic feelings from their essence to future generations. Based on his understanding of the arts of the people and his awareness of his cultural values, we witness that these concrete cultural artifacts from the village life of his ancestors are used today on some special occasions and they make great efforts to exhibit them in houses and museums. The aim of this study is to make hand knitted socks see the value they deserve, even to a bit, the precious readers who put their efforts into this tangible cultural heritage are noted in history and make them feel that these unique art products are beginning to attract the attention they deserve in the eyes of new generations.

Hand-knitted socks, which exist throughout our country, rarely meet us in the hands of the last weavers in Malatya, Adıyaman and the surrounding provinces. In this study, within the framework of the hand-knitted socks sample knitted by ninety-year-old Zeynep Gülpınar, the last of the hand-knitted socks tradition and the only one in the village; material, technical pattern, color and usage properties were examined.

Keywords: Traditional Turkish Art, Socks, Knitting, Culture

**GELENEKSEL BİR İŞLEME TEKNİĞİ OLARAK SARMA VE 20. YÜZYILA AİT
DEKORATİF SARMA ÖRNEKLERİ**
SARMA AS A TRADITIONAL EMBROIDERY TECHNIQUE AND EXAMPLES OF
20TH CENTURY DECORATIVE SARMA

Mine CAN

Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Değirmendere Ali Özbay Meslek Yüksekokulu
mine.can@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Türkîşlemeleri çokzengin ve köklü bir geçmişe sahiptir. Türkîşleme sanatının kaynakları incelendiğinde; Orta Asya, İslam, Eski Anadolu Uygarlıkları gibi güçlü kaynaklardan beslenerek, doğu-batı kültürleri ile olan ilişkilerle yayıldığı anlaşılmıştır. Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile başlayan süreçte ise yeni bir kişilik kazanan Anadolu ve çevresi işlemeciliği gelişerek bir saray sanatı olma noktasına kadar yükselmiştir. Türk işleme sanatı Osmanlı İmparatorluğu döneminde en parlak devrini yaşamış ve sarayı kendisine örnek alan halk ve çarşı kesiminde de işleme sanatı geleneksel olarak devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen süreçte işleme sanatı endüstriyel gelişmelerden etkilense de, günümüze kadar özgün tekniklerinin pek çoğu korunmuştur. Ancak günümüz insanının uzun uğraş ve sabır gerektiren işlere karşı eskisi kadar ilgi göstermiyor olması, işleme sanatının unutulmasına ve giderek yok olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle Türk el sanatları ve işleme sanatına yönelik araştırmalar, kültür tarihimizin gizli kalmış değerlerini tanıtmak ve belgelemek adına oldukça önemlidir. Bu amaçla Türk işleme sanatının geleneksel bir tekniği olan sarma iğnesinin yapım teknikleri ve estetik özelliklerini belirlemek üzere bir çalışma yapma gereği duyulmuştur. Araştırmanın örneklem grubunu tesadüfi yöntemle seçilmiş; 5 adet kırlent, 3 adet yatak takımı, 3 adet bohça, 3 adet tepsi örtüsü, 3 adet peçete, 2 adet masa örtüsü, 1 adet şase, 1 adet kaşıklik ve 1 adet sedir takımı olmak üzere, toplam 22 adet elde sarma tekniği ile işlenmiş ürün oluşturmaktadır. Ürünlerin tamamı 20. yüzyıla ait halk işleme örnekleridir. Bildiride araştırma kapsamında incelenen ürünlerde kullanılan gereç özellikleri, teknik, renk, motif kaynakları ve kompozisyon özellikleri ayrıntılı olarak incelenecektir. Ayrıca çalışmada sarma tekniğinin geçmişten günümüze tarihsel süreç içerisindeki durumuna ait bilgilere yer verilecektir. Bildiri sunumunda işlemeli ürünlerin genel ve detay fotoğrafları eşliğinde, elde edilen bulgular sunularak konu bu kapsamda tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tekstil, el sanatları, işleme, sarma.

ABSTRACT

Turkish embroidery has a very rich and deep-rooted history. When the sources of Turkish embroidery art are examined It has been understood that it has spread through relations with east-west cultures, fed from strong sources such as Central Asia, Islam, Ancient Anatolian Civilizations. In the process that started with the arrival of the Turks in Anatolia the embroidery of Anatolia and its surroundings which gained a new personality, developed and reached the point of becoming a palace art. Turkish embroidery art experienced its magnificent during the Ottoman Empire and the art of embroidery continued traditionally in the public and bazaar sections, which took the palace as an example. Although the art of embroidery has been influenced by industrial developments in the period from the proclamation of the Republic to the present, many of its original techniques have been preserved until today. However, the fact that today's people do not show as much interest in the works that require long effort and patience, causes the art of embroidery to be forgotten and gradually disappear. For this reason, research on Turkish handicrafts and embroidery art is very important in terms of introducing and documenting the hidden values of our cultural history. For this purpose, it was necessary to conduct a study to determine the construction techniques and aesthetic properties of the winding needle, which is a traditional technique of Turkish embroidery art. The sample group of the study was chosen by random method; 5 pillowcases, 3 bedding sets, 3 bundles, 3 tray covers, 3 napkins, 2 tablecloths, 1 şase, 1 cutlery and 1 sofa set, a total of 22 hand-wrapped pieces. constitutes the product. All of the products are examples of folk embroidery from the 20th century. In the paper, the material properties, technique, color, motif sources and composition properties used in the products examined within the scope of the research will be examined in detail. In addition, in the study, information about the situation of the wrapping technique from the past to the present in the historical process will be given. In the presentation, the findings will be presented and the subject will be discussed in this context, accompanied by general and detailed photographs of embroidered products.

Keywords: Textile, handicraft, embroidery, sarma.

BAFRA ZEMBİL ÖRÜCÜLÜĞÜ VE ZEMBİL ÖRME USTASI: NURAN GÜNGÖR

**BAFRA ZEMBİL KNITTING AND ZEMBİL KNITTING MASTER:
NURAN GÜNGÖR**

Sultan SÖKMEN

Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Sanatlar Bölümü
sultan.sokmen@hotmail.com (Sorumlu Yazar)

Zeynep BALKANAL

Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
zbalkanal@gmail.com

ÖZET

Bitkisel örücülük bitki saplarının veya dal ve yapraklarının şerit haline getirildikten sonra çeşitli tekniklerle örme işlemine verilen isimdir. Geçmiş çok eskilere dayanan bir el sanatıdır. Günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve yaşam koşullarının değişmesi ile bu el sanatı unutulmaya yüz tutmuştur. Araştırmanın konusu olan zembil örücülüğü Bafra el sanatları arasında önemli bir yer tutmaktadır.

Anadolu Sigorta'nın kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri yeniden canlandırmak amacıyla; 2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın teknik danışmanlığında hayata geçirdiği "Bir Usta Bin Usta" Sosyal Sorumluluk Projesi' kapsamında Samsun'un Bafra ilçesinde zembil örücülüğü kursu açılmış ve 2019 yılında tamamlanmıştır. Kursun eğitmenliğini zembil örme ustası Nuran Güngör yapmıştır. Bu proje ile zembil örme kursuna katılan kadınlara aile bütçesine destek olmak ve meslek edindirmek amaçlanmıştır.

Çalışma, gün geçtikçe kaybolmaya yüz tutan el sanatlarımızdan Bafra zembil örücülüğünün tanıtılması ve bu sanatı icra edecek kişilere farkındalık oluşturması açısından önem taşımaktadır. Kültürel miraslarımızdan zembil örücülüğünün günümüzde yapılan çalışmalarını ortaya koymak bu sanatın yaşatılması için de önemli bir destek sağlayacaktır.

Bildiride amacımız; Bafra zembil örücülüğüne dikkat çekmek ve tanıtımını yapmak, bu sanatı icra eden ve eğitmenliğini yapan Nuran Güngör'ün hayatı ve çalışmaları hakkında bilgiler vermektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, zembil örmede kullanılan hammaddeler ve bu hammaddelerin örmeye hazırlanması, zembil örmenin işlem basamakları başlıkları altında ayrıntılı bilgilere yer verilecektir. Ayrıca bitkisel örücülüğün günümüzdeki durumuna, Bafra zembil örücülüğü hakkında bilgilere ve Bafra Halk Eğitim Merkezinde zembil örücülüğü eğitmenliği yapan Nuran Güngör'ün çalışmalarına yer verilecek ve zembil örücülüğüne yapmış olduğu katkılar üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Örücülük, Bitkisel örücülük, Bafra zembil örücülüğü, Kültürel Miras, Nuran Güngör.

ABSTRACT

Herbal knitting is the name given to the process of knitting with various techniques after plant stems or branches and leaves are turned into strips. It is a handicraft that dates back to ancient times. Today, this handicraft has begun to be forgotten with the advancement of technology and the change in living conditions. Zembil knitting, which is the subject of the research, has an important place among Bafra handicrafts.

In 2010, Anadolu Sigorta opened a floor knitting course in Bafra within the scope of the "One Master, Thousand Masters" Social Responsibility Project, under the consultancy of the Ministry of Culture and Tourism, in order to revive the professions that were on the verge of disappearing, and this course was completed in 2019. Nuran Güngör was the instructor of the course as a zembil knitting master. With this project, it is aimed to support the family budget and provide a profession for the women participating in the zembil knitting course. With this project, it is aimed to support the family budget and provide a profession for the women participating in the zembil knitting course. This study is important in terms of introducing Bafra zembil knitting, one of our handicrafts that is disappearing day by day, and raising awareness for those who will practice this art. Zembil knitting, which is one of our cultural heritages, will provide an important support for the survival of this art by revealing the works done today.

Our aim in this study; to draw attention to Bafra zembil knitting and to promote zembil knitting, to give information about the life and works of Nuran Güngör, who practices and teaches this art. For this purpose, in this study, detailed information will be given under the headings of the raw materials used in knitting zembil and the preparation of these raw materials for knitting, the process steps of knitting zembil. In addition, the current situation of herbal knitting will be explained, information about Bafra zembil knitting will be given and the contributions of Nuran Güngör, who is an instructor in zembil knitting at Bafra Public Education Center, and Nuran Güngör's contributions to zembil knitting will be emphasized.

Keywords: Knitting, Herbal Knitting, Bafra Zembil Knitting, Cultural Heritage, Nuran Güngör.

SİVAS İLİNDE YEMENİ SANATI VE SON TEMSİLCİLERİNDEN BEKİR YILDIZ' İN ÇALIŞMALARININ BİR DEĞERLENDİRMESİ

YEMENİ ART IN SIVAS AND AN EVALUATION OF THE WORKS OF BEKİR YILDIZ,
ONE OF THE LAST REPRESENTATIVES

Fatmagül SAKLAVCI

Doktor
fsaklavci@gmail.com

ÖZET

Sivas ilinde üretimi binlerce yıl öncesine dayanan ancak yok olmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatlarından birisi de yemeniciliktir. Altı kösele, üstü ise deriden yapılan ve bütün yapım aşamalarında el emeği kullanılan yemenicilik zahmetli sanatlardan birisidir. Yaklaşık altı-yedi yüzyıllık bir tarihi olduğu tahmin edilen yemeninin ilk olarak Yemen'de üretildiği, buradan Halep'e ve oradan da Türkiye'nin Gaziantep, Kahramanmaraş, Sivas ve Kilis illerine yayıldığı bilinmektedir. Geleneksel usullerde ökçesiz olarak yapılan yemenide taban olarak 'gön' adı verilen tabaklanmış sığır ve manda derisi kullanılır. Yemeninin yüzü 'sahtiyan' adı verilen tabaklanmış keçi derisi, içi ise meşin denilen tabaklanmış koyun derisidir. Yemeninin 'Eğri simli', 'Halebi', 'Burnu sivri', 'Kulağı uzun' ve 'Merkup' olarak beş çeşidinin olduğu bilinmektedir.

Bu çalışmada Sivas'ta 1971 senesinden beri üretim yapan yemeni ve deri ayakkabı ustası Bekir Yıldız atölyesinde ziyaret edilerek kaybolmaya yüz tutan bu sanat yaptığı eserler üzerinden değerlendirilmiştir. Bekir Yıldız, Sivas ve çevresinde 'İstanbullu Bekir' lakabıyla tanınmaktadır. Ayakkabıcılık mesleğini küçük yaşlarda İstanbul'da öğrenen Yıldız, Sivas'a gelince ustalardan yemeni yapımını öğrenmiş ve uzun yıllar boyu şehirde onlarca usta yetiştirmiştir. Geleneksel usullerle yetişen usta, Sivas halayında oyuncuların ayaklarına giyindiği, üzerindeki kartal kanatları ve gagası ile bayrağı temsil eden Sivas'ın geleneksel yemenilerini yapmaktadır. Bu yemenilerden başka terlik, mest ve talep edilen her türlü deri ayakkabıyı imal etmektedir. Hammaddesi Konya, Antep ve İstanbul'dan gelen ayakkabı ve yemeniler yapımı sırasında birçok işlemden geçmektedir. İşlenmiş derinin modele göre kalıbı kesilir ve tabanı çivi ile tutturulur. Bu aşamadan sonra kalıba çekilen deri fırına konulur. Freze makinasında altları ve yanları zımpara yapılarak düzeltilir ve boyanır.

Yıldız, Sivas'a geldiğinde meslekten yetmişten fazla yemeni ustası bulunduğunu ancak son yıllarda bu sanatın kaybolmaya yüz tuttuğunu belirtmektedir. Bunun en büyük sebeplerinin makineleşme, çırak ve işçi sıkıntısından kaynaklandığını bildirmekle birlikte, bu sanatı gelecek nesillere aktarmak için önemli bir rol oynamaktadır. Bu ve benzeri sanatların yaşatılması ve kaybolmaması için ustaların desteklenmesi için uygun şartların oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sivas, Geleneksel Sanat, Yemenicilik

ABSTRACT

Yemeni making is one of the traditional handicrafts, the production dates back thousands of years in the province of Sivas, but is on the verge of disappearing. Yemeni which is made of leather on the bottom and leather on the top, is one of the laborious arts is estimated to have a history of about six to seven centuries, was first produced in Yemen, then spread to Aleppo and from there to Gaziantep, Kahramanmaraş, Sivas and Kilis in Turkey. Tanned cattle and buffalo skins 'gön', the surface is tanned goatskin 'sahtiyan', and the inside is tanned sheepskin 'meşin' are used in the traditional method of yemeni. Types of yemeni are 'Curved Silvery', 'Halebi', 'Spiked Nose', 'Long Ears' and 'Merkup'.

In this study, Bekir Yıldız, who has been yemeni master in Sivas since 1971, was visited in his workshop and the art was evaluated through his works. Yıldız, known as "İstanbullu Bekir", learned the shoemaking profession in Istanbul, when he came to Sivas he learned yemeni art from masters and trained dozens of masters in the city. He makes the traditional yemeni of Sivas, which represent the flag with the eagle's wings and beak on the feet of the players in the Sivas halay. He also manufactures slippers, mest and leather shoes requested. Raw materials come from Konya, Antep and Istanbul, go through many processes during their production. The leather is cut according to the model and its base is attached with nails. The molded leather is put into the oven than sanded, smoothed and painted.

Yıldız states that when he came to Sivas, there were more than seventy masters but only he works in recent years. The biggest reasons are using machine, shortage of apprentices and workers for him. He plays an important role in transferring this art to future generations. In order for this and similar arts to be kept alive and not lost, appropriate conditions should be created to support the masters.

Keywords: Sivas, Traditional Art, Yemeni Making

**GELENEĞİN USTALARINA (AĞAÇ İŞÇİLİĞİ VE AHŞAP OYMACILIĞI)
SAMSUN'DAN BİR YAŞAYAN İNSAN HAZİNESİ ÖNERİSİ: YÜKSEL KORKMAZ**
A LIVING HUMAN TREASURE PROPOSAL FROM SAMSUN TO THE MASTERS OF
THE TRADITION (WOODWORKING AND WOODCARVING): YÜKSEL KORKMAZ

Mücahit YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Coğrafya Bölümü
mucahit.yildirim@samsun.edu.tr

ÖZET

UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras envanteri içerisinde yer alan ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması yönünde önemli bir uygulama sahası olarak değerlendirilen geleneksel meslekler ve el sanatlarından "ağaç işçiliği ve ahşap oymacılığı", günümüzdeki son temsilcileri vasıtasıyla yaşamaya ve yaşatılmaya devam etmektedir. Her ne kadar geleneksel üretim şekli teknolojik gelişmelerin gölgesinde kalsa da, son yıllarda halk tarafından ilgi gören ve rağbet edilen bir sektör haline gelen ahşap malzeme ürünleri, hem sağlıklı olması hem de estetik görünümü sayesinde birçok sahada kendine kullanım alanı bulmaktadır. Kültürel mirasın korunması ve aktarılması kapsamında önemli bir alanı oluşturan geleneksel meslekleri icra ederek bilgi, beceri ve tecrübeleriyle bu alana katkı sağlayan ve "yaşayan insan hazineleri" olarak nitelendirilip mesleğin son temsilciliğini üstlenen geleneğin ustaları ise, kültürel mirasın en önemli tanıtıcıları olarak değerlendirilmekte, tespit edilmeleri ve sayılarının artırılması son derece önemli görülmektedir. Bu yönde yapılan araştırmalar ve saha çalışmaları da, saklı kalmış kültürel hazinelerin ortaya çıkarılması amacıyla birçok bilim dalı tarafından konu edilmekte, kendi yöntem ve teknikleri doğrultusunda çalışma kapsamına alınmaktadır.

Bu çalışmada, Samsun ili Tekkeköy ilçesinde ikamet edip, ağaç işçiliği ve ahşap oymacılığı mesleğini icra ederek bilgi, beceri ve tecrübelerini sanata dönüştüren Yüksel Korkmaz'ın mesleğe ve mesleğin kültürel mirasın aktarımına katkısına yönelik bakış açısının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca ustanın, yaşayan insan hazinelerinden biri statüsü kazanabilmesi için gerekli şartları sağlayıp sağlamadığının ortaya çıkarılması da çalışmanın amaçlarından birini teşkil etmektedir. Bu doğrultuda, meslek temsilcisinden görüşme yöntemi uygulanmak suretiyle elde edilecek veriler, betimsel veri analizi ile yorumlanacak ve tespit edilen bulgular neticesinde ustanın yaşayan insan hazineleri statüsünde değerlendirilmesine yönelik öneride bulunulacaktır. Bunun yanı sıra çalışmanın, Samsun ilinde ağaç işçiliği ve ahşap oymacılığı mesleğinin yaşatılması ile kültürel miras ve kültür turizmi alanlarında aktif olarak kullanılabilmesi amacıyla şehre katkısı açısından potansiyelini ortaya çıkarması açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Geleneksel Meslekler, Ağaç İşçiliği ve Ahşap Oymacılığı, Yaşayan İnsan Hazineleri, Geleneğin Ustaları, Samsun

ABSTRACT

"Woodworking and wood carving", one of the traditional professions and handicrafts, which is included in UNESCO's intangible cultural heritage inventory and considered as an important field of application for the transfer of cultural heritage to future generations, continues to live and survive through its last representatives today. Although the traditional way of production remains in the shadow of technological developments, wood material products, which have become a sector that attracts attention and demand by the public in recent years, find themselves in many fields thanks to their healthy and aesthetic appearance. The masters of the tradition, who contribute to this field with their knowledge, skills and experience by performing traditional professions that constitute an important area within the scope of the protection and transfer of cultural heritage, and who are described as "living human treasures" and undertake the last representative of the profession, are considered as the most important promoters of cultural heritage, their identification and increasing their numbers is considered very important. Researches and field studies conducted in this direction are also discussed by many disciplines in order to reveal the hidden cultural treasures and are included in the scope of the study in line with their own methods and techniques.

In this study, it is aimed to evaluate the perspective of Yüksel Korkmaz, who resides in the Tekkeköy district of Samsun province and transforms his knowledge, skills and experiences into art by performing the profession of woodworking and wood carving, on the contribution of the profession and the transfer of cultural heritage. In addition, one of the aims of the study is to reveal whether the master meets the necessary conditions to gain the status of one of the living human treasures. In this direction, the data to be obtained by applying the interview method from the professional representative will be interpreted with descriptive data analysis and as a result of the findings, a proposal will be made for the evaluation of the master in the status of living human treasures. In addition, it is thought that the study will contribute to the survival of the woodworking and woodcarving profession in Samsun and to reveal its potential in terms of contribution to the city in order to be used actively in the fields of cultural heritage and cultural tourism.

Keywords: Intangible Cultural Heritage, Traditional Craftsmanship, Woodworking and Wooden Carving, Living Human Treasures, Masters of Tradition, Samsun

LÂDİK'TE YAŞAYAN KÜLTÜR MİRASLARINDAN BİRİ: İĞNE OYASI ONE OF THE CULTURAL HERITAGES LIVING IN LÂDİK: NEEDLE LADY

İsmail GELEN

Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
ddrismail@hotmail.com

Tarık YAZAR

Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü
tarikyazar08@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Şahin ÖRNEK

Lâdik Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürü
sahinornek@hotmail.com

ÖZET

Anadolu'nun her karışı yaşayan kültür mirasları ve yaşamın her karesine özgü, kendine ait özel ürünler içermektedir. Bunlardan biri de "iğne oyaları"dır. Her genç kızın evlenme hayaliyle başlayan ve bir yastıkta yaşlanan ömrün her aşamasında yer alan iğne oyaları, yaşamın birçok aşamasına ait taşıdığı mesajları; estetik, sanatsal, iletişim, renk, tarih, coğrafya, sosyoloji, psikolojik vb. her alanda estetik özellikleri ile birlikte hayata katmıştır. Genelde genç bayanların evlilik ile birlikte el emeği- göz nuru olarak işledikleri ve çeyizlerine katarak sergiledikleri, sonra da yaşam boyu kullandıkları bu iğne oyaları yaşama yansıyan ruh ve cisim bulan duyguları temsil etmektedir. Bunlardan bazıları şunlardır; kum iğnesi, çilek modeli, goncağül, örümcek, bahardalı, yedigül, şimen tablası, beyaz işi, etamin, kaneviçe, çin iğnesi, örümcek, üç etek, gerdanlıklar, kordon sarması, sim sarması, üç elti, dokuz görümce, çıtır modeli, menekşe, fıstık tekniği, Türk işi, oymalı dantel, sarma, buket, elti eltiye küstü modeli, mor gül vb. modellerdir. Bu modeller çeşitli ev eşyaları üzerinde kullanıldığı gibi, elbiseler üzerinde de kullanılmaktadır.

Ancak, teknolojinin gelişmesi ile birlikte seri üretime geçen birçok ürün gibi, zamanla iğne oyaları da el ile işlenen ürün olarak değil, hazır makina ürünü, ucuz prosedürel görsel meta olarak hayatımızda yer almaya başlamıştır. Yirminci yüzyılın son yarısından itibaren kaybolmaya yüz tutan el işleme iğne oyaları, yaşayan kültür mirası olmaktan çıkıp, teknoloji ve sanayi ile kopyalanan ve yok olan kültür yansıması olarak günümüzde yer almaktadır. Bu durumdan hareketle araştırmanın amacı; Samsun'un tarihi ilçesi olarak bilinen ve Türk tarihi açısından geçmişi Selçuklular, Beylikler ve Osmanlılara dayanan ve bin yıldan fazla yaşayan Türk kültürünü taşıyan, her köşesi yaşayan kültür mirasları ile dolu olan Lâdik'te; el işleme iğne oyası kültürünü tüm boyutları ile birlikte ortaya çıkarmak ve tarihe kayıt düşmektir. Çalışma tarama türü araştırma türü olan betimsel araştırma türlerinden etnografik kültür analizi modelinde tasarlanmıştır. Etnografik kültür analizinde tutumlar, inanışlar, görüşler, ürünler gibi, somut ve soyut kültürel öğeler araştırma konusudur. Araştırmanın çalışma evreni Orta Karadeniz bölgesidir. Kültürel bir bütünlük oluşturan bu bölgeyi en iyi şekilde temsil eden yerleşim yerlerinden biri olan Lâdik ise, araştırmanın örneklem bölgesi olarak tanımlanmıştır. Bu ilçe ve köylerinde 21. yy'ın ikinci yarısından itibaren yapılmış ve çeyiz sandıklarından alınarak gün yüzüne çıkarılabilmiş olan iğne oyaları örneklem olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada seçkisiz olmayan örneklem türlerinden amaçsal örnekleme türünün tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme ile; örneklemin araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olanlarıyla oluşturulması sağlanmaktadır. Araştırma coğrafi olarak Lâdik ilçesi ve köyleri ile, 21. yy 'ın ikinci yarısından itibaren bu bölgede el ile yapılmış iğne oyalarıyla sınırlandırılmıştır. Tüm bu amaçlarla araştırmacılar tarafından geliştirilen Kültürel Miras İğne Oyası Betimleme Kontrol Listesi kullanılmıştır. Tanımlanan iğne oyalalarının analizinde iç geçerliği sağlamak için, inandırıcılık boyutunda, katılımcı te'yidi yapılmıştır. Bu iğne oyaları yapan kişilerin bizzat kendilerinin bu iğne oyaları nasıl yaptıkları, hangi mesajı verdikleri sorgulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar, geleneksel el işleme iğne oyalalarının motiflerini, nasıl işlendiklerini, ne anlam ifade ettiklerini, nasıl kullandıklarını, verdikleri mesajları tanımlayıp, bu kültürel mirasın kaydedilmesi, sergilenmesi ve geleceğe aktarılmasını sağlayacaktır. Ayrıca elde edilen sonuçlar gelecekte yapılacak olan bu alandaki çalışmalar için temel teşkil edecektir.

Anahtar Kelimeler: Samsun Lâdik, iğne oyası, kültürel miras, yaşam.

ABSTRACT

Every places of Anatolia contains living cultural heritages and special products unique to every square of life. One of them is "needle lace". Needle laces, which take place in every stage of life, which begins with the dream of every young girl to get married and grow old on a pillow, convey both the messages they carry for every stage of life; aesthetic, artistic, communication, color, history, geography, sociology, psychological etc. It has brought it to life with its aesthetic features in every field. In general, these needle laces, which young women embroider with handicraft and display them by adding them to their dowry, and then use them throughout their lives, represent the soul and embodied emotions reflected in life. Some of these are those; sand needle, strawberry model, rosebud, spider, springy, seven rose, shimen plate, white work, etamine, cross stitch, chinese needle, spider, three skirts, necklace, cord wrap, glitter wrap, three elti, nine vision, crispy model, violet , pistachio technique, Turkish work, carved lace, wrapping, bouquet, offended with hands model, purple rose and so on. are models. These models are used on various household items as well as on dresses.

However, like many products that went into mass production with the development of technology, needle laces began to take place in our lives not as a hand-processed product, but as a ready-made machine product, cheap procedural visual text. Hand-embroidered needle laces, which are on the verge of disappearing since the last half of the twentieth century, cease to be a living cultural heritage and take place today as a reflection of culture that has been copied and destroyed by technology and industry. Based on this situation, the aim of the research is; in Lâdik, which is known as the historical district of Samsun, and which is full of living cultural heritages in every corner, bearing the Turkish culture dating back to the Seljuks, principalities and Ottomans and living for more than a thousand years in terms of Turkish history; to reveal the hand-embroidered needle lace culture with all its dimensions and to be recorded in history. The research was designed in the ethnographic culture analysis model, which is one of the descriptive research types, which is the survey type. In ethnographic culture analysis, tangible and intangible cultural elements such as attitudes, beliefs, opinions, products are the subject of research. The study universe of the research is the Middle Black Sea region. Lâdik, which is one of the settlements that best represents this region, which creates a cultural integrity, has been defined as the sample region of the research. The needle laces made in these districts and their villages since the second half of the 21st century and which could be unearthed from the dowry chests were defined as samples. In this context, typical case study sampling of the purposive sampling type, which is one of the non-random sampling types, was used in the study. With this example; it is ensured that the sample is formed with typical ones from a large number of situations in the universe related to the research problem. The research is geographically limited to the town of Lâdik and its villages, and the needle laces made by hand in this region since the second half of the 21st century. For all these purposes, the Cultural Heritage Needle Lace Descriptive Checklist developed by the researchers was used. In order to ensure internal validity in the analysis of the defined needlework, participant confirmation will be made in the dimension of persuasiveness. It will be questioned how the people who make these needle laces themselves make these needle laces and what message they give. The results obtained in the research will define the motifs of traditional hand-embroidered needle lace, how they are embroidered, what they mean, how they are used, the messages they give, and will ensure that this cultural heritage is recorded, exhibited and transferred to the future. In addition, the results obtained will form the basis for future studies in this field.

Keywords: Samsun Lâdik province, needle lace, cultural heritage, life.

SAMSUN VEZİRKÖPRÜ YÖRESİNDE NAKIŞLI ÇUVALLAR EMBROIDERY SACKS IN SAMSUN VEZİRKÖPRÜ REGION

Coşkun YANAR

Öğretim Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Meslek Yüksekokulu
cyanar@omu.edu.tr

ÖZET

Samsun Vezirköprü Yöresi geleneksel Türk el sanatları içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Günümüzde bu sanatlardan bir kısmı unutulmaya yüz tutmuş, bir kısmı da kısmen devam etmektedir. Dokumacılık devam eden el sanatlarından olup bez dokumalar ve düz dokumalar günümüzde de devam etmektedir. Halı dokumalar ise yakın zamanlara kadar (20-30 yıl) dokunmaya devam edilmiş ancak günümüzde dokunmamaktadır. Yöredeki düz dokumalar; kilim, cicim, zili ve sumak tekniklerinde dokunmuştur. Yöre halkı bu dokumalardan ihtiyaçlarına göre çadır örtüsü, yer yaygısı, yük örtüsü, yastık, çuval gibi ihtiyacına göre değişik amaçlar için dokumalar yapmışlardır.

Çalışmamızda Vezirköprü Yöresindeki nakışlı çuvallar ele alınarak bu çuvalların malzeme özellikleri, malzemelerin elde edilimleri, boya ve boyama özellikleri, dokuma teknikleri, kullanım yerleri, nakış ve desen özellikleri, dokuma araç ve gereçleri incelenmiştir. Yine Anadolu'da diğer dokuma yörelerindeki dokuma çuvallar ile karşılaştırmalar yapılarak benzer ve farklı yönleri, isimlerindeki benzerlikler ve farklılıklar, birbirinden etkilenme durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yöredeki dokumalar ve nakışlı çuvalların Türk dokuma sanatı içerisindeki yeri ve önemine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nakışlı çuvallar, Samsun Vezirköprü dokumaları, Vezirköprü çuvalları

ABSTRACT

Samsun Vezirköprü Region has an important place in traditional Turkish handicrafts. Today, some of these arts have sunk into oblivion, and some of them are still in part. Weaving is one of the ongoing handicrafts and cloth weaving and plain weaving continue today. Carpet weaving has continued to be woven until recently (20-30 years), but it is not woven today. Plain weavings in the region; It is woven in kilim, cicim, zili and sumak techniques. The local people made weavings for different purposes such as tent cover, floor mat, load cover, pillow, sack according to their needs.

In our study, the embroidered sacks in the Vezirköprü Region were handled and the material properties of these sacks, the production of materials, dye and dyeing properties, weaving techniques, places of use, embroidery and pattern features, weaving tools and equipment were examined. Again, by making comparisons with the woven sacks in other weaving regions in Anatolia, similar and different aspects, similarities and differences in their names, and their influence from each other were tried to be revealed. The place and importance of local weaving and embroidered sacks in Turkish weaving art has been mentioned.

Keywords: Embroidered sacks, Samsun Vezirköprü Weaving, Vezirköprü sacks,

VİDALA DERİLERE YAYGIN OLARAK UYGULANAN FİNİSAJ TÜRLERİ TYPES OF FINISHING WIDELY APPLIED TO CHROME TANNED UPPER LEATHERS

Eser EKE BAYRAMOĞLU

Prof. Dr., Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Deri Mühendisliği Bölümü
eserekebay@gmail.com, eser.eke@ege.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Sultan ÇİVİ

Doktora öğrencisi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Deri Mühendisliği Anabilim Dalı
sultancivi@gmail.com

ÖZET

Vidala deriler genel olarak saraciye ve ayakkabı üretiminde yaygın olarak kullanılan büyükbaş derilerdir. Vidala üretiminde finisaj işlemi ile ürün çeşitliliği sağlanabilmekte ve katma değer arttırılabilmektedir. Finisaj işlemi; tabaklama sonrası derilere nihai rengini, parlaklık-matlık, yumuşaklık ve çeşitli desenlerin uygulanması gibi görsel ve dokunsal özelliklerin yanı sıra su geçirmezlik, ışık haslığı, sürtme haslığı ve çeşitli çözücülere karşı dayanıklı olma gibi performans özellikleri sağlayabilen üretim basamağıdır. Vidala derilere oldukça çeşitli finisaj işlemleri uygulanmaktadır. Bu işlemler kullanılan yöntem ve kimyasal madde içeriğine göre farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmada vidala derilere uygulanan en yaygın finisaj türlerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Finisaj, vidala, deri

ABSTRACT

Chrome tanned upper leathers are bovine leathers that are widely used in the manufacture of leather goods and shoes in general. Chrome tanned upper leather production with the finishing process , product diversity can be achieved and added value can be increased. The finishing process is; It is the production step that provides visual and tactile properties such as the final color, brightness-dullness, softness and application of various patterns to the leathers after tanning, as well as performance properties such as water resistance, light fastness, rubbing fastness and resistance to various solvents. A wide variety of finishing processes are applied to chrome tanned upper leathers. These processes differ according to the method used and the chemical substance content. In this study, the most common types of finishing applied to chrome tanned upper leather will be discussed.

Keywords: Finishing, chrome tanned upper leathers, leather

ANKARA ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN İŞLEMELİ DERİ ESERLER EMBROIDERED LEATHER WORK IN ANKARA ETHNOGRAPHY MUSEUM

Melda ÖZDEMİR

Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi El Sanatları Bölümü
melda.ozdemir@hbv.edu.tr

Emine ODABAŞI

Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi El Sanatları Bölümü
emine.odabasi@hbv.edu.tr (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Türk El sanatları içerisinde, Türk kültürünün zengin örneklerini yansıtan sanat dallarından biri dericiliktir. Uygarlık tarihini başlatan ilk insanlar örtünmek için deriyi kullanmışlardır. Bu yüzden derinin tarihi insanın tarihine kadar dayanmaktadır.

Derinin sağlamlığı ve koruyucu özelliğinden dolayı giysilerde, seccadelerde, çadırlarda, at koşumlarında, ok ve yay torbalarında, silah kını, kalkan gibi savaş eşyalarında, eyer-semer yapımında, cami kapı perdeleri ile sanduka örtülerinde, günlük kullanım eşyaları olan nihale, tepsi, kap, kese, çanta, cüzdan, tulum, çizme, ayakkabı, matara, muhafaza gibi pek çok üründe kullanılmıştır. Bunların örnekleri yurt içi ve yurtdışındaki müzelerde sergilenmektedir.

Bu çalışmada; Ankara Etnografya Müzesinde bulunan 11 adet işlemeli deri eser inceleme altına alınmıştır. Bu eserlerin kullanım alanı, çeşidi, ait olduğu dönem, envanter numaraları, boyutları, ürünlerde kullanılan; gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özellikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süsleme, İşleme, Nakış, El sanatı, Deri

ABSTRACT

Among the Turkish Handicrafts, one of the branches of art reflecting the rich examples of the Turkish culture is leather trade. Ancient people who started the history of civilization used leather for clothing. Therefore the history of leather is as old as the history of humanity.

Due to its solidity and protective property, leather has been used in most products such as clothes, prayer rugs, tents, horse strappings, war wares like bow and arrow bags, gun sheath and shields, saddle and pack-saddle making, mosque curtains and sarcophagus covers and daily life wares like tablemats, trays, pots, pockets, bags, purses, jump suits, boots, shoes, water bottles and reservations. Their examples are exhibited in museums both inland and abroad.

This study examined 11 leather handiwork in Ankara Ethnography Museum. The study determined the areas of usage, types, periods, inventory numbers and sizes of these work and the properties like material, technic, color, motif and composition used in the products.

Keywords: Ornamentation, Handiwork, Embroidery, Handicrafts, Leather

DERİ EL SANATLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK SUSTAINABILITY FOR LEATHER CRAFTS

Eser EKE BAYRAMOĞLU

Prof.Dr., Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Deri Mühendisliği Bölümü,
eserekebay@gmail.com, eser.eke@ege.edu.tr (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Günümüzde yaşanan dördüncü sanayi devrimi ile artan teknoloji ve ürün gelişimi nedeniyle elle yapılan geleneksel sanatlar yok olmaya başlamıştır. Oysaki el sanatları, içinde bulunduğu ortamın iklim ve coğrafi konumu dahil olmak üzere bir toplumun yapısını gösteren kültürel bir değerdir. Öyle ki toplumun yaşayış biçimi ve zevkleri gibi birçok bilgiyi gelecek kuşaklara aktarmakta ve ışık tutmaktadır.

Öte yandan küreselleşen Dünya'da modern üretim teknolojilerinin devreye girmesi insan ve işgücüne olan ihtiyacın azalması, dolayısıyla işsizlik gibi toplumda çok ciddi sıkıntıların ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. Savaşlar ve göçler yalnızca bir bölgeyi değil tüm Dünya'yı tehdit etmektedir. Ucuz ürüne yönelme nedeniyle tüm Dünya hızlı tüketilen ve atılan mallar nedeniyle çöplüğe dönme riski altındadır. Bu ürünlerin sanatsal bir değeri olmadığı gibi toplumun kültürel özelliklerini de yansıtmazlar. Kullanımları bitip atıldıklarında ekonomik hiçbir değerleri yoktur ve doğaya atık olarak bırakılırlarsa doğada parçalanmaları da uzun zaman almakta ve çevre kirliliği yaratmaktadırlar. Oysaki elle yapılan ve sanatsal değer taşıyan ürünler her gün daha da değerlenirler ve bunlar eskidikçe paha biçilemez hale gelirler. El sanatları bu nedenle altın gibidir; altın değerindedir denebilir.

Türkiye'de kaybolan halk sanatlarımız arasında dericilik ve deri el sanatları önde gelmektedir. Antik çağlardan beri dericilik mesleğiyle yoğrulmuş Anadolu'da günümüze gelindiğinde deri el sanatları konusunda çalışanların son derece azalmış olduğu görülmektedir. Bu çalışmada sürdürülebilirlik kavramı irdelenerek deri el sanatlarının yaşatılması için Dünya'dan bazı örneklerle yapılan çalışmalar hakkında bilgiler verilerek, öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, deri , deri el sanatları

ABSTRACT

Due to the increasing technology and product development with the fourth industrial revolution experienced today, traditional handcrafted arts have begun to disappear. Whereas, handicrafts is a cultural value that shows the structure of a society, including the climate and geographical location of the environment it is in. So much so that it transfers a lot of information such as the way of life and tastes of the society to future generations and sheds light on it.

On the other hand, the introduction of modern production technologies in the globalizing world causes the need for human and labor force to decrease, and thus to the emergence of very serious problems in the society such as unemployment. Wars and migrations threaten not only a region but the whole world. Due to the tendency towards cheap products, the whole world is at risk of turning into a garbage dump due to rapidly consumed and discarded goods. These products do not have an artistic value, nor do they reflect the cultural characteristics of the society. They have no economic value when they are used and discarded, and if they are left as waste in nature, they take a long time to decompose in nature and create environmental pollution. However, products that are made by hand and have artistic value become more valuable every day, and they become invaluable as they age. Crafts are therefore like gold; It could be said to be worth gold.

Leatherwork and leather handicrafts are the leading ones among our lost folk arts in Turkey. In Anatolia, which has been kneaded with the profession of leatherwork since ancient times, it is seen that those who work in leather handicrafts have decreased considerably. In this study, the concept of sustainability will be examined and suggestions will be presented by giving information about the studies made with some examples from the world in order to keep leather handicrafts alive.

Keywords: Sustainability, Leather, Leather Crafts

**DERİ İŞLEME SANATI / ZANAATI ÖRNEKLEMİNDE:
SANATIN USTALARI & USTALARIN SANATI**
IN THE SAMPLE OF LEATHER PROCESSING ART / CRAFT:
MASTERS OF THE ART & ART OF THE MASTERS

Tamer ASLAN

Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü
taslan@omu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Estetikleriyle büyüleyen, teknik ve yöntemleriyle hayrete düşüren sanat ve zanaatın ilk temsilleri olan antik eserler, ilk insanlığın günlük yaşamlarının ya da çok özel ritüellerinin kanıtı olarak bizi çok eskilere götürür. Gerekçeleri ‘yaşamak, hayatta kalmak, aç kalmamak, barınmak, giyinmek, savaşmak, korku veya sevgi’ her ne olursa olsun “önceki” insanın bireysel veya kitlesel ihtiyaçları gereği üretimlerinden kalan miraslarıdır.

Geçmişteki ustaların el emeği, şimdinin sanat eseri kabul edilen bu bulguların köklü izleri, gelenekselin reddi anlayışına inatla her dönemin çağdaş fikirleri ve yöntemleri üzerinde etkisini sürdürmüştür. Çağın – tekniğin – kültürün – düşüncelerin - ihtiyaçların değişim ve gelişimiyle karakterize olan sanat ve zanaat, kuşkusuz gelecekteki değişimlere de uyum sağlamış ancak; özünü kaybetmeden yaratıcı insanın yaşam tarzının veya felsefesinin yansımaları olmaya devam etmiştir.

Sanat ve zanaatın tanımını yapmak için literatür taraması yapıldığında, genel anlamda karşımıza çıkacak olan ilk terimler, sanat için “estetik”, zanaat için “ustalık” gibi kavramlar olmuştur. Araştırmalar biraz daha derinleştirildiğinde varacağımız son noktayı kestirmek neredeyse imkânsız gibidir. Bazen çok keskin ifadelerle birbirlerinden ayrılan bu iki terim bazen de iç içe girmiş adeta birbirleri için olmazsa olmazı durumuna gelmiştir.

Eski yunan’ da; sanatçılar diğer meslek erbaplarından farklı görülmez teknik ve yetenekleriyle değerlendirilirdi. Ressam ve yontucu(heykeltıraş) için kullanılan “banausos” kelimesi “el emeğiyle iş yapan” zanaatkâr – usta anlamına gelir ve küçümseyici tarz olarak da kullanılırdı. Sanat ve zanaat arasındaki bu ön yargılı ayırım ne yazık ki günümüzde de kullanılmaktadır.

Sanat ve sanatçının görevi; Aristo için (mimesis)doğanın taklidi, estetiğin bilimsel kurucusu Baumgarten için “tabiattaki madde ve ruh uyumundaki ahengi taklit etmek olmalıdır” derken; Alman filozof Hegel ise sanatın güzelliğini tabiatın güzelliğinin üzerinde tutmuştur. Ancak tüm bu filozofların birleştiği ortak nokta ise; mesleğin düzen ve kurallarıdır. Bunun adı da “ustalık” tır.

Bu çalışmada sanat ve zanaat ile sanatçı ve usta arasındaki ayırımın nedenleri, örneklem olarak deri işleme sanatı/zanaatı üzerinden incelenmiş, sanat ve zanaat ile sanatçı ve usta ayırımının günümüzde geldiği durum analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Zanaat, Çağdaş Sanat, El Sanatları, Deri işleme

ABSTRACT

Ancient artifacts which are the first representations of art and craft that fascinate and astonish us with their aesthetics, techniques and methods. They take us back to ancient times as evidence of the daily lives of the first humanity or very special rituals. The reasons for their construction; to live, to survive, to not starve, to take shelter, to dress, to fight, fear or love; whatever the name and reason may be, they are the legacies of the “previous” human beings from their production due to their individual or mass needs.

The handiwork of the masters of the past and the deep-rooted traces of these findings which are considered works of art today, persistently continued to influence the contemporary ideas and methods of every period in spite of the rejection of the traditional. Art and craft, which is characterized by the change and development of age, technique, culture, thought, needs will undoubtedly adapt to future changes, but; will continue to be the reflections of the creative person’s lifestyle or philosophy without losing its essence.

When a literature review is made to define art and craft, the first terms that will appear in general terms will be concepts such as “aesthetics” for art and “mastery” for crafts. It is almost impossible to predict the final point we will reach when the researches are a little deeper. These two terms, which are sometimes separated from each other with very sharp expressions, have sometimes become intertwined, almost becoming indispensable for each other.

In ancient Greece; artists are not seen as different from other professionals and judged by their indistinguishable techniques and abilities. The word “banausos”, used for painter and sculptor (sculpturer), means “handicraftsman” and was also used as a condescending style. This biased distinction between art and craft is unfortunately still used today.

Art and the task of the artist; it is imitation of nature for Aristotle (mimesis). For the scientific founder of aesthetics, Baumgarten, it’s as he said “it should imitate the harmony of matter and spirit in nature”. On the other hand The German philosopher Hegel puts the beauty of art above the beauty of nature. However, the common point of all these philosophers is; the rules and regulations of the profession. This is called “mastery”.

In this study, the reasons for the distinction between art and craft, artist and master will be examined through the leather crafting/art as an example, and the current situation of the distinction between art and craft, artist and master will be analyzed.

Keywords: Art, Craft, Contemporary Art, Craft, Leather Processing

DERİ EL SANATLARINDA KULLANILAN BOYAR MADDELER DYEING MATERIALS USED IN LEATHER CRAFTS

Eser EKE BAYRAMOĞLU

Prof. Dr.,Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Deri Mühendisliği Bölümü
eserekebay@gmail.com, eser.eke@ege.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Nilgün KAYAHAN KOLAN

Yüksek Deri Mühendisi, nilgunkayahan@gmail.com

ÖZET

Günümüzde deri el sanatlarında birçok farklı boyar madde kullanılmaktadır. Bunlar genellikle pigment (toprak) boyalar, anilin boyalar, akrilik boyalar, ecoline boyası, mürekkep, asetat ve keçeli kalemlerdir. Boya seçiminde deri çeşidi ve işlenti şekli önem arz etmektedir. Bir deriyi işlerken onlarca farklı kimyasal ve doğal maddeler kullanılabilmekte ve mamul hale gelmiş deride görsel olarak içeriğinin söylenmesi mümkün olamamaktadır. Deride kullanılan malzeme ve işlenti şekline göre yapısal özellikler değişeceğinden boyama etkileri de farklılık gösterecektir. Bu nedenle deri ile uğraşan sanatçı ve zanaatkarlar deneme-yanılma ve pratik tecrübeyle bu boyaları kullanabilmektedir.

Mamul ürünün özelliklerine göre derinin boyayı bazen absorbe etmesi bazen de etmemesi istenebilir. Diğer bir husus da boyanın ışık hasılığının iyi olmasıdır ki bu sayede kalıcılığının iyi olabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada farklı boyar maddeler hakkında bilgi verilirken, farklı derilerde farklı boyalarla boyama yapılarak örnekler oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akrilik boya, deri , mürekkep, toprak boya, anilin boyalar

ABSTRACT

Today, many different dyestuffs are used in leather crafts. These are generally ocher paints, aniline paints, acrylic paints, ecoline paint, ink, acetate and felt-tip pens. The type of leather and the way it is processed are important in the selection of paint. While processing a leather, dozens of different chemicals and natural substances can be used and it is not possible to visually tell the content of the leather that has become a product. Since the structural properties will change according to the material used in the leather and the way it is processed, the dyeing effects will also differ. For this reason, artists and craftsmen dealing with leather can use these dyes with trial and error and practical experience.

Depending on the characteristics of the finished product, it may be desired that the leather sometimes absorbs the dye and sometimes does not. Another issue is that the light fastness of the paint is good, so it can be said that its permanence can be good.

In this study, while giving information about different dyestuffs, samples were created by dyeing different leathers with different dyes.

Keywords: Acrylic paint, leather, ink, ocher, aniline dyes

**İŞLEMELİ KEÇE SECCADELERDE KULLANILAN BAZI MOTİFLERİN
İSLAM SANATINDA YERİ**
THE PLACE OF SOME MOTIFS USED IN EMBROIDERED FELT RUGS
IN ISLAMIC ART

Şerife DOĞAN

Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Bölümü
serifedogan73@gmail.com

ÖZET

Dini mekânlarda ve dine ait öğelerde kullanılan seccade, İslam'ın hem dinî hem de sanatsal öğelerinden birisidir. Bu ürünler, düşünce dünyalarını ve inançlarını kendi üzerinde taşımaktadır. Bu değerleri bir tarihi belge gibi işleyen kadınlarımız, geleneklerini ve ayinlerini motiflerin içerisinde gizemli bir biçimde yansıtmışlardır. Ancak bu gizemi çözebilmek için Türk İslam kültürünü iyice araştırmak gerekir.

İslam'da sanatın yeri ele alındığında ilk karşımıza çıkan konulardan biri İslam dininin temel ilkesi olan tek tanrıya inanış sebebiyle resim ve heykel yasağı meselesidir. İslam etkisiyle ortaya çıkan desen ve motif özelliklerinde bitkisel ve geometrik motifler oldukça fazla iken figürlü motiflerin bunlara oranla az olduklarını ve yazının kullandığı bir süsleme anlayışının bulunduğunu bilmekteyiz. Mihrap, cami vb. kutsal mimari motifler, kandil vb. nesneli motifler, kutsal sayılan hayvan motifleri ve hayat ağacı, vazoda çiçekler ve cennet meyvelerin oluşturduğu bitkisel motifleri İslam'ın her alanında süsleme unsuru olarak kullanıldığı gibi seccadelerde sıklıkla kullanılmışlardır.

Bu bildiri Konya ilinde bulunan işlemeli keçe seccadeler hakkında bilgi verilerek seccade üzerinde yer alan motifler analiz edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam sanatı, seccade, motif.

ABSTRACT

The prayer rug, which is used in religious places and religious elements, is one of the religious and artistic elements of Islam. These products carry their worlds of thought and beliefs on themselves. Our women, who process these values as a historical document, have mysteriously reflected their traditions and rituals in motifs. However, in order to solve this mystery, it is necessary to investigate the Turkish Islamic culture thoroughly.

Considering the place of art in Islam, one of the first issues that we encounter is the issue of prohibition of painting and sculpture due to the belief in one god, which is the basic principle of the religion of Islam. We know that while vegetal and geometric motifs are quite high in the pattern and motif features that emerged under the influence of Islam, figurative motifs are relatively few and there is an ornamental understanding in which writing is used. Mihrab, mosque etc. sacred architectural motifs, oil lamps, etc. object motifs, animal motifs considered sacred, and plant motifs formed by the tree of life, flowers in vases and heavenly fruits are used as decoration elements in all areas of Islam as well as frequently used in prayer rugs.

In this paper, the motifs on the prayer rugs will be analyzed by giving information about the embroidered felt prayer rugs in Konya.

Keywords: Islamic art, prayer rug, motif.

UNUTULMAYA YÜZ TUTMUŞ EL SANATLARI; TAŞ OYMA SANATI STONE CARVING ART, ONE OF THE FORGOTTEN HANDICRAFTS

Ensar ŞAHİN

Taş Oyma Sanatçısı, Sultan Alaaddin Sanat Evi, Ürgüp Ortahisar, Nevşehir

ÖZET

İnsanoğlunun varoluşundan günümüze kadar olan süreçte kendini evrensel bir biçimde ifade etmek için görsel sanatları ve bunun materyeli olarak taş ve kayayı kullandı bu materyaller aslında bize birçok dili, dini ve yaşanmışlığı ulaştıran bir haberci, tarih kitabıydı. Ademoğlu bu sert kitabı zaman içerisinde daha iyi kullanır ve daha iyi okur hale gelmişti. Bu erdem, yapılan ifadenin süslü hale gelmesine ve okuyucuya daha fazla etki bırakmasına neden olmuştur.

İnsanoğlunun bölgesel kültürü ve bölgesel inançları şekillendikçe taşla olan sıcak ilişkileri daha artmıştır. Her medeniyetin kendine göre bir mimarisi ve sanat anlayışı şekillenmiş, bu sanat dallarının ana faktörü yaşayan obje olan taş olmuştur. Çünkü insanoğlunun kısacık ömrüne karşılık, taşın ömrü daha uzundu ve gelecek nesillere güzel eserler, güzel mesajlar bırakabilirdi. Öyle ki aşklarını, sevgilerini hatta aralarında yapmış oldukları savaşları bile taşın üzerine işleyerek günümüz insanına ulaşmasını sağlayacak köprüyü oluşturmuşlardır.

Zaman içerisinde teknolojinin gelişmesine paralel olarak insanoğlunun taşla olan ilişkisi azalmaya başlamıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nın medeniyetler üzerinde bıraktığı izlerin başında insanoğlunun meydana getirdiği birçok sanat dalının yok olma noktasına getirdiğini görmekteyiz. Çünkü birçok usta ve sanatkar bu savaşlar vesilesiyle bilgi ve becerilerini yeni nesillere aktaramadan göçüp gitmiş, bu sanat dallarının çoğu usta-çırak ilişkisi ile yüzyılımıza kadar gelmiştir. Ülkemizde unutulmaya yüz tutmuş el sanatları ve taş oymacılığı günümüzde az sayıdaki usta-çırak ilişkisi ile ayakta kalmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Taş Oyma Sanatı, El Sanatları, Taş

ABSTRACT

The prayer rug, which is used in religious places and religious elements, is one of the religious and artistic elements of Islam. These products carry their worlds of thought and beliefs on themselves. Our women, who process these values as a historical document, have mysteriously reflected their traditions and rituals in motifs. However, in order to solve this mystery, it is necessary to investigate the Turkish Islamic culture thoroughly.

Considering the place of art in Islam, one of the first issues that we encounter is the issue of prohibition of painting and sculpture due to the belief in one god, which is the basic principle of the religion of Islam. We know that while vegetal and geometric motifs are quite high in the pattern and motif features that emerged under the influence of Islam, figurative motifs are relatively few and there is an ornamental understanding in which writing is used. Mihrab, mosque etc. sacred architectural motifs, oil lamps, etc. object motifs, animal motifs considered sacred, and plant motifs formed by the tree of life, flowers in vases and heavenly fruits are used as decoration elements in all areas of Islam as well as frequently used in prayer rugs.

In this paper, the motifs on the prayer rugs will be analyzed by giving information about the embroidered felt prayer rugs in Konya.

Keywords: Stone Carving Art, Handicrafts, Stone

**KONYA İLİ ÇUMRA İLÇESİNDE İÇERİÇUMRA MAHALLESİNDE
KANAVİÇE İŞLEMELERİ**
CANVAS EMBROIDERY IN İÇERİÇUMRA NEIGHBORHOOD IN
ÇUMRA DISTRICT OF KONYA PROVINCE

Şerife DOĞAN

Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Bölümü
serifedogan73@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın konusu “Konya İli Çumra İlçesinde İçeriçumra Mahallesinde Kanaviçe İşlemeleri” olarak belirlenmiştir.

Köklü bir geçmişi olan el sanatları estetik değerinin yanı sıra toplumun yaşam biçimini, düşünüş sistemini yansıtmaktadır. Anadolu ve çevresi el sanatları yönünden zengin bir koleksiyona sahiptir. Toplumun ihtiyacından doğan bu işlemler daha sonraki dönemlerde ve günümüzde süslenme ve yaşadıkları mekânı süsleme gibi kişisel zevk olarak yapılmıştır.

Süslemeyle birleşerek işlemler içinde önemli bir yeri bulunan kanaviçe işlemleri halk arasında Türk kadınının en çok ve en yaygın olarak uyguladığı bir işleme çeşididir. Kanaviçe işlemleri çeyiz geleneğinde ve genç kızların çeyizlerinde uygulanmış ve uygulanmaya devam etmektedir. Nesilden nesile aktarılan Kanaviçe işlemleri sandıklarda hatıra olarak saklanmaktadır.

Bu bildiri Konya ili Çumra ilçesinde içeriçumra mahallesinde bulunan işleme tekniği aynı olan, ancak örf ve adetlerin yöreden yöreye değiştiği motif, renk ve kompozisyon farklılıklarıyla karşımıza çıkan kanaviçe işlemleri örnekleri tanıtılarak aktarılacaktır.

Geleneksel el sanatlarımızın içinde yer alan kanaviçe işlemlerine verilen değerinin artırılması, sahip çıkılması ve kültür unsurlarımızın kaydedilerek belgelendirilmesi bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kanaviçe işleme tekniği, çeyiz geleneği, motif.

ABSTRACT

The subject of this research has been determined as “Canvas Embroidery In The İçeriçumra Neighborhood Of The Çumra District Of Konya”.

Handicrafts, which have a deep-rooted history, reflect the society’s lifestyle and thinking system, as well as their aesthetic value. Anatolia and its surroundings have a rich collection of handicrafts. These embroideries, which arise from the needs of the society, were made as personal pleasure in later periods and today, such as adorning and decorating the place where they live.

Canvas embroidery, which has an important place in embroidery combined with ornamentation, is the most common and most common embroidery type of Turkish women. Canvas embroidery has been and continues to be applied in the dowry tradition and dowry of young girls. Canvas embroidery, handed down from generation to generation, is kept in chests as souvenirs.

In this paper, the samples of canvas embroidery, which have the same embroidery technique in the İçeriçumra district of Çumra district of Konya, but differ in motifs, colors and compositions in which the customs and traditions vary from region to region, will be introduced and conveyed.

Increasing the value given to canvas embroidery in our traditional handicrafts is important in terms of protecting and documenting our cultural elements.

Keywords: Canvas technique, dowry tradition, motif.

**THE GROW BAG USING COCONUT COIR WASTE AS
EDUCATIONAL MEDIUM FOR CHILDREN**
ÇOCUKLAR İÇİN EĞİTSEL BİR ORTAM OLARAK
HİNDİSTAN CEVİZİ LİF ATIKLARININ FİDAN POŞETİ YAPIMINDA KULLANIMI

Jazuli A MOENIB

Department of Visual Communication Design, Faculty of Fine Arts and Designs,
Universitas Sebelas Maret, Jl. Ir. Sutami 36 A, Kentingan, Surakarta, 57126, Indonesia.
jazuliabdin@staff.uns.ac.id

ABSTRACT

The Children's require education using coconut coir waste and education to the grow bags. And the problem raised in this research is how to design grow bags that suit children's tastes, because coconut coir has advantages and benefits for plants, especially its for content and advantages. This research is to make grow bags that attract the attention to boys and girls. The research method used is descriptive qualitative with action research techniques, literature study, and interviews. Additional methods with training and education are considered capable of providing solutions was problems by introducing and practicing making grow bags for children's.

Keywords: grow bags, coconut husk, waste

ÖZET

Çocukların hindistan cevizi lifinin fidan poşetlerinde kullanımı konusunda eğitilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada ortaya çıkan sorun, çocukların zevklerine uygun yetiştirme çantalarının nasıl tasarlanacağıdır çünkü hindistan cevizinin özellikle bitkiler için içeriksel avantajları ve faydaları vardır. Bu araştırma kız ve erkek çocuklarının fidan poşeti yapmak konusunda dikkatlerini çekecektir. Araştırma yöntemi olarak, betimsel tanımlarla eylem araştırması teknikleri, literatür çalışması ve röportajlar benimsenmiştir. Eğitim ve öğretimde kullanılacak ek yöntemlerle çocuklara fidan poşeti yapımının tanıtılması ve uygulama yaptırılmasının sorunlara çözüm sunabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: fidan poşetleri, hindistan cevizi kabuğu, atık

GİYSİ TASARIMINDA GELENEKSEL VE KÜLTÜREL ESİNLENME TRADITIONAL AND CULTURAL INSPIRATION IN CLOTHING DESIGN

Ayşegül PARALI

Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü

Müşerref ÇAKIR

Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü

ÖZET

Günümüzde moda eğilimleri, modayı yakalayabilme ve farklı olma çabaları giyim ve moda alanında tasarımın önemini ortaya koymaktadır. Tasarım aşamasında esin kaynağı olarak toplumun geleneksel ve kültürel özellikleri, sosyal yapısı ve tarihi geçmişi giysi tasarımı için zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Örneğin, giysi tasarımı sürecinde geleneksel ve kültürel giysileri incelemek ve bu giysilerin kumaş, model, kalıp ve süsleme özelliklerinin esin kaynağı olarak kullanılması; yenilik elde etmek ve fark yaratmanın en önemli yollarından biridir. Türk insanının sanat anlayışını yansıtan, yaşam biçimi hakkında bilgi veren bu giysiler günümüzde çeşitli etkenler sonucunda yok olmaya da zaman içerisinde önemini yitirmektedir. Geleneksel ve kültürel değerlerimizin tarihin karanlık sayfalarında kaybolmalarını önlemek aynı zamanda sürdürülebilirlik ve kültürel mirasın korunması açısından bu değerleri gelecek nesillere taşımak ve yaşatmak oldukça önemlidir.

Bu bağlamda çalışmada Konya Etnoğrafya Müzesi'nde bulunan 5456 envanter nolu Osmanlı 20. yy kadın giysisi olan şalvar-işlik incelenmiş, giysi tasarımı alanında geleneksel ve kültürel esinleme örneği olarak kullanılmıştır. Çalışmanın amacı giysi tasarımı alanında geleneksel ve kültürel öğelerin esin kaynağı olarak kullanılmasına dikkat çekmek; yerel ve küresel pazarlara uyabilecek, tüketicileri kültürel ve estetik olarak tatmin edebilecek yeni ürünler tasarlamak; tasarım ve ürün geliştirme sürecinde geleneksel ve kültürel özelliklerin düşünülmesi veya gözden geçirilmesi için farkındalık yaratmaktır. Bu kapsamda uygulama temelli bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında Konya Etnoğrafya Müzesi'nde bulunan 5456 envanter nolu şalvar-işliğin kumaş, kalıp, motif ve süsleme özellikleri incelenmiştir. İkinci aşamada elde edilen bilgilerden yararlanılarak Adobe Illustrator CC programında tasarım öğeleri ve estetik prensipler dikkate alınarak günümüz çizgilerini taşıyan bir giysi koleksiyonu hazırlanmıştır. Üçüncü aşamada hazırlanan giysi koleksiyonundan seçilen bir giysinin 1/1 ölçülerde üretimi yapılmıştır. Üretilen giyside incelenen şalvar-işlikte kullanılan kutnu kumaşın birebir eşi olan 100 yıllık aile yadigarı kutnu kumaş kullanılmıştır. Aynı zamanda giysinin süslemesinde incelenen şalvar-işliğin süsleme ve desen özellikleri aynen kullanılarak repredüksiyonu yapılmıştır. Son olarak çalışmada uygulanan tasarım sürecinin ve elde edilen çıktılarının diğer tasarım süreç ve çıktılarına göre farklarına değinilmiştir.

Sonuç olarak tasarım sürecinde geleneksel ve kültürel esinlenme ile tasarlanan ürünlerin yerel ve küresel pazarlarda yer alabilecek nitelikte bir ürün kimliğine sahip olabileceği; geleneğin ve kültürün giysi modasına sanatsal ve estetik değer katma anlamında farklı bakış açıları geliştirebileceği aynı zamanda sürdürülebilir moda kavramı içinde sanatsal ve estetik bakış açısı ile yeniden kullanılabilirliği vurgulanmıştır. Bu şekilde somut olmayan kültürel miras öğeleri olan zanaatlar, eserler ve becerilerin gelecek nesillere aktarılabilmesi ve sürdürülebilir moda yoluyla daha kalıcı olabileceği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Giysi Tasarımı, Geleneksel Giysiler, Kültürel Miras Öğeleri

ABSTRACT

Today, fashion trends, efforts to catch the fashion and be different reveal the importance of design in the field of clothing and fashion. As a source of inspiration in the design phase, the traditional and cultural characteristics of the society, its social structure and historical background constitute a rich source for clothing design. Examining traditional and cultural garments in the garment design process and using these garments as a source of inspiration from fabric, model, pattern and ornamentation is one of the most important ways to innovate and make a difference. These garments, which reflect the Turkish people's understanding of art and give information about their lifestyle, are disappearing or losing their importance in time as a result of various factors. It is very important to prevent our traditional and cultural values from being lost in the dark pages of history, as well as to carry and keep these values alive for future generations in terms of sustainability and protection of cultural heritage.

In this context, the shalwar-workshop, which is an Ottoman 20th century women's clothing with inventory number 5456 in Konya Ethnography Museum, was examined and used as an example of traditional and cultural inspiration in clothing design. The aim of the study is to draw attention to the use of traditional and cultural elements as a source of inspiration in the field of clothing design; to design new products that can fit local and global markets and satisfy consumers culturally and aesthetically; To raise awareness for the consideration or review of traditional and cultural characteristics in the design and product development process. In this context, an application-based study was carried out. In the first stage of the study, the fabric, pattern, motif and ornament features of the shalwar-workshop with inventory number 5456 in Konya Ethnography Museum were examined. Using the information obtained in the second stage, a clothing collection with today's lines was prepared in Adobe Illustrator CC program, taking into account design elements and aesthetic principles. In the third stage, a garment selected from the garment collection was produced in 1/1 sizes. A 100-year-old family heirloom kutnu fabric, which is the exact equivalent of the kutnu fabric used in the salwar-workshop, was used in the produced garment. At the same time, the reproduction of the salwar-workshop, which was examined in the decoration of the garment, was made by using the same ornament and pattern features. Finally, the design process applied in the study and the differences between the outputs and other design processes and outputs are discussed in detail.

As a result, products designed with traditional and cultural inspiration in the design process can have a product identity that can take place in local and global markets; It is emphasized that tradition and culture can develop different perspectives in terms of adding artistic and aesthetic value to clothing fashion, and at the same time, its reusability with an artistic and aesthetic perspective within the concept of sustainable fashion. In this way, it is emphasized that crafts, artifacts and skills, which are intangible cultural heritage elements, can be transferred to future generations and become more permanent through sustainable fashion.

Keywords: Clothing Design, Traditional Clothing, Cultural Heritage Items

İZMİR İLİ HAMAM GELENEĞİ VE HAMAM TAKIMLARI GİYİM VE SÜSLEME ÖZELLİKLERİ

FEATURES OF TURKISH BATH TRADITION AND THE CLOTHES AND ORNAMENTS OF TURKISH BATH SETS IN IZMIR PROVINCE

Feride GÜLER

Öğretim Görevlisi, Ordu Üniversitesi Fatsa Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü ve Moda Tasarımı Programı
gulerferide@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-2998-3816 (Sorumlu Yazar)

Yasemin YASA

Araştırma Görevlisi, Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
yaseminyasa@beykent.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0480-4359

ÖZET

Tarih boyunca toplumlar; coğrafi keşifler, savaşlar, göçler, seyahatler ve farklı toplumları tanıma meraklarının etkisiyle birbirlerinin kültürel ve toplumsal yaşamlarından etkilenmişlerdir. Bu kültürel etkileşimlerden doğan kültürel yapıların en güzel örneklerden birinin Türk Hamam Kültürü olduğu görülmektedir.

Türklerin geçmişten gelen temizlik anlayışıyla beraber, Müslümanlığın kabulü ve dinin ön gördüğü temizlik anlayışının da etkisi ile Anadolu'da ve Roma'da var olan kültürel yapıları benimsemeleri ve kendi inanç ve yapılarıyla sentezlemeleri sonucunda oluşan bu kültür, tarih boyunca varlığını sürdürmüştür. Türk toplumu ile özdeşleşmiş yeni özellikler kazanmış ve bir gelenek halini almıştır. Mimari yapılarıyla da geçmişin izlerini günümüze taşıyan hamamlar, temizlik eylemiyle beraber, gündelik hayatın dışında insanların bir araya gelerek sosyal kaynaşmaların gerçekleştiği, çeşitli etkinliklerin düzenlendiği mekanlar olmuştur. Kadınların kendi cinsiyetleri olan akraba, eş dost ve arkadaşlarıyla toplandığı, sohbetlerin yapıldığı, eğlencelerin tertip edildiği, annelerin oğullarına kız beğendiği yerler olarak hamamlar toplumun benliğinde yer edinmiştir. Kadınlar için hamam öncesinde ihtimamla hazırlanan ve içerisinde geleneksel el sanatlarının örneklerini sergileyen hamam takımlarının bulunduğu bohçalar, hamam geleneğinin vazgeçilmezi olmuştur. Bu takımların İzmir ilinde de yoğun olarak kullanıldığı ve geleneklerin son yıllara kadar uygulandığı bilinmektedir. Fakat kentleşmenin hızlanması, teknolojik gelişmeler, medya iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla, geleneklerimizin birçoğu gibi değişmeye, kaybolmaya ve unutulmaya başlamıştır. Bu bağlamda İzmir hamam kültürünün ve hamam takımlarının araştırılarak belgelenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada; İzmir hamam geleneği ile İzmir Etnografya Müzesi ve Efes Müzesi Selçuk'ta bulunan hamam takımlarının giyim sanatları ve el sanatları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çünkü etnografik ve folklorik bilgiler milletin benliğini, karakterini, düşünce tarzını, duygularını kısaca milli ve sosyal bünyesini belirten belge özelliğini taşımaktadır. Araştırmada tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Literatür taraması yapılmış, konu ile ilgili kaynaklar ve süreli yayınlardan yararlanılmıştır. Bu bilgilerden elde edilen veriler ışığında sonuca ulaşmaya çalışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hamam, Hamam Kültürü, Hamam Gelenekleri, İzmir Hamam Geleneği, İzmir Hamam Takımları.

ABSTRACT

Societies have been influenced throughout history by each other's cultural and social lives with the influence of geographical discoveries, wars, migrations, travels and their curiosity to know different societies. Turkish Hammam Culture is considered as one of the most beautiful examples of cultural structures arising from these cultural interactions.

This culture, which was formed as a result of the adoption of the cultural structures existing in Anatolia and Rome and synthesizing them with their own beliefs and structures occurred with the effect of the acceptance of Islam and the understanding of cleanliness prescribed by the religion, along with the understanding of cleanliness from the past, has maintained its existence throughout history. It has gained new features specific to Turkish society and has become a tradition. The baths, which carry the traces of the past to the present with their architectural structures, have become places where people come together and socialize and various activities are organized together with the act of cleaning apart from the daily life. Baths have taken a place in the society as places where women gather with their relatives, spouses and friends of their own gender, where conversations are held, entertainments are organized, and where mothers look for girls for their sons as a wife. For these activities, the bundles including bath sets which are prepared with care before the bath and displaying the examples of traditional handicrafts, have become indispensable for the bath tradition. It is known that these sets are used extensively in İzmir and the traditions have been practiced until recent years. However, with the acceleration of urbanization, technological developments, and the widespread use of media communication tools, it has begun to change, disappear and be forgotten like many of our traditions. In this regard, bath culture and bath sets of İzmir should be researched and documented.

In this study; It is aimed to examine the tradition of İzmir baths, the bath sets found in İzmir Ethnography Museum and Selçuk Ephesus Museum in terms of clothing arts and crafts. Because ethnographic and folkloric information is a document that indicates the nation's identity, character, way of thinking, feelings, in short, its national and social structure. Survey model was used in this study. Literature has been searched and resources and periodicals related to the subject have been used. We tried to come to a conclusion in the light of the data obtained from this information, and made recommendations.

Keywords: Hammam, Hammam Culture, Hammam Traditions, Bath tradition of İzmir, Bath Sets of İzmir.

PİŞMİŞ TOPRAK KÜLTÜRÜNDE ZANAATIN SANATA EVRİLMESİ EVOLUTION OF CRAFT INTO ART IN TERRACOTTA CULTURE

Serap ÜNAL

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü
serapunal@sdu.edu.tr

ÖZET

Anadolu'nun eşsiz kültürel zenginlikleri arasında yer alan pişmiş toprak kültürü, binlerce yılın getirisi olarak günümüzde bize sanatsal ve bilimsel çok önemli bilgiler sunmaktadır. Anadolu çömlekçiliği, coğrafyamızın son derece geniş yelpazesinde bir seramik vitrini oluşturmaktadır. Pişmiş toprağın yok edilemeyen bir malzeme olması nedeniyle Anadolu çömlekleri, bütün ya da kırık buluntularıyla arkeolojik ve antropolojik olarak, yaşamakta olan ilkel çömlekçilik haliyle de etnografik kültürel bilgiler üretmektedir. Anadolu'da, bugün yaşamakta olan köklü çömlekçilik merkezlerinde dikkat çeken diğer bir husus, genel olarak arkeolojik geçmişlerinin Neolitik Evreye kadar uzanmasıdır. Binlerce yıllık arkeolojik değerinde bir üretimin eylemsel tarzının tıpkı buluntular gibi günümüze kadar ulaşıp devam ediyor olması, somut olmayan kültürel miras kapsamında son derece kıymetlidir. Pişmiş toprak, kültürel boyutunun yanı sıra simgesel sanatın ilk örnekleri olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu kültür, zamanla işlevsel odaklı özelliklerini form ve estetik kapsamlı zenginleştirerek zanaat-sanat tartışmalarının tam ortasında kendini bulmuştur.

Seramikli Neolitik Dönemden beri çömlekçilik ve seramik yapımı, işlevselliğinin yanında gerek form ve gerekse bezemeleriyle insanın düşünsel ve duyuşsal olarak dışa vurduğu bir manifestosu olmuştur. Ne var ki, seramik ve seramikçiliğin "Güzel Sanatlar" kapsamına girmesi uzun ve mücadele gerektiren bir süreç olmuştur. Bu süreç içerisinde çömlekçilik/seramik uğraşısı, sanat-zanaat kavramları arasında kendi mücadelesini veriyordu. Çünkü çömlekçilik/seramik sanatı 19. yüzyılın sonlarına kadar hala dekoratif veya "minör" sanatlar arasında kabul edilmekteydi. Çömlekçilik çıkışlı işlevsel seramik anlayışı, 19. yüzyıldan itibaren "faydacı sanat-güzel sanat" tartışmaları ile birlikte gelişerek, dönemlerinin önemli seramik sanatçılarının, ayrıca Konstrüktivistlerin ve Bauhaus-Dornburg Seramik Atölyesi tasarım öğretisinin de katkılarıyla modern seramik sanatında yerini almıştır.

Bu bildiri kapsamında, ilkel çömlekçiliğin geleneksel değerleri ile birlikte modern sanata ilham veriş süreci ve günümüz seramik sanatına yansımaları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Zanaat, Çömlekçilik, Seramik, Somut Olmayan Kültürel Miras

ABSTRACT

The terracotta culture, which is among the unique cultural riches of Anatolia, offers us very important artistic and scientific information as a result of thousands of years. Anatolian pottery constitutes a ceramic showcase in an extremely wide spectrum of our geography. Since terracotta is an indestructible material, Anatolian pottery produces archaeological and anthropological information with its whole or broken finds, and ethnographic cultural information with its living primitive pottery. Another point that draws attention in the deep-rooted pottery centers living in Anatolia today is that their archeological history generally dates back to the Neolithic Period. It is extremely valuable within the scope of intangible cultural heritage that the operational style of a production with archaeological value of thousands of years has reached and continues until today, just like the finds. In addition to its cultural dimension, terracotta also appears as the first examples of symbolic art. Over time, this culture has found itself in the middle of craft-art discussions by enriching its functional-oriented features with form and aesthetics.

Since the Neolithic Age with Ceramics, pottery and ceramic making have been a manifestation of the human being, both intellectually and sensibly, with its form and decoration, as well as its functionality. However, the inclusion of ceramics and ceramics within the scope of "Fine Arts" has been a long and challenging process. In this process, the pottery/ceramic business was fighting its own struggle between the concepts of art and craft. Because pottery/ceramic art was still considered among the decorative or "minor" arts until the end of the 19th century. The understanding of functional ceramics, originating from pottery, has developed together with the "utilitarian art-fine art" discussions since the 19th century and has taken its place in modern ceramic art with the contributions of the important ceramic artists of the period, as well as the Constructivists and the Bauhaus-Dornburg Ceramic Workshop design doctrine.

Within the scope of this paper, the traditional values of primitive pottery, as well as the process of inspiring modern art and its reflections on today's ceramic art were evaluated.

Keywords: Art, Craft, Pottery, Ceramics, Intangible Cultural Heritage

**VICTORIA AND ALBERT MÜZESİ VE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN
OSMANLI DÖNEMİ İZNIK SERAMİKLERİ**
VICTORIA AND ALBERT MUSEUM AND OTTOMAN PERIOD
IZNIK CERAMICS IN ITS COLLECTION

Ezgi GÖKÇE

Doç., Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
ezgi.gokce@usak.edu.tr (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Victoria and Albert Müzesi; sahip olduğu zengin seramik koleksiyonu ve araştırmacılara sunduğu olanaklarla, bu alanda çalışma yapan kişiler için büyük bir önem taşımaktadır. Müzede yer alan seramik koleksiyonundaki parçalar M.Ö. 2500 lerden günümüze kadar tarihlenmektedir. Müzede yaklaşık 3000 adet seramik eser galerilerde sergilenmekte ve yaklaşık 26.000 adet eser de "Seramik Çalışma Galerileri"nde büyük cam depolarda bulunmaktadır. Müze koleksiyonunda Osmanlı dönemine ait İznik seramikleri de bulunmaktadır.

İznik seramikleri üretildikleri tarihten itibaren, hem Osmanlı sarayında hem de saray dışında büyük beğeniyle kullanılmıştır. Bunun yanısıra, özellikle 16. yüzyılda Avrupalılar, İznik çinilerine karşı büyük ilgi duymuşlardır. Bu ilgi iki farklı yönde gelişmiştir; ilki, çinilerin taklit edilerek yeniden üretilmesi, diğeri ise satın alma yoluyla bu objelere sahip olmak yönünde olmuştur. Bunun yanında, 19. yüzyılda Doğu'ya olan ilginin artması ise, Batılı tüccar ve gezginleri İznik çinilerini toplamaya yöneltmiş ve bu objeleri beraberlerinde ülkelerine götürmelerine neden olmuştur. Günümüzde, özellikle Avrupa'da birçok müze ve özel koleksiyonda, çok fazla sayıda İznik çinisinin yer aldığı bilinmektedir. Araştırmacılar ve koleksiyonerler için, konuyla ilgili görsel belgeye sahip ve bunu sergileyen her türlü kaynağın önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, önemli koleksiyonlardan birine sahip olan Victoria ve Albert Müzesi'nde bulunan Osmanlı Dönemi İznik seramikleri incelenmiştir, müzede araştırma yapabilmek için veri tabanı ve koleksiyon hakkında da bilgiler verilmektedir

Anahtar Kelimeler: Victoria and Albert Müzesi, İznik Seramikleri, Müze koleksiyonu, Seramik, Osmanlı Dönemi İznik Seramikleri

ABSTRACT

Victoria and Albert Museum and its rich ceramic collection, the opportunities it offers to researchers, it is of great importance for people working in this field. The pieces in the ceramic collection in the museum dated back from BC. 2500 to the present day. In the museum, approximately 3000 ceramic works are exhibited in the galleries and approximately 26,000 works are in large glass warehouses in the "Ceramic Working Galleries". There are also Iznik ceramics from the Ottoman period in the museum collection.

Iznik ceramics have been used with great admiration both in the Ottoman palace and outside the palace since the date they were produced. In addition, especially in the 16th century, Europeans took great interest in Iznik ceramics. This interest has developed in two different directions; The first was to reproduce the ceramics by imitating, and the other was to have these objects by purchasing them. In addition, the increasing interest in the East in the 19th century led Western merchants and travelers to collect Iznik ceramics and took these objects with them to their countries. Today, it is known that there are a large number of Iznik ceramics in many museums and private collections, especially in Europe. for researchers and collectors, any source that has and exhibits a visual document on the subject is considered important.

In this study, the Ottoman Period Iznik ceramics in the Victoria and Albert Museum, which has one of the important collections, were examined and was given information about the database and the collection in museum.

Keywords: Victoria and Albert Museum, İznik Ceramics, Museum collection, ceramic, Ottoman Period Iznik Ceramics

TÜRK HAMAM KÜLTÜRÜ VE ÇİNİ SANATINDA UYGULAMA ÖRNEKLERİ TURKISH BATH CULTURE AND TURKISH CERAMIC ART EXAMPLE

Ezgi GÖKÇE

Doç., Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
ezgi.gokce@usak.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Gül TEPE

Yüksek Lisans Mezun Öğrenci, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı
gll.tepe@gmail.com

ÖZET

İnsanlık tarihi, bir sosyal evrim ve gelişimin tarihidir. Yüzyıllar öncesinden bu yana insanlar, bir yandan temel gereksinimlerini karşılama ve doğa şartları ile mücadele içindeyken; bir yandan da yaratıcı güdülerini hayata geçirme, hayal dünyasının imgelerini dışa vurma eğilimi içerisinde olmuştur. Sanat dediğimiz olgu, bu bağlamda dışa vurmuştur. Yaşam biçimi, coğrafi şartlar, inanç ritüelleri, arzu ve istekler, toplumların sanatsal üretiminde belirleyici olmuştur. Bu bağlamda sanatı, toplumların estetik ve karakteristik izdüşümü noktasında değerlendirmek mümkündür. Bir toplumun sanat eserleri, o toplumun ruhunu ve sosyolojik arka planını yansıtır.

Anadolu toprakları, günümüze kadar bırakmış olduğu sanat eserleri ile kadim bir bilgeliğin ve zarafetin meyvelerini sunmaktadır. Farklı kültürleri ve kavimleri bağrına basan bu kutsal topraklar, tüm renkleri ve çeşitliliğiyle bir sanat panayırına dönüşmüştür. Memleketin her karış toprağında, kültür ve sanatın gücünü ve direncini kaybetmeyen zengin imgeleriyle karşılaşmamız mümkündür.

Özellikle Uzakdoğu porselenlerinin etkisiyle gelişen çini sanatının en iyi örnekleri Osmanlı döneminde üretilmiştir. Kullanıma yönelik üretilen bu çiniler zamanla kullanım alanlarının azalması, değişmesi ve ya yerlerini daha ucuz ürünlerin alması ile üretimleri azalmıştır. Günümüzde olan üretimler genellikle iki şekilde olmaktadır; kullanıma yönelik ve ya dekoratif amaçlı. Üretimin devam etmesi için farklı kullanım alanları, farklı motifler ve farklı form arayışları belirmektedir. Atölyeler ve fabrikalar dışında eğitim veren kurumlarda da üretilen çiniler arasında farklı fikirler farklı tasarımlar ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada; "Türk hamam kültürü, hamamlarda kullanılan eşyalar ve çini sanatına uyarlanması" başlıklı tez çalışmasında tasarlanan ve üretilen eserler üzerinden günümüz çini üretimine örnek teşkil edebilecek tasarımlardan bahsedilmektedir. Kültürel mirasımız olan çini ve tarihsel bağlamda bir parçamız olan Türk hamam kültürü, ortak bir kavram olan Türk hamamında kullanılan hamam eşyaları üzerinden yeniden yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hamam Kültürü, Çini sanatı, Türk Seramik Sanatı, Süsleme Sanatı

ABSTRACT

Human history is a history of social evolution and development. Since centuries ago, people have been struggling with meeting their basic needs and struggling with natural conditions; on the other hand, he has been in a tendency to realize his creative instincts and to express the images of his imagination. The phenomenon we call art has manifested in this context. Life style, geographical conditions, belief rituals, desires and desires have been decisive in the artistic production of societies. In this context, it is possible to evaluate art at the point of aesthetic and characteristic projection of societies. The artworks of a society reflect the spirit and sociological background of that society.

Anatolian lands offer the fruits of an ancient wisdom and grace with the works of art that they have left until today. This holy land, which embraces different cultures and tribes, has turned into an art fair with all its colors and diversity. It is possible to encounter rich images of culture and art that do not lose their strength and resistance in every inch of the land of the country.

The best examples of tile art, which developed especially with the influence of Far Eastern porcelain, were produced in the Ottoman period. These tiles, which are produced for use, have decreased in time due to the decrease in usage areas, changes or replacement by cheaper products. Today's productions are generally in two ways; for use or for decorative purposes. In order for the production to continue, different areas of use, different motifs and different forms are sought. Different ideas and different designs emerge from the tiles produced in educational institutions apart from workshops and factories.

In this study; In the thesis titled "Turkish bath culture, items used in baths and their adaptation to tile art", designs that can set an example for today's tile production are mentioned through the works designed and produced. The tile, which is our cultural heritage, and the Turkish bath culture, which is a part of us in the historical context, have been reinterpreted through the bath items used in the Turkish bath, which is a common concept.

Keywords: Bath Culture, China art, Turkish Ceramic Art, Decoration Art

ÇANAKKALE SERAMİKLERİNDE ENDÜSTRİYELLEŞME VE ETKİLERİ INDUSTRIALIZATION AND ITS INFLUNCES ON ÇANAKKALE CERAMICS

Yeliz SAYDAN

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanat ve Tasarım Bölümü
yelizsaydann@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Ergün ARDA

Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü
ergunarda@comu.edu.com

ÖZET

Çanakkale seramikleri Çanakkale ile özdeşleşmiş, geçmiş 300 yıllık bir geleneğe dayanan köklü bir kültürdür. Bu seramiklerin Türk seramikleri içindeki konumunu oldukça özeldir. Yüzyıllar boyunca usta çırak ilişkisi ile aktarılan bu yerel el sanatı, kompozisyonlarındaki özgün biçimi, rengi ve güçlü tasarımından dolayı Anadolu Türk seramik sanatına büyük bir yenilik getirmiştir. Ancak gelişen sanayileşme ve teknolojinin etkisiyle, mevcut üretim yerini daha az maliyetli malzemelere bırakmıştır. 20. yüzyılın başlarından itibaren ise Çanakkale seramikleri kaçınılmaz olarak endüstriyel üretim ile temas içerisine girmiştir. Bu temas Çanakkale seramiklerini birçok yönden etkilemiştir.

Bu çalışma, geleneksel yöntemler ile üretilen Çanakkale Seramikleri üretim yöntemleri içinde 'endüstriyel üretim'in varlığını ve boyutlarını irdelemeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda kütüphanelerde ve internet ortamında yapılan araştırmalar ile bilimsel makaleler, tez rapor çalışmaları ve konu ile ilgili kitaplar incelenmiştir. Özellikle alan çalışması yapılarak Koleksiyonerler ve Çanakkale Belediyesi Seramik Müzesi, Çanakkale Seramik Anı Eşyası Üretim Merkezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale Seramikleri Araştırma Merkezi ve Seramik atölyeleri içinde endüstriyel yöntemler kullanarak geleneksel kültürün üretimini sürdüren atölyeler ziyaret edilmiş ve bazı ustalar ile röportajlar yapılmıştır. Geleneksel üretim yöntemi ile endüstriyel üretim yöntemleri kıyaslanmış, üretimin süreci içinde üretim yapan seramik ustasının geleneksel anlayış içinde ellerini ve bedenini ne orada kullandığı, endüstriyel üretim süreci değerlendirilmiş ve belli sonuçlara varılmıştır. Ayrıca bu tüm etkilerin olumlu ve olumsuz sonuçları ortaya çıkarılıp, Çanakkale seramiklerinin şu anki durumu ile ilgili tartışmalara yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Seramik, geleneksel, endüstriyel üretim, sanat, Çanakkale.

ABSTRACT

Çanakkale ceramics is a deep-rooted culture based on a 300-year-old tradition that has identified with the city of Çanakkale. These ceramics has a quite special position in Turkish ceramics. This local handicraft, which has been taught through the master-apprentice relationship for centuries and brought a great innovation to the Anatolian Turkish ceramic art owing to its unique form, colour and strong design in its compositions. However, with the effect of developing industrialization and technology, the current production has been replaced by various more economical materials. From the beginning of the 20th century, Çanakkale ceramics inevitably has encountered industrialization. This contact affected Çanakkale ceramics in many ways.

This study aimed to examine the existence and dimensions of "industrialization" within the production methods of Çanakkale Ceramics that produced with traditional methods. In this context scientific articles, thesis reports and books related to the subject were examined, as well as the researches conducted in libraries and on the internet. Particularly by conducting field studies, studies that continue the production of traditional culture using industrial methods were visited within the Collectors and Çanakkale Municipality Ceramics Museum, Çanakkale Ceramic Memories Production Centre, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale Ceramics Research Centre and ceramics workshops, and the interviews has been realized with local craftsmen. The traditional production method and industrial production methods were compared, the production process within the scope of industrialization was evaluated, and there have been reached some certain conclusions. Moreover, the positive and negative results of all these effects will be revealed and discussions on the current situation of Çanakkale ceramics will be included.

Keywords: Ceramic, tradition, industrialization, art, Çanakkale.

SERAMİK SANATÇISI SEYHAN YILMAZ'IN ESERLERİ VE SERAMİK SANATINA KATKILARI

CERAMIC ARTIST SEYHAN YILMAZ'S ARTWORKS AND CONTRIBUTIONS TO CERAMIC ART

Fidan TONZA HELVACIKARA

Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü
fidantonza@hotmail.com

Firdevs Müjde GÖKBEL

Doçent, Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü
claywaterandfire@gmail.com (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Sanat tarihi incelendiğinde, doğanın birçok sanatçı için ilham kaynağı olduğu görülmektedir. Binlerce yıldır, doğaya ait unsurlar farklı disiplinlere ait sanat eserlerinde türlü biçimlerle karşımıza çıkmaktadır. Sakin yahut hırçın dalgalarıyla engin bir deniz, zirvesine bin bir çabayla ulaşılan dağlar, yemyeşil ormanlar, upuzun vadiler vb. tüm tabiat öğeleri insanlığın sürekli keşif halinde olduğu olgular arasında yer almıştır. Bu unsurlar arasında ağaç imgesi, önemli bir yer teşkil etmektedir. İnsanoğluna sunduğu faydaları saymakla bitmeyecek olan ağaçlar, Türk Seramik Sanatçısı Seyhan Yılmaz'ın sanat eserlerinin temelini oluşturmaktadır. 1968 yılında Yozgat'ta doğan sanatçı, 1994 yılında Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü Seramik Anabilim Dalında Lisans eğitimini tamamlamıştır. 1999 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalında Yüksek Lisansını, 2008 yılında ise Sanatta Yeterlik derecesini alan Yılmaz, ulusal ve uluslararası bienal, trienal ve birçok karma sergiye katılmıştır. Aynı zamanda akademisyen olan sanatçı, 2020 yılında profesör unvanını almıştır. Sanatçı, ağacın çiçek açması, yaprak dökmesi gibi sürekli değişen fiziksel yapısından etkilenirken, kendi içinde oluşturduğu kompozisyonu bir yaratılış harikası olarak görmektedir. Yılmaz, ağaçlarında yer alan dallar arasındaki ritmi vurgulamak için şekillendirme yöntemleri arasında özellikle ajur tekniğini kendine has bir biçimde uygulamaktadır. Biçim ve renk anlayışı mesaj vermek istediği konu üzerinden değişen sanatçının hem iki boyutlu duvar panoları hem de üç boyutlu seramik heykelleri mevcuttur. Bildiri kapsamında Seramik Sanatçısı Seyhan Yılmaz'ın yapıtlarının gelişim süreci, plastik anlayışı, sanatsal tavrı ve seramik sanatına katkısı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Ağaç, Sanat Tarihi, Seramik Sanatı.

ABSTRACT

When the history of art is examined, it is seen that nature has been a source of inspiration for many artists. For thousands of years, elements of nature have appeared in various forms in artworks belonging to different disciplines. A wide sea with calm or violent waves, mountains to which the summit is reached with all sorts of efforts, verdant forests, very long valleys, etc. all the elements of nature have been among the phenomena that humanity is in a constant state of discovery. Among these elements, the tree image has an important place. Trees, which will not end with counting the benefits they offer to human beings, form the basis of Turkish Ceramic Artist Seyhan Yılmaz's artworks. Born in Yozgat in 1968, the artist completed her undergraduate education in Gazi University, Faculty of Occupational Education, Department of Applied Arts Education, Ceramics Department in 1994. Yılmaz, who received her Master's Degree in the Department of Ceramics from Hacettepe University Social Sciences Institute in 1999 and her Proficiency in Art degree in 2008, participated in national and international biennials, triennials and many group exhibitions. The artist, who is also an academician, received the title of professor in 2020. While the artist is affected by the ever-changing physical structure of the tree, such as blooming and falling leaves, she sees the composition she created within herself as a wonder of creation. In order to emphasize the rhythm between the branches in her trees, Yılmaz applies especially the ajour technique among the shaping methods in her own way. The artist, whose sense of form and colour changes over the subject she wants to convey, has both two-dimensional wall panels and three-dimensional ceramic sculptures. Within the scope of the paper, the development process of the works of Ceramic Artist Seyhan Yılmaz, her understanding of plastic, artistic attitude and contribution to the art of ceramics will be examined.

Keywords: Nature, Tree, Art History, Ceramic Art.

**SELÇUKLU DÖNEMİ MINAI TEKNİĞİNDE ÜRETİLMİŞ
SERAMİKLERDE FİĞÜR ANLAYIŞI**
FIGURE CONCEPTION IN CERAMICS OF MINAI TECHNIQUE
PRODUCED IN SELJUK PERIOD

Filiz ADIGÜZEL

Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü
f.adiguzeltoprak@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Devrim TEKİN TÖMEK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı
dtekin14@hotmail.com

ÖZET

11. yüzyıl itibarıyla Anadolu ve İran coğrafyasında Büyük Selçuklularla başlayan köklü değişim, sonrasında Anadolu Selçukluları ile devam etmiş ve 11.-13. yüzyıllarda Selçukluların hakim olduğu topraklarda sanat üretimi farklı bir boyut kazanmıştır. Anadolu Selçukluları hiç kuşkusuz seramik sanatının oluşumunda, bulunduğu bölgenin kültür mirasından ve özellikle Büyük Selçuklulara ait seramik tekniklerinden etkilenmiştir.

Minai tekniği, 12. yüzyılın ikinci yarısı itibarıyla Anadolu Selçukluları tarafından İran'da geliştirilmiş ve özellikle kullanım eşyaları üzerinde sık kullanılmış bir seramik tekniğidir. Farsça'da 'minai', 'emaye' demektir. Minai tekniğinde yedi renk kullanılabilir. Minai tekniği, bu döneme kadar bilinen bütün seramik tekniklerinden farklıdır; bu tekniğin en belirgin özelliği, birden çok rengin seramik üzerinde uygulanması ve dönemin minyatürlerindeki kompozisyonlara benzer şemalar kullanmasıdır. İlk kez İran'da Rey, Save ve Gurgan şehirlerinde üretilen minai tekniğindeki seramikler için çift fırınlama yapılmış ve figürler, beyaz opak sır üstüne mavi tonları, yeşil, siyah, kahverengi, kırmızı, beyaz ve altınla renklendirilmiştir. Minai tekniğinde üretilmiş seramiklerde görülen figürler, kökleri Göktürk ve Uygurlara dayanan bir resim geleneğininizlerini taşımaktadır. Anadolu ve İran coğrafyasında farklı kültürel mirasların etkisinde ortaya çıkmış, Suriye, Bizans ve hatta Fatımi dönemi üsluplarıyla harmanlanmış bu figürler, özgün bir Selçuklu üslubunun da göstergeleri olmuştur. Bağdaş kurarak oturan, kaftanlı, kolları tirazlı, börk tipi başlıklı stilize edilmiş hükümdar figürleri ve saraylılar; taht sahneleri; saray eğlenceleri; av ve savaş gibi konular ile dönemin sevilen edebi eserleri bu figürlerin yer aldığı kompozisyonlara kaynaklık etmiştir.

Bu çalışmada, Selçuklu dönemine ait önemli pişirme tekniklerden ve dekorlama üsluplarından olan minai tekniğinde üretilmiş seramiklerde görülen insan figürleri, hayvan kökenli figürler ve kanatlı aslan ve/veya melek figürleri gibi gerçeküstü figürleri gösteren seramikler ele alınmıştır. 12. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hem mimari süslemede hem de kullanım eşyalarında uygulanmış olan bu teknikteki seramikler, Selçuklu figür anlayışına ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır. Çalışmanın amacı, çeşitli müze ve koleksiyonlarda bulunan bu seramiklerdeki figürleri görsel olarak sınıflandırarak, Selçuklu figür anlayışı ve minai seramiklerdeki tipolojiye ilişkin önerilerde bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Minai Tekniği, Selçuklu Seramikleri, Selçuklu Sanatı, Selçuklu Figürleri, İslam Sanatı.

ABSTRACT

The dramatic change that started with the Great Seljuks in Anatolia and Iran as of the 11th century, continued with the Anatolian Seljuks and art production gained a different dimension in the lands reigned by the Seljuks between 11.-13th centuries. The Anatolian Seljuks were undoubtedly influenced by the cultural heritage of the region and especially by the ceramic techniques of the Great Seljuks in the formation of ceramic art.

'Minai' is a ceramic technique that was developed by the Anatolian Seljuks in Iran as of the second half of the 12th century and is frequently used especially on daily objects. In Persian, 'minai' means 'enamel'. Seven colors can be used in the minai technique. Minai technique is different from all ceramic techniques known until this period; The most distinctive feature of this technique is the application of multiple colors on ceramics and the use of schemes similar to the compositions in the miniature paintings of the period. The ceramics in the minai technique, which were produced for the first time in the cities of Rey, Save and Gurgan in Iran, were double-fired and the figures were colored with blue tones, green, black, brown, red, white and gold on a white opaque glaze. The figures seen in the ceramics produced in the Minai technique bear the traces of a painting tradition that has its roots from Göktürk and Uyghurs. These figures, which emerged under the influence of different cultural heritages in the geography of Anatolia and Iran, blended with Syrian, Byzantine and even Fatimid styles, have also been the indicators of a unique Seljuk style. Stylized ruler figures and courtiers, sitting cross-legged, wearing robes, armed with tiraz bands, and headdress of the Börk type; throne scenes; palace entertainments; subjects such as hunting and war, as well as popular literary works of the period, were the source of those compositions with these figures.

In this study, ceramics depicting surreal figures such as human figures, animal figures and winged lion and/or angel figures seen in ceramics produced in the minai technique, which is one of the important firing techniques and decoration styles of the Seljuk period, are discussed. Ceramics in this technique, which has been applied both in architectural ornaments and in daily objects since the second half of the 12th century, provide important information about the Seljuk figure understanding. The aim of this study is to visually classify the figures in these ceramics held by various museums and collections, and to make suggestions about the Seljuk figure conception and typology in minai ceramics.

Keywords: Minai Technique, Seljuk Ceramics, Seljuk Art, Seljuk Figures, Islamic Art.

**ANADOLU MİMARİSİNDE TEPE PENCERE VE REVZEN KULLANIMI:
BOYABAT (SİNOP) LATİFE MATUK EVİ ÖRNEĞİ**

USAGE OF DORMER AND STAINED GLASS IN ANATOLIAN ARCHITECTURE:
EXAMPLE OF BOYABAT (SİNOP) LATİFE MATUK HOUSE

Tamer ASLAN

Doçent Doktor, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü
taslan@omu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Aslıhan TURNA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü
asturna@gmail.com (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Tarihi evler sahip olduğumuz kültürel değerlerimizin önemli örneklerinden biridir. Bizlere geçmiş zamanlara ait yaşam alanları hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş ve uygulanmayan ancak uzun yıllar boyunca geleneksel Türk mimarisinde uygulanan tepe pencereler, özellikle kullanıldığı dönemin önemli mimari yapı elemanıdır. Bu anlamda; Latife Matuk Evi çok iyi bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. O döneme ait geleneksel yaşamın oluşturduğu başka evlerle karşılaştırma imkânı sunmaktadır.

Bugüne kadar çok az örnekleri kalan yanan, yıkılan yüzlerce ev arasında Latife Matuk Evi Boyabat'ın geleneksel köy evlerinden kasaba evine geçiş mimari özelliği gösteren ilk ve tek evdir. Tarihi evler arasında bağlantıyı ortaya koyan Karadeniz'de görülen tek tepe pencere ev olma özelliği ile karşımıza çıkan bir yapıdır.

Sinop Belediyesi'nde Mimar Hülya Andaç'a ulaşılarak ev ile ilgili bilgiler ışığında, Mimar Mehmet İsmet Aykın' dan tepe pencerelerin röleveleri temin edildi. Ancak yeterli detaya ulaşamadığı için bizzat giderek yerinde fotoğraf çekimleri, ev sahipleriyle görüşmeler ve röleve çalışmaları için gerekli detaylar alındı. Latife Matuk evinin röleveleri birebir olarak uygulandı ve çalışmaları tamamlandı. Ev hala Matuk ailesine aittir, evin sahipleri ile görüşmeler devam etmektedir.

Bu çalışma mezuniyet proje tezi araştırmalarından ortaya çıktı. Öncelikle geleneksel Türk mimarisinde çatı pencerelerinin mekan ve ışıkla ilişkisi nasıldır sorusunun cevabı aranmıştır. Sinop'un Boyabat ilçesinde tarihi dokusunu koruyan Karadeniz'de çatı pencere tek ev olan Latife Matuk Evi hakkında literatür taraması yapılmıştır. Tepe pencerelerin aslına uygun ilk örnek çalışmaları elde edilen bulgular/ bilgiler doğrultusunda tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Mimarisi, Revzen, Tepe Pencere, Latife Matuk Evi, Sinop

ABSTRACT

Historical residences are one of the most essential instances of our cultural values. They provide us with significant insights about the past.

Despite beginning to be forgotten, upper light windows have been a fundamental component of traditional Turkish architecture for many years. Latife Matuk Evi (Latife Matuk Residence), is a great example in this regard that grants us the opportunity to make comparisons between residences which used to accommodate the traditional way of living.

It is the first and only house among the ones that have been burned or fallen down that demonstrates the transition from traditional countryside housing to town housing. Latife Matuk Evi is known to be the only house in the Blacksea Region that involves upper light windows.

With the help of Architect. Hülya Andaç (Municipality of Sinop), architectural plans for the upper light windows have been received from Architect. Mehmet İsmet Aykın. However, due to the lack of details, a visit to the site has been paid in order to take photographs, interview the owners of the house, and get the details of the architectural plans to recreate them. Interviews with the Matuk family, who are the owners of the house to this day, are currently ongoing.

This study emerged from the graduation project thesis research. It has emerged from the question of the relationship between upper light windows and light in traditional Turkish architecture. The study includes literature review about Latife Matuk Evi, which is a house that is located in a protected area in Boyabat, Sinop, containing the only upper light windows in the Blacksea Region. The first sample studies of the upper light windows were completed in line with the findings/information.

Keywords: Anatolian Architecture, Stained Glass, Upper Light Windows, Latife Matuk House, Sinop

ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA FOTOGERÇEKÇİLİK PHOTOREALISTIC IN CONTEMPORARY CERAMIC ART

Oya AŞAN YÜKSEL

Doç., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü
oya.asan@dpu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Buse TINMAZ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Seramik ve Cam Anasanat Dalı
tnmz.bse.2014@gmail.com

ÖZET

Fotoğraf makinesi ve fotoğrafın icadıyla birlikte, fotoğraf alanının sanatla ilişkilendirilmesi resim sanatında ve diğer sanat dallarında tartışmalara sebep olsa da, zamanla birbirini tamamlayan iki disiplin haline gelmiştir. Bahsi geçen bu alanların birbirlerine olan etkileri Fotogerçeklik (Fotorealizm) gibi akımların doğuşuna ve gelişimine katkı sağlamıştır. Plastik sanatlarda Fotorealizm, nesne ve objelerin birebir, gerçekçi bir biçimde taklit edilmesini ifade etmektedir. Ancak bu taklit sonucunda ortaya çıkan sanat pratiklerinde fotografik detaylar göze çarpmaktadır. Bu detaylar çıplak göz ile algılanamayacak ışık gölge oyunlarının, objektifin geniş pozlama aralığı ve bakış açısı ile ölümsüzleştirdiği ayrıntılardır. Kısaca fotorealistik sanat pratiklerinde, objektifin yakaladığı detaylar sıklıkla göze çarpmaktadır.

Fotorealizm, süperrealizm, hiperrealizm, hipergerçeklik, gibi farklı isimlerle de literatürde yer alan Fotogerçeklik, ilk olarak resim sanatında kendini göstermeye başlamış olsa da zamanla diğer sanat dallarını da etkisi altına almıştır. Seramik malzemenin kendine özgü plastik yapısı ve geniş teknik olanakları seramik alanında hiperrealistik pratiklerin yapılmasına olanak sağlamıştır.

Yapılan bu çalışma kapsamında Fotogerçekçiliğin sanat alanındaki yeri incelenerek, bu akımın etkileri farklı alanlardaki üretimler ve sanatçılar üzerinden değerlendirilerek yorumlanmıştır. Yapılan bu incelemeler ışığında bahsi geçen akımın seramik alanı ile olan yakın ilişkisi, çağdaş seramik eserler ve sanatçılar özelinde biçimsel, kavramsal ve teknik olanaklar kapsamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf, Fotoğraf makinesi, Fotogerçekçilik, Fotorealizm, Çağdaş seramik sanatı.

ABSTRACT

With the invention of the camera and photography, although the association of photography with art caused controversy in the art of painting and other branches of art, it has become two disciplines that complement each other over time. The effects of these fields on each other contributed to the birth and development of movements such as Photorealism. Photorealism in plastic arts refers to the exact and realistic imitation of objects and objects. However, photographic details stand out in the art practices that emerged as a result of this imitation. These details are the details immortalized by the play of light and shadow that cannot be perceived with the naked eye, with the wide exposure range and viewing angle of the lens. In short, in photorealistic art practices, the details captured by the lens often stand out.

Photorealism, which is included in the literature with different names such as photorealism, superrealism, hyperrealism, hyperreality, started to show itself in the art of painting, but over time it has also influenced other branches of art. The unique plastic structure and wide technical possibilities of ceramic material have enabled hyperrealistic practices in the field of ceramics.

Within the scope of this study, the place of Photorealism in the field of art was examined and the effects of this movement were interpreted by evaluating the productions and artists in different fields. In the light of these examinations, the close relationship of the aforementioned movement with the field of ceramics has been examined within the scope of formal, conceptual and technical possibilities in terms of contemporary ceramic works and artists.

Keywords: Photography, Camera, Photorealism, Photorealism, Contemporary Ceramic Art.

BALATLAR KİLİSESİ KAZILARI: SİNOP BÖLGESİ ANTİK CAM BULGULAR

BALATLAR CHURCH EXCAVATIONS: ANCIENT GLASS FINDINGS IN SINOP REGION

Tamer ASLAN

Doçent Doktor, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü
taslan@omu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Derya AYDIN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü
derya.hulya@gmail.com (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Coğrafi konumu nedeniyle farklı medeniyetlerin geçiş güzergâhı veya yerleşim yeri olan Anadolu, aynı zamanda deniz ticaretinin önemli liman kentleriyle de çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Anadolu üzerindeki bu çok kültürlü farklı medeniyetlerin izlerine Sinop İlinde de oldukça fazla rastlanır.

Pontus Krallığı döneminde başkent olan Sinop (Sinope), antik çağda Karadeniz'in en önemli liman kentidir. Bu önemini Miletlilerden başlayarak Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyeti dönemlerinde de sürdürdü.

Antik çağda camın keşfi ve üretimindeki teknolojik gelişmelerin izleri bu dönemlere kadar uzanmaktadır. Camın üretimindeki teknik zorluklar gündelik hayata girmesini geciktirmiştir. Suriye' de piponun icadı ve Roma döneminde cam üfleme tekniğinin gelişmesi, cam üretimleri kolaylaştırdı ve güncel hayata girmesini sağladı. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu' da cam üretimleri oldukça gelişti ve günümüze kadar gelen sürecin başlangıcını oluşturdu.

Çok zengin arkeolojik eserlere sahip olan Sinop Müzesi bünyesinde sergilenen cam eserler araştırmamızın ana konusunu oluşturmaktadır. Bu amaçla Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Sinop Müze Müdürlüğü ile gerekli resmi görüşmeler yapıldı, Sinop Müzesi ve devam etmekte olan kazı (Balatlar Kilisesi) alanlarında çıkan bulguları inceleme ve bilgi edinme izinleri alındı.

Bu çalışma mezuniyet proje tezi araştırmalarından ortaya çıkmıştır. Sinop bölgesi tarihi, Balatlar Kilise kazıları, çevre kazılarda çıkan seramik ve cam eser bulgular üzerinde literatür taraması ve veri toplama analizi ile Sinop Müzesinde bulunan seramik ve cam eserler üzerinde gözlem ve araştırma yöntemleriyle incelenmiş, cam boncuk ve bilezik bulguların yeniden üretimleri deneysel uygulama yöntemiyle çalışmaları yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antik Cam, Balatlar Kilisesi, Sinop Müzesi, Sinop

ABSTRACT

Anatolia, which is the transit route or settlement of different civilizations coming from all directions due to its geographical location, also hosted many different civilizations with its important port cities of maritime trade. The traces of these multicultural different civilizations in Anatolia are also very common in Sinop Province.

Sinop (Sinope), which was the capital during the Pontus Kingdom period, was the most important port city of the Black Sea in ancient times. It continued this importance during the periods of Roman, Byzantine, Seljuk and Ottoman Empires, starting from the Miletians.

The traces of technological developments in the discovery and production of glass in ancient times date back to these periods. Technical difficulties in its production delayed its entry into daily life. The invention of the pipe in Syria and the development of the glass blowing technique in the Roman period facilitated glass production and enabled it to enter daily life. During the Ottoman Empire, glass production in Anatolia was highly developed and constituted the beginning of the process that has survived to the present day. The glass works exhibited in the Sinop Museum, which has very rich archaeological artifacts, constitute the main subject of our research.

For this purpose, necessary official meetings were held with the Sinop Provincial Directorate of Culture and Tourism and the Sinop Museum Directorate, and permissions were obtained to examine and obtain information on the findings unearthed in the Sinop Museum and the ongoing excavations (Balatlar Church). This study emerged from the research of the graduation project thesis.

The history of the Sinop region has been studied through literature review and data collection analysis on the ceramic and glass artifacts found in the Balatlar Church excavations, the surrounding excavations, and the observation and research methods on the ceramic and glass artifacts in the Sinop Museum. Reproductions of glass bead and bracelet findings were studied by experimental application method.

Keywords: Ancient Glass, Balatlar Church, Sinop Museum, Sinop

ÖLÜM GÖMME GELENEKLERİ VE SERAMİK MALZEMENİN KULLANIMI THE TRADITIONS OF DEATH BURIAL AND THE USE OF CERAMIC MATERIAL

Oya AŞAN YÜKSEL

Doç, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü
oya.asan@dpu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Suna PAŞAOĞLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Seramik ve Cam Anasanat Dalı
pasaoglusuna0@gmail.com

ÖZET

Ölüm kavramı; kültürlere, toplumlara ve bireylere bağlı olarak farklılıklar gösteren tanımlar içermektedir. Ölümün mutlak bir son bir yok oluş olarak değerlendirmesine karşın, toplumlar ölümden sonraki yaşama olan inançlarıyla ölü gömme geleneklerinin ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Bu düşüncelere sahip toplumlar, doğumu sevinçle ve törenlerle karşıladıkları gibi, ruhları da yeni yaşamlarına törenlerle göndermeyi amaçlamışlardır. Kısacası eski çağlardan günümüze, ölüm ve cenaze törenleri toplumlar için hep kutsal sayılmıştır.

Ölüm ritüellerinin çeşitliliği, mezarlara konulan ölü hediyeleri ve adaklar ölümden sonraki yaşama olan inançların ve ataların ruhlarına duyulan saygının önemli bir kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlık tarihi açısından en eski malzeme olarak kabul edilen seramik de bu ritüellerde sıklıkla kullanılmaktadır. Törenlerde gerek ölü ile birlikte gömülen, gerekse naaşın konulduğu nesnelere olarak karşımıza çıkan seramikler, ölüm ve ölü gömme gelenekleri ile ilgili geçmişten günümüze gerek toplumun sosyolojik yapısı, gerekse malzemenin teknik gelişimi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu törenlerde kullanılan seramik nesnelere ihtiyaçlar doğrultusunda üretilmiş ve kullanım alanlarına göre kimi zaman alışla gelmiş işlevlerini değiştirmiştir. Örneğin günlük hayatta pişirme, depolama amacıyla kullanılan seramik kap-kacaklar, ölü gömme ritüeli ile ilişkilendirildiğinde birincil fonksiyonlarını terk ederek ölü hediyesi olarak farklı bir kimlik kazanmışlardır. Yapılan bu çalışma kapsamında pithos, çömlek mezarlar, pişmiş toprak lahitler, kafa kaseleri, kremasyon vb gibi eski çağlardan günümüze, ölüm ve cenaze törenlerinin de kullanılan seramik malzemeler teknik ve sosyolojik açıdan incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Ölüm, Cenaze Törenleri, Mezar, Seramik, Lahit, Pithos, Urne, Kremasyon

ABSTRACT

The concept of death; It includes definitions that differ depending on cultures, societies and individuals. Against the evaluation of death as an absolute final extinction, societies have led to the emergence of burial traditions with their belief in life after death. Societies with these thoughts not only welcomed birth with joy and ceremonies, but also aimed to send souls to their new lives with ceremonies. In short, death and funeral ceremonies have always been considered sacred for societies from ancient times to the present.

The diversity of death rituals, gifts and offerings placed in the graves are important proofs of the belief in the afterlife and the respect for the spirits of ancestors. Ceramics, which is accepted as the oldest material in terms of human history, is also frequently used in these rituals. Ceramics, which appear in ceremonies both as objects buried with the dead and as objects on which the body is placed, provide important information about the death and burial traditions from past to present, both the sociological structure of the society and the technical development of the material. The ceramic objects used in these ceremonies were produced in line with the needs and sometimes changed their usual functions according to their usage areas. For example, when ceramic utensils used for cooking and storage in daily life are associated with the burial ritual, they abandoned their primary functions and gained a different identity as a dead gift. Within the scope of this study, ceramic materials used in death and funeral ceremonies from ancient times to the present, such as pithos, pottery tombs, terracotta sarcophagi, head bowls, cremation, etc., were examined technically and sociologically.

Keywords: Culture, Death, Funeral Ceremonies, Grave, Ceramic, Sarcophagus, Pithos, Urn, Cremation

**GELENEKSEL EBRU SANATININ
SICAK CAM ŞEKİLLENDİRME YÖNTEMİYLE UYGULANMASI**
APPLICATION OF TRADITIONAL EBRU ART
TO HOT GLASS FORMING METHOD

Seyit Taha BAYDAR

Öğretim Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü
taha.baydar@omu.edu.tr

ÖZET

Geleneksel ebru sanatının uygulanışı ve sıcak cam şekillendirme yöntemi birbirinden oldukça farklı biçimde gerçekleştirilmektedir. Ebru sanatı su üzerinde icra edilirken, sıcak cam sanatı alevle birlikte şekillendirilmektedir. Ebru sanatında noktasal dokunuşlar ne kadar kolaysa , sıcak camda bunu bütünden bağımsız gerçekleştirmek bir o kadar zordur. Ebru sanatında olduğu gibi cam yüzeyde gerçekleştirilen her bir dokunuş da mutlaka iz bırakır. Bu yüzden sıcak cam şekillendirme yapılırken birbiri ardına gelmesi gereken hamlelerin; yüksek sıcaklık ve tehlikeleriyle birlikte, çok fazla dikkat ve beden gücünün de hesaba katıldığı bir rotaya sahip olmalıdır. Bu anlamda ebru sanatı gibi sıcak cam şekillendirme teknikleri de yıllar sürecektir uğraşlar ve çalışmalar neticesinde meyvesini veren bir alandır.

800-1200 derecelik yüksek sıcaklık aralığında gerçekleştirilen sıcak cam şekillendirme yöntemi ile birlikte çalışmaya öncelikle zemin hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanan zemine dahil edilen renkler, karmaşık tekniklerle birlikte ebru dokusunu almaktadır. Bunun için birden fazla yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemleri, istenilen efekte göre sırasıyla uygulayarak sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu aşamada her bir hamleyi tek tek yapmak ve camı zorlamamak gerekmektedir. Aksi halde renkler istenilen cevabı vermekten ziyade tümüyle karmaşık bir hal alıp, çamur tonlarına bürünebilir. Tüm bu işlemlerden sonra amaç; oluşturulan renk geçişlerini koruyarak istenilen formu gerçekleştirip çalışmayı sonlandırmak ve başarıyla oda sıcaklığına getirmektir.

Bu doğrultuda ebru sanatını sıcak cam şekillendirmede uygulanma amacı, teknik ve modelini birebir cama uyarlamak olmasa da, tekniğin geleneksel dokularından uzaklaşmadan, çalışma sonucunda görselliğiyle doğru orantıda sonuca ulaşmaktır. Bu sayede kültürümüzle bütünleşmiş olan ebrunun göz önünden kaybolmaması, farklı sanat dallarında da karşımıza çıkarak dikkatleri üzerine çeken renk dokuları, motif ve hareketleriyle varlığını artırarak çağdaş sanat kulvarlarında varlığını sürdürebilmesidir.

Anahtar Kelimeler: sıcak cam şekillendirme, ebru sanatı, geleneksel, renk, doku

ABSTRACT

It can be painted technically by using the art of ebru and the hot camera technique. While the art of ebru is performed on water, the art of glass is shaped with the flame, hot. The easier point touches are in ebru art, the more difficult it is to complete it completely in hot glass. As in the art of ebru, he moves a touch of it on the glass surface. On this occasion, the moves that need to be followed while making the hot glass process; Along with its high temperatures and dangers, it must also have a lot of attention and a suitable course for the body. In this sense, it tries to evaluate the hot glass techniques such as the art of ebru.

Before high temperature application of 800-1200 degrees, the field should be examined together with the glass method. The colors included in the ready-made floor consist of ebru training with complex techniques. There is more than enough for that. That's right, the design of the design must be applied correctly according to the intended effect. At this stage, it is necessary to make one move one by one and not to force the glass. Otherwise, it can be made into something other than giving it to dreams, it can be dressed again. After all these processes, the purpose is; It is to bring the realization and realization of the formula coming from the color transition that occurs to the utmost and your room.

In this direction, the purpose of applying the art of ebru in hot glass is not to apply the technique exactly to the glass, but to reach the right proportion from the application of the unmade model, without seeing it visually. In this way, the eye can follow the integrated whole and choose our culture in different branches of art, increasing the basic color textures, motifs and movements and sustaining them in the right art lanes.

Keywords: hot glass forming, marbling art, traditional, color, texture

AMASİS VAZO RESİMLERİNDE GÜNLÜK HAYAT BETİMLEMELERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF DAILY LIFE DESCRIPTIONS IN AMASIS VASE PICTURES

Ayşe Nur DANABAŞ

Öğretim Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü,
aysenur.danabas@omu.edu.tr

ÖZET

Dünya seramik tarihi içerisinde yer alan Ege Uygarlığı seramik sanatı genellikle çarkta şekillendirilmiş kullanıma uygun kaplardan oluşmaktadır. Bu kapların yüzeyleri dönemin vazosu ressamı tarafından örf, adet, mitolojik olay, bitkisel, geometrik ve günlük hayattan sahnelerin yer aldığı betimlemelerle kaplandığı görülmektedir. Bu kaplar yüzeylerindeki desenlere göre Geometrik, Orpantalizan, Arkaik ve Klasik dönem gibi adlandırılmaktadır.

Bu dönemler içinde Arkaik Dönem günlük hayattan sahneler, mitoslar, tanrılar, tanrıçalar ve kahramanların betimlemelerinin sık sık kullanılmasından dolayı dikkat çekmektedir. İlk dönemlerinde kırmızı yüzey üzerine siyah figür çalan Arkaik dönem vazosu ressamı zaman içinde siyah üzerine kırmızı figür çalmaya başlamıştır.

Bu vazosu ressamı arasında özellikle siyah figür tekniğini kullanan Amasis diğer vazosu ressamlarından oldukça farklı konu ve betimleme biçimi kullanmıştır. Diğer vazosu ressamlarının daha az değindiği günlük hayattan sahnelere daha sık yer verdiği gözlemlenmektedir. Böylelikle, Amasis vazosu resimleri bize o dönemin yaşam biçimine dair kanıtlar sunmaktadır. Bu nedenle, Amasis'e ait vazosu resimlerinin günlük hayat betimlemeleri bu çalışmada öne çıkarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Günlük Hayattan Sahneler, Amasis Vazosu Resimleri, Siyah Figür Tekniği.

ABSTRACT

The ceramic art of Aegean Civilization, which is included in the world ceramic history, generally consists of pots shaped on wheels and suitable for use. It is seen that the surfaces of these vessels were covered with descriptions of customs, traditions, mythological events, herbal, geometric and scenes from daily life by the vase painters of the period. These vessels are named as Geometric, Orpantalizan, Archaic and Classical periods according to the patterns on their surfaces.

Among these periods, the Archaic Period draws attention due to the frequent use of scenes from daily life, myths, gods, goddesses and depictions of heroes. Archaic vase painters, who worked with black figures on a red surface in their early periods, started to work with red figures on black in time.

Among these vase painters, Amasis, who especially used the black figure technique, used a very different subject and description form than other vase painters. It is observed that he often gives place to scenes from daily life that other vase painters touch less. Thus, the Amasis vase paintings provide us with evidence of the lifestyle of that period. For this reason, the daily life descriptions of the vase paintings of Amasis will be highlighted in this study.

Keywords: Scenes from Daily Life, Amasis Vase Paintings, Black Figure Technique.

**CAM SANATINDA YENİ BİR İFADE ARAYIŞI: GELENEKSEL LÜLETAŞININ
ARTİSTİK KULLANIMI**
A NEW SEARCH FOR EXPRESSION IN GLASS ART: THE ARTISTIC USE OF
TRADITIONAL MEERSCHAUM

Serap BEDEL ÖZEK

Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü
serap.bedel@omu.edu.tr

ÖZET

Cam, üretim esnasında sınırsız ifade olanakları sunan ve hem estetik hem de dekoratif amaçlar için kullanılan değerli bir malzemedir. Sanatçı, duyu ve düşüncelerini yansıtmak için tasarım oluşturmakta ve cam malzemenin sıcaklık karşısındaki değişkenliğine bağlı olarak da tasarımını farklı tekniklerde şekillendirmektedir. Dahası sanatçı ortaya koyduğu bu sanatsal cam formlarda artistik dokuların oluşması, görsel etkilerin artırılması, ifadenin derinleşmesi, farklılaştırılması ya da formun süslenmesi amacıyla üretim sürecinde ya da sonrasında farklı malzemeler de birleştirmektedir. Bu malzemelerden birisi de lületaşdır. Beyaz tonlarında bir taş türü olan bu malzeme, sepiyolit olarak bilinen bir madendir. Lületaş madenlerinin büyük çoğunluğu Eskişehir ve çevresinde yer almakta ve "Eskişehir Taşı", "Aktaş", "Beyaz Altın" gibi farklı isimlerle de bilinmektedir.

Lületaş hem kolay işlenebilir ve hem de renklendirilebilir yapısı sayesinde pipo, teşbih, boncuk, takı ve biblo gibi birçok ürün üretiminde kullanılmakta ve bölge için önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Ancak talebin az olmasına bağlı olarak yeni kuyuların açılmaması, bu alanda yeni ustaların yetişmemesi ya da yeni ürün ve tasarımların ortaya çıkartılmaması gibi sektörel anlamda bazı sıkıntılar bulunmaktadır. Dolayısıyla oldukça kıymetli bir malzeme olan lületaşın kullanım alanlarının arttırılarak hakkettiği değeri kazanmasına yönelik bazı girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

Bu çalışmada lületaşın hem sanat hem de sektör alanındaki varlığının ön plana çıkartılması hedeflenmekte ve sanatsal cam formları üreten sanatçıların da yeni bir ifade biçimi olarak cam ile birlikte kullanarak lületaş kullanımına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cam, Lületaş, Sanat

ABSTRACT

Glass is a valuable material that offers unlimited expression possibilities during production and is used for both aesthetic and decorative purposes. The artist creates designs that reflect his feelings and thoughts and shapes his design in different techniques depending on the variability of the glass material against temperature. Moreover, the artist combines different materials during or after the production process in order to create artistic textures, increase visual effects, deepen expression, differentiate or decorate the form in these artistic glass forms. One of these materials is meerschaum. This material, which is a type of stone in white tones, is a mineral known as sepiolite. The majority of meerschaum mines are located in and around Eskişehir and are also known by different names such as "Eskişehir Stone", "Aktaş", "White Gold".

Meerschaum is used in the production of many products such as pipes, similes, beads, jewelry and trinkets, thanks to its easy-to-process and colorable structure, and constitutes an important source of income for the region. However, due to the low demand, there are some sectoral problems such as the inability to drill new wells, the inability to train new masters in this field, or the inability to reveal new products and designs. Therefore, some attempts should be made to increase the usage areas of meerschaum, which is a very valuable material, to gain the value it deserves.

In this study, it is aimed to highlight the presence of meerschaum both in the field of art and in the sector, and it is aimed to contribute to the use of meerschaum by using it together with glass as a new form of expression for artists who produce artistic glass forms.

Keywords: Glass, Meerschaum, Art

**COVID 19 İLE İLGİLİ EMOJİLERİN GRAFİK TASARIM AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**
EVALUATION OF EMOJIS RELATED TO COVID 19
IN TERMS OF GRAPHIC DESIGN

Engin UĞUR

Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü
engin.ugur@ibu.edu.tr

ÖZET

İki yıla yaklaşan bir süredir dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisine karşı mücadelede toplumun her kesiminin bilinçlendirilmesinin büyük önem taşıdığı görülmüştür. Bilinçlendirmede her türlü iletişim platformu etkin bir şekilde kullanılmıştır. Özellikle kitle iletişim araçları ile toplumun bilgilendirilmesinde kolay, hızlı ve etkin yapısından dolayı emojiiler yaygın bir şekilde kullanılmıştır.

Bilişim teknolojileri, sınırları kaldırarak dünyamızı tek bir yapıya dönüştürmüştür. Ortaya çıkan bu yeni yapıda, yazılı iletişim araçları yetersiz kalmıştır. Toplumların kendine özgü kültürel yapılarından dolayı ufak tefek yüklenen anlamlar açısından problemler yaşanmış olsa da emojiiler, ileriye dönük olarak ortak bir iletişim dili olma yolunda hızla ilerlemektedir. Kolay hızlı ve güçlü iletişim yapısı diğer iletişim araçlarına karşı tartışmasız avantaj sağlamaktadır.

Covid 19'a karşı mücadeleyle ilgili ister afiş tasarımı isterse diğer medya çalışmalarında iletilmek istenen mesajın desteklenmesi için genellikle zahmetli görsel hazırlamak yerine kullanımında lisans hakkı gerektirmeyen emojiiler tercih edilmektedir. Konuyla alakalı fotoğraf veya illüstrasyon hazırlamak hem maliyetli hem de zaman alıcı olmasından dolayı özellikle profesyonel ekiplerin elinden çıkmayan çalışmalarda emojiiler can simidi olarak tercih edilmektedir. Fakat covid 19 ile ilgili veya farklı grafik tasarım çalışmalarında sürekli emoji kullanımı beraberinde algı isteksizliğini getirmektedir. Bu nedenle kullanımda aşırıya kaçmamak gerekmektedir.

Çalışmada, Covid 19 ile ilgili emojiiler arasından rastgele seçilen örnekler geçmişten günümüze kadar gelen grafik tasarım kavram ve teknikleri çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu değerlendirmeler kişisel bakış açısı ile yapıldığı için her türlü farklı görüş ve eleştiriye açıktır.

Anahtar Kelimeler: Covid 19 pandemisi, emoji, grafik tasarım

ABSTRACT

In the fight against the covid-19 pandemic, which has affected the world for almost two years, it has been seen that raising awareness of all segments of society is of great importance. All kinds of communication platforms have been used effectively in raising awareness. Emojis have been widely used, especially because of their easy, fast and effective structure in informing society through mass media.

Information technologies have transformed our world into a single structure by removing borders. In this new structure, written means of communication were insufficient. Although there have been problems in terms of meanings burdened by the unique cultural structures of societies, emojis are rapidly moving towards becoming a common language of communication going forward. Easy, fast and powerful communication structure provides an undisputed advantage over other communication tools.

In order to support the message that needs to be conveyed in the banner design or other media work related to the fight against Covid 19, emojis that do not require a license in their use are usually preferred instead of preparing troublesome images. Because it is both costly and time consuming to prepare photos or illustrations related to the subject, emojis are preferred as a lifeline, especially in studies that do not come out of the hands of professional teams. But the constant use of emoji in covid 19-related or different graphic design works brings with it a reluctance to perceive. For this reason, it is necessary not to overdo it in use.

In the study, randomly selected samples from 19 related emojis were evaluated within the framework of graphic design concepts and techniques from the past to the present Dec. Since these evaluations are made from a personal point of view, they are open to all kinds of different views and criticisms.

Keywords: Covid 19 pandemic, emoji, graphic design

DOĞAYI TAKLİT EDEN TASARIM MODELİ BİYOMİMİKRI VE GRAFİK TASARIMA YANSIMASI

THE DESIGN MODEL BIOMIMICRY WHICH IS IMITATING NATURE AND ITS
REFLECTION ON GRAPHIC DESIGN

Müge CAFEROĞLU

Dr. Öğr. Üyesi, Nunki Design
mugeaksu25@gmail.com

ÖZET

Doğadan öğrenmeyi ve doğayı taklit etmeyi var olduğu günden beri sürdüren insanoğlu, yaşadığımız yüzyılda doğadan kopmuş, ekolojik dengeyi bozan ve yaşamı tehdit eden etkinlikleri sonucunda gelecek kuşaklar için büyük sürdürülebilirlik problemleri yaratmıştır. Varlığımızı sürdürdüğümüz dünyada insan ihtiyaçlarının sınırsız olmasına karşılık bu ihtiyaçların sağlandığı doğal kaynakların sınırlı olması başlıca problemlerden biri haline gelmiştir. Sürdürülebilir yaşam için doğal kaynakların korunması ve gelecek nesillere aktarılması gibi amaçlar küresel çapta yayılarak günümüzde her alanda sıkça konuşulan konular arasında yer almaktadır. Biyolog Janine Benyus tarafından ortaya atılan, yeni bir inovasyon disiplini terimi olan biyomimikri, doğadaki varlıkların taklit edilerek yeni tasarımlara ilham kaynağı olması anlamına gelmektedir. Bugün yaşamakta olduğumuz sorunların birçoğunu doğanın zaten çözmüş olduğu fikrinden yola çıkan biyomimikri, doğadaki model, sistem ve süreçlere bakarak ve doğanın öğretilerini taklit ederek gezegene daha az zarar veren, sürdürülebilir çözümler getirmeyi amaçlamaktadır. Tasarımcılar her zaman insanların sayısız zorluğuna çözüm aramaktadırlar ve her şeyin temelinde olduğu gibi tasarımın da temelinde doğa vardır. Bilim insanları, mühendisler, tasarımcılar ve sanatçılar için doğa her zaman sonsuz esin kaynağı olmuştur. Tasarımda biyomimikri, disiplinler arası iş birliği ile doğanın geliştirdiği çözümler incelenip örnek alınarak çözüme ulaşma süreçlerini kapsamaktadır. Biyomimikri çerçevesinde gerçekleştirilen tasarımlar mimari, endüstriyel tasarım, otomotiv, moda gibi birçok alanda etkisini göstermektedir. Bu çalışmada, biyomimetik tasarım düşüncesi üzerine farklı disiplinleri kapsayan araştırmalar gözden geçirilerek, sürdürülebilir tasarım modeli olarak biyomimikri çözümlerinin grafik tasarım alanına yansımaları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Doğadan esinlenme, öğrenme ve uygulama biçimlerinin neler olabileceği, farklı alanlarda nasıl kullanılabileceği üzerine araştırmalar devam etmektedir. İçinde yaşadığımız dünyada kullandığımız ve attığımız her şeyi şekillendiren tasarımcılar sosyal sorumluluk olarak geleceğe yön verebilecek güçtedirler. Bu çalışmada, sürdürülebilir tasarım çözümleri yaratmak için biyomimikrinin grafik tasarım dahil her alandan tasarım çalışmaları için uygulanabileceği, biyoloji ve bilimin tasarım eğitimi süreçlerine dâhil edilerek sürdürülebilirlik ile ilgili daha kapsamlı araştırmalar yapılabileceği konularına dikkat çekmek hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Biyomimikri, sürdürülebilir grafik tasarım, sürdürülebilirlik, doğadan ilham

ABSTRACT

Human beings, who have been learning from nature and imitating nature since the day it existed, have created great sustainability problems for future generations as a result of their activities that have been cut out of nature, disrupting ecological stability and threatening life in the century we live. In the world where we live, the limited natural resources to which human needs are provided have become one of the main problems. For sustainable living, the goals such as the protection of natural resources and the transfer of resources to future generations are spread globally and are among the topics that are frequently discussed in every field today. Biomimicry, a new term of innovation discipline, created by biologist Janine Benyus, means that creatures in nature are imitated and inspired by new designs. The biomimicry, which is based on the idea that nature has already solved many of the problems we are experiencing today, aims to bring sustainable solutions that are less damaging to the planet by looking at the model, system and processes in nature and imitating the teachings of nature. Designers are always looking for solutions to the myriad of challenges of people, and at the heart of everything, nature is the basis of design. For scientists, engineers, designers and artists, nature has always been an endless source of inspiration. Biomimicry in design covers the process of solving by examining and taking examples of solutions developed by nature through interdisciplinary cooperation. The designs undertaken in the biomimicry framework affect many areas such as architecture, industrial design, automotive and fashion. In this study, research covering different disciplines on the thought of biomimetic design has been reviewed to evaluate the reflection of biomimicry solutions in the graphic design area as a sustainable design model. Research continues on what nature-inspired, learning and application forms can be, how to use them in different areas. Designers who shape everything we use and throw away in the world we live in are capable of taking social responsibility and leading the future. In this study, it is aimed to draw attention to topics where biomimicry can be applied for design studies from all areas including graphic design to create sustainable design solutions, and more comprehensive research on sustainability can be done by incorporating biology and science into design training processes.

Keywords: Biomicry, sustainable graphic design, sustainability, inspiration from nature

GRAFİK DİL VE ANLATIM BİÇİMLERİ İLGİSİNDE KAVRAMSAL DÜŞÜNME CONCEPTUAL THINKING ABOUT GRAPHIC LANGUAGE AND EXPRESSION

Aslı YILMAZ

Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı
asliinanli7@gmail.com

Tarık YAZAR

Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü
tarikyazar08@gmail.com

ÖZET

İnsanın algılama, anlamlandırma ve anlatma çabasının çevresiyle iletişim kurma potansiyeline paralel olarak ilerlediği bilinmektedir. Bununla birlikte zaman içinde kavramsal ve ideolojik olarak gelişme gösterdiği düşünülmektedir. Günümüzde her gün karşı karşıya kaldığımız sayısız görsel ve işitsel mesajlar bir yandan yoğun bir imge bombardımanı ile iletişim olanaklarını zorlaştırırken diğer taraftan anlamlandırma ve algılanabilirlik ölçütlerinin yaratıcı kavramsal düşünme ve anlatım biçimleri olarak sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu bakımdan, semboller ve alegoriler sanatı olarak da nitelendirilebilen grafik tasarım disiplininde, yoğun karmaşık iletileri kısa sürede iletme ve evrensel bir dil oluşturma sürecinde kavramsal düşünme, imgesel üretimdeki anlayışın getirdiği yeni dinamikleri ve bu yeniliklere adapte olma gerçeğiyle önem taşımaktadır. Bu korelasyonda gerçekleştirilen grafik anlatım biçimleri ile yaratıcı kavramsal düşünmenin temsili ve simgesel yönü, imgesel kavrayışın çok bileşenli yapısı gerekçesiyle çeşitli sorgulamalara kapı aralamaktadır.

Bu çalışma tasarımın doğasında var olan yaratıcı fikir bulma, düşünce evreninin geliştirilmesi, problemi doğru tespit etme, problematlere ilişkin seçeneklerin çoğaltılması ve tasarım sürecinin sonuca ulaştırılmasında kavramsal düşünmenin geliştirici ve açıcı potansiyeli üzerine konumlandırılmıştır. Araştırmada, mevcut bilgilerin bir araya getirildiği araştırmaların ötesinde ileriye dönük araştırma ilkesini benimseyen bir anlayışın çağdaş bir kuram oluşturulması açısından kavram - biçim - anlam ilişkisinin önemi yeni dinamikler çerçevesinde sunulmaya çalışılmıştır. Evrensel anlatım biçimleri ve anlamlandırma odağında kavramsal düşünme imgenin varlığını ve metaforik yaklaşımı anlamlı kılmakla birlikte zihinsel kavramsallaştırma ve iletinin aktarımında kapsayıcı nitelikler ve sorgulanan gerekçeler bakımından dinamik bir karakter sergilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Grafik sembolizm, Yaratıcı kavramsal düşünme, Zihinsel kavramsallaştırma, Çoklu düşünme, İmgesel üretim.

ABSTRACT

It is known that human's efforts to perceive, make sense of and explain progress in parallel with his potential to communicate with his environment. However, it is thought to have developed conceptually and ideologically over time. The countless visual and auditory messages we encounter every day, on the one hand, make communication opportunities difficult with an intense bombardment of images, on the other hand, it makes it necessary to question the criteria of signification and perceptibility as creative conceptual thinking and expression styles. In this respect, in the graphic design discipline, which can also be described as the art of symbols and allegories, conceptual thinking in the process of transmitting intensely complex messages in a short time and creating a universal language is important with the new dynamics brought by the understanding in imaginary production and the fact of adapting to these innovations.

This study is positioned on the developing and explanatory potential of conceptual thinking in finding creative ideas inherent in design, developing the universe of thought, identifying the problem correctly, multiplying options for problematics, and concluding the design process. In the research, beyond the researches in which the existing information is gathered, the importance of the concept-form-meaning relationship in terms of creating a contemporary theory of an understanding that adopts the principle of forward-looking research has been tried to be presented within the framework of new dynamics. While conceptual thinking makes the existence of the image and metaphorical approach meaningful in the focus of universal expression forms and meaning, it displays a dynamic character in terms of inclusive qualities and questioned reasons in mental conceptualization and transmission of the message.

Keywords: Graphic symbolism, Creative conceptual thinking, Mental conceptualization, Multiple thinking, Imaginary production.

TASARIMLARIN TESCİL YOLU İLE KORUNMASI PROTECTION OF DESIGNS BY REGISTRATION

Müge CAFEROĞLU

Dr. Öğr. Üyesi, Nunki Design
mugeaksu25@gmail.com

ÖZET

Günümüzde endüstriyel ürünlerden el sanatlarına, reklamcılıktan yayıncılığa, tekstilden moda kadar birçok alanda tasarım vazgeçilmez hale gelmiştir. Zamanla tasarımcı ve sanatçıların özgün biçimlendirmeleriyle tasarım alanları gelişip çoğalarak karmaşık bir yapı haline gelince ortaya çıkan eserleri, tasarımları korumak, tasarımcıların maddi ve manevi haklarını bildirmek ve etik değerlerle sahip çıkmak adına çeşitli kanunlar ve düzenlemeler yapılmıştır. Fikri mülkiyet hakkı, yaratıcı düşüncenin ve eserin ortaya çıkarılması ile kendiliğinden doğmaktadır. Buna karşılık tasarım, patent, faydalı model gibi sınai mülkiyet kategorisinde yer alan haklar Türk Patent ve Marka Kurumu gibi bir idari kurumda tescil ettirilmesi gerekmektedir. Teknoloji çağındaki gelişmelere paralel olarak artış gösteren fikir hırsızlığı, yaratıcılığını kullanarak üreten ve hayatını kazanan sanatçıların maddi ve manevi haklarını zedelemektedir. Toplumların kültürel, sosyal ve ekonomik anlamda gelişip büyüebilmeleri için fikir, düşünce ve yetenekleriyle üretim yapan yaratıcı bireylere ihtiyacı vardır. Bu araştırmada, tasarımcının temel hakları ortaya konularak, marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin hakların korunmasını amaçlayan 6769 sayılı 'Sınai Mülkiyet Kanunu' ile kişilerin ürettikleri ürünleri üzerindeki maddi ve manevi hakları konusunda bilinçlendirilmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması yapılan araştırmada üreten kişilerin eserine ve emeğine saygı duyulması ve yaratıcılığının desteklenmesinin mutlak bir toplumsal sorumluluk olduğu vurgulanmıştır. Telif hakları konusu hem bilim, edebiyat, müzik, sinema, tasarım gibi kültür ve sanatsal üretimlerin desteklenmesi, hem de fikir ve sanat insanlarının hak ettiği gibi yaşayabilmesi açısından önem taşımaktadır. Tasarım eğitimi veren kurumlarda telif hakları ile ilgili konular müfredata eklenerek tasarımcı adaylarına ürettikleri eser üzerindeki haklarını koruyabilmelerine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Telif Hakkı, Patent, Tescil, Sınai Mülkiyet Kanunu

ABSTRACT

Design has become indispensable in many areas today, from industrial products to crafts, advertising to publishing, textiles to fashion. Over time, various laws and regulations have been made to protect the artifacts, designs, to communicate the material and moral rights of designers, and to maintain ethical values when design areas are developed and multiplied by the original formatting of designers and artists into a complex structure. Intellectual property rights are born spontaneously by the creation of creative thought and work. In contrast, rights in the category of industrial property such as design, patent, utility model must be registered in an administrative institution such as the Turkish Patent and Brand Institution. The idea theft, which has increased in parallel with advances in the technology age, has damaged the material and moral rights of artists who use their creativity to produce and make a living. In order for societies to develop and grow in the cultural, social and economic sense, they need creative individuals who produce with their ideas, ideas and abilities. In this study, the basic rights of the designer were revealed, the brand, the geographical sign, design, the patent, it is aimed to raise awareness of the material and moral rights of individuals on their products with the 'Industrial Property Law' No. 6769, which aims to protect the rights of the beneficial model and traditional product names. In the research conducted in literature, it was emphasized that respect for the work and work of the people who produced it and that promoting its creativity is an absolute social responsibility. The subject of copyright is important in both the support of cultural and artistic production such as science, literature, music, cinema, design and the ability of ideas and art people to live as they deserve. In design education institutions, copyright related issues can be added to the curriculum to help design candidates retain their rights to the work they produce.

Keywords: Design, Copyright, Patent, Registration, Industrial Property Law

MARKA TASARIM SÜRECİNDE ÖN ÇALIŞMA OLARAK ESKİZ SKETCH AS PRELIMINARY STUDY IN THE BRAND DESIGN PROCESS

Tarık YAZAR

Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü
tarikyazar08@gmail.com

Ertuğrul KARAHAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Görsel İletişim Tasarımı Ana Sanat Dalı
ertugrul.karahan.tr@gmail.com

ÖZET

Marka; sınai mülkiyet açısından bir işletmenin ürettiği ya da sattığı mal ve hizmetleri diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırt etmek için kullanılan her türlü; sözcük, şekil, renk, harf, sayı, sesler, hareket, koku veya ambalajdan ibaret olabilen işaretlerdir denilebilir. Marka tasarımı, birey veya işletmenin insan zihninde algılanacak olan farklı yanlarını gösteren güçlü bir araçtır. Hayatta herkesin ve her işletmenin bir imajı vardır. İnsan belleğinde güçlü bir marka imajı yaratmak için özgün tasarım yapmak gerekir. Özellikle yaratıcı marka tasarım sürecinde ön çalışma olarak eskiz yapmak, özgün tasarımların oluşturulmasında izlenen en iyi yöntemlerden biridir.

Eskiz; grafik tasarımcıların, ressamaların, modacıların ve mimarların en çok kullandığı çizim yöntemleri arasında yer almaktadır. İyi bir eskiz çizimi yapmak, sonrasında gelecek olan ürünün ya da eserin başarılı bir şekilde tamamlanmasının ilk aşamasını oluşturur. Bir başka ifadeyle eskiz, ileride tamamlanması planlanan bir işin ya da eserin taslağının hızlı bir şekilde el yordamıyla çizilmesi, yani kısaca planlanması demektir. Eskiz birden fazla amaca yönelik olarak kullanılabilir. Sanatçının gördüğü bir şeyi taslak halinde kağıda dökmesi için, daha sonra kullanılmak üzere bir fikri geliştirmesi ya da kaydetmesi için, ya da hızlıca bir resmi taslak hâline getirmek için kullanılabilir. Taslak amacıyla kullanılan eskizler başlı başına bir sanat eseri niteliği taşıyabilir. Ünlü ressamların eskiz çizimleri dünyada pek çok müzede sergilenmekte ve genç sanatçılar için ilham kaynağı oluşturmaktadır. Eskizler, zihinlerdeki hayal ve bilinçaltındaki imgelerin ön fikir olarak yorumlanmasıyla gün yüzüne çıkmaktadır. Kağıt üzerine alınan notlar ve çizimler arayış içinde olduğumuz öğelerdir. Eskiz aşamasında sürekli araştırma yapılır, öğrenir ve düşünülür. Örneğin, yaratıcı bir marka tasarımı oluştururken hazırlanan eskizler, henüz sonuçlandırılmamış olan ön fikirlerdir. Eskizler tasarımcının zihnini daha canlı tutarak iç dünyasını sorgulamasına katkı sağlar ve yaratıcı tasarımların ortaya çıkmasına vesile olur. Tasarıma eskiz çizerek başlamak fikrin olgunlaşmasına katkı sağlayarak sonuca kısa yoldan ulaşmaya vesile olur. Yaratıcı tasarım sürecinde yapılan eskizler ile daha önce yaptığımız aşamalı eskizler arasında gidip gelerek daha doğru sonuca ulaşıldığı görülmektedir. Bu aşamalı eskizler ile tasarımcının ve hedef kitlenin süreci takip etmesi sağlanır. Ayrıca yapılan eskizler ile zihinlere anlık fikirler gelebilir. Eskizler, tasarımcı haricinde dışardan bakan biri için bir anlam ifade edemeyebilir ancak, tasarımcı için kağıdına çizdiği tek bir çizgi bile onun için çok şey ifade edebilir. Eskiz aşamasındaki çizimlerde hatalı olanlar ayıklanabilir ve doğru kabul edilenler bir tasarım elemanı olarak kullanılabilir. Tasarımcının, konu hakkındaki fikrini taslak halinde kağıda hızlı bir şekilde aktarması, tasarımın en son hali kadar önemli bir yöntemdir.

Bu çalışmada, marka tasarım süreci açıklanmış, marka tasarım sürecinde ön çalışma olarak eskizin önemi ve özellikleri araştırılmış, manuel olarak kağıt-kalemle yapılan eskizler irdelenmiş ve dijital ortamda yapılan eskizlerle karşılaştırılarak aralarındaki ilişki tasarım sürecine katkısı açısından yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Marka Tasarımı, Eskiz, Ön Çalışma, Kroki, Tasarım Süreci.

ABSTRACT

Brand; all kinds of goods and services used to distinguish the goods and services produced or sold by an enterprise from the goods and services of other enterprises in terms of industrial property; It can be said that they are signs that can consist of words, shapes, colors, letters, numbers, sounds, movement, smell or packaging. Brand design is a powerful tool that shows the different aspects of an individual or business that will be perceived in the human mind. Everyone and every business in life has an image. In order to create a strong brand image in human memory, it is necessary to make an original design. Sketching as a preliminary work, especially in the creative brand design process, is one of the best methods followed in the creation of original designs.

Sketch; It is among the drawing methods most commonly used by graphic designers, painters, fashion designers and architects. Making a good sketch is the first step in the successful completion of the next product or work. In other words, a sketch means a quick hand-drawing of a work or work that is planned to be completed in the future, that is, planning. Sketch can be used for multiple purposes. It can be used for the artist to sketch something he sees, to develop or save an idea for later use, or to quickly sketch a picture. Sketches used for drafting can be a work of art in their own right. Sketches of famous painters are exhibited in many museums around the world and are a source of inspiration for young artists. Sketches come to light with the interpretation of imagination and subconscious images in minds as preliminary ideas. Notes and drawings on paper are the items we are looking for. In the sketching phase, research is done, learning and thinking is constantly being done. For example, when creating a creative brand design, sketches are preliminary ideas that have not yet been finalized. Sketches keep the mind of the designer more alive, contribute to the questioning of his inner world and are instrumental in the emergence of creative designs. Starting the design by drawing a sketch contributes to the maturation of the idea and helps to reach the result in a short way. It is seen that a more accurate result is achieved by going back and forth between the sketches made during the creative design process and the progressive sketches we made before. With these phased sketches, it is ensured that the designer and the target audience follow the process. In addition, with the sketches made, instant ideas can come to mind. Sketches may not make sense to an outsider, except for the designer, but for the designer, even a single line he draws on his paper can mean a lot to him. In the drawings at the sketch stage, the faulty ones can be removed and the correct ones can be used as a design element. It is as important a method as the final version of the design that the designer quickly transfers his idea about the subject to the paper as a draft.

In this study, the brand design process was explained, the importance and features of the sketch as a preliminary study in the brand design process were investigated, the sketches made manually with paper and pencil were examined and compared with the sketches made in the digital environment, the relationship between them was interpreted in terms of its contribution to the design process.

Keywords: Brand Design, Sketch, Preliminary Study, Sketch, Design Process

MİTOLOJİK UNSURLARIN KURUMSAL KİMLİK TASARIMLARINDA KULLANIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

AN EXAMINATION ON THE USE OF MYTHOLOGICAL ELEMENTS IN CORPORATE IDENTITY DESIGNS

Şule BAYRAK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Bölümü
sulebyrk@gmail.com (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Tüketimin çok hızlı bir şekilde artmasıyla birlikte markaların hızla çoğalması kurumsal kimlik tasarımının önemini daha fazla arttırmıştır. Mitoloji, birçok marka için; markanın ismini belirleme, logo ve amblem tasarımı gibi kurumsal kimliğin en önemli parçaları için kaynaklık etmiştir. Hemen hemen her toplumda var olan mitler, yüzyıllardır resimden edebiyata birçok alanı etkilemiştir. Toplumun her kesimince bilinmekte olan bu mitler ortak bir kültür oluşturarak insanlar arasında bütünleştirici bir güce sahip olmuştur. Bu özelliği ile mitolojik unsurların marka isminde, logo ve amblemde kullanılması insanlar tarafından markanın hatırlanmasını sağlamakta ve güven verici bir his oluşturmaktadır. Mitolojik unsurların bu güçlü yanlarından faydalanmak tasarımcılar için bir çözüm ortağı ve ilham kaynağı olabilir.

Bu incelemede, mitolojik unsurlardan yararlanılarak oluşturulmuş kurumsal kimlik tasarımları önceden hazırlanmış sorulara göre incelenmiştir. Doküman incelemesi ve betimsel araştırma yöntemi kullanılan bu incelemede; tasarımlar, amaçlı örneklem yöntemine göre seçilmiştir. Evren, mitolojik unsurların kullanıldığı tüm kurumsal kimlik tasarımları olmasına karşın ulaşılabilirlik ve zaman gibi kısıtlayıcı etkenlerden ötürü örneklem, beş adet kurumsal kimlik tasarımı ile sınırlı tutulmuştur. Mitolojik unsurların kurumsal kimlik tasarımında kullanılmasının faydalarını tartışmaya açmak bu incelemenin amaçlarından biridir. Mitoloji ve grafik tasarım gibi iki ayrı alan arasındaki bağın kurumsal kimlik tasarımı üzerinden incelenmesinin bu iki alana hem literatür hem de sektörel anlamda katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Kimlik Tasarımı, Mitoloji, Grafik Tasarım, Logo Tasarımı, Amblem.

ABSTRACT

With the rapid increase in consumption, the rapid proliferation of brands has increased the importance of corporate identity design. Mythology, for many brands; It has been a source for the most important parts of the corporate identity such as determining the name of the brand, designing the logo and emblem. Myths, which exist in almost every society, have affected many fields from painting to literature for centuries. These myths, which are known by all segments of society, have created a common culture and have an integrating power among people. With this feature, the use of mythological elements in the brand name, logo and emblem ensures that the brand is remembered by people and creates a reassuring feeling. Taking advantage of these strengths of mythological elements can be a solution partner and a source of inspiration for designers.

In this study, corporate identity designs created by using mythological elements were examined according to pre-prepared questions. In this study, which used document analysis and descriptive research method; The designs were selected according to the purposive sampling method. Although the universe is all corporate identity designs in which mythological elements are used, the sample is limited to five corporate identity designs due to restrictive factors such as accessibility and time. One of the aims of this study is to discuss the benefits of using mythological elements in corporate identity design. It is aimed to examine the bond between two separate fields such as mythology and graphic design through corporate identity design, to contribute to these two fields both in terms of literature and sector.

Keywords: Corporate Identity Design, Mythology, Graphic Design, Logo Design, Emblem

UAGESSS Kongre Sayfası için
Karekodu Okutunuz

UAGESSS Online Sergi için
Karekodu Okutunuz

UAGESSS Instagram için
Karekodu Okutunuz

OMÜ GSF Sayfası için
Karekodu Okutunuz